

*Σχολή Οργάνωσης & Διοίκησης
Επιχειρήσεων*

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

<http://www.econ.upatras.gr/>

ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ Ακαδημαϊκού Έτους 2015-16

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
Πανεπιστημιούπολη, Ρίο

Η παρούσα **Ετήσια Εσωτερική Έκθεση** του ακαδημαϊκού έτους 2015-2016 του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών συντάχθηκε από την ΟΜΕΑ του Τμήματος, που αποτελείται από τα μέλη ΔΕΠ

1. Αθηνά Ζερβογιάννη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια (Συν/τρια)
2. Αργυρός Γεώργιος, Αναπληρωτής Καθηγητής
3. Πατρώνης Βασίλειος, Αναπληρωτής Καθηγητής

ενώ συνεπικουρήθηκε από την Υποστηρικτική Ομάδα της ΟΜΕΑ, όπως αυτή ορίστηκε σύμφωνα με αρθμ. πρωτ. 1085/01.11.2011 έγγραφο του τότε Προέδρου του Τμήματος κ. Τσεκούρα Κων/νου, Καθηγητή, και η οποία απαρτίζεται από τους

4. Δαύρη Μαρία, Γραμματέας
5. Μακρή Παρασκευή, Υπάλληλος Γραμματείας
6. Φερτάκη Θεοδώρα, Υπάλληλος Γραμματείας
7. Γούδη Ισμήνη, ΕΤΕΠ

Η Έκθεση συνταχτηκε στο πλαίσιο της λειτουργίας της ΜΟΔΙΠ του Πανεπιστημίου Πατρών.

Η Συντονίστρια της ΟΜΕΑ

Αθηνά Ζερβογιάννη
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόλογος, σελ. iv-viii

Κεφάλαιο 1: Παρουσίαση Τμήματος, σελ. ix-xxvi

Κεφάλαιο 2: Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών, σελ. xxviii-xliii

Κεφάλαιο 3: Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών-Πρόγραμμα Διδακτοριών Σπουδών, σελ. xliiv-xlix

Κεφάλαιο 4: Εκπαιδευτικό/Διδακτικό Έργο, σελ. I-Ivii

Κεφάλαιο 5: Ερευνητικό/Επιστημονικό Έργο, σελ. Iviii-lxxxi

Κεφάλαιο 6: Διοικητικές Υπηρεσίες & Υποδομές, σελ. lxxii-lxxix

Κεφάλαιο 7: Σχέσεις με Κοινωνικούς, Πολιτιστικούς ή Άλλους Φορείς, σελ. lxxx-lxxxii

Κεφάλαιο 8: Συμπεράσματα & Σχεδιασμός Βελτίωσης, σελ. lxxxiii-xciii

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ, σελ. xciv

Παράρτημα I: Επιλεγμένες Δημοσιεύσεις Μελών ΔΕΠ

Παράρτημα II: Πρότυπο Δείγμα Ερωτηματολογίου Μαθημάτων

Παράρτημα III: Ερωτηματολόγιο Μελών ΔΕΠ

Παράρτημα IV: Οδηγός Σπουδών, Οδηγός ECTS, Κανονισμός ΜΔΕ

Παράρτημα V: Πίνακες Στοιχείων & Δεικτών Λειτουργίας του Τμήματος, Ταυτότητα Τμήματος, Διδακτική Αξιολόγηση Προπτυχιακού & Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

ΠΡΟΛΟΓΟΣ - ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα Έκθεση συντάχθηκε από την Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜΕΑ) του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών (ΤΟΕ) του Πανεπιστημίου Πατρών, η σύνθεση της οποίας έχει ως εξής:

Συντονιστής: Αθηνά Ζερβογιάννη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Μέλη: Γεώργιος Αργυρός, Αναπληρωτής Καθηγητής
Βασίλειος Πατρώνης, Αναπληρωτής Καθηγητής

Την υποστήριξη του έργου της ΟΜΕΑ ανέλαβαν τα στελέχη της Γραμματείας του ΤΟΕ κ.κ. Φερτάκη και Μακρή, υπό τον συντονισμό της Γραμματέως του Τμήματος κ. Δαύρη Μαρίας.

Για τη διαμόρφωση της Έκθεσης η ΟΜΕΑ συνεργάστηκε με:

- Τις Πρυτανικές Αρχές του Πανεπιστημίου Πατρών και την ΜΟΔΙΠ του Ιδρύματος
- Τη Διεύθυνση Εκπαίδευσης & Έρευνας του Πανεπιστημίου
- Τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών
- Τη Γραμματέα, το προσωπικό της Γραμματείας και τα μέλη ΕΤΕΠ/ΕΕΔΙΠ του Τμήματος
- Τους προπτυχιακούς φοιτητές, τους μεταπτυχιακούς φοιτητές και τους υποψήφιους διδάκτορες του Τμήματος

Στο πλαίσιο της σύνταξης της Έκθεσης, η ΟΜΕΑ ενημέρωσε τα μέλη ΔΕΠ και τα υπόλοιπα στελέχη του ΤΟΕ για τη διαδικασία σύνταξης των Ετήσιων Εσωτερικών Εκθέσεων. Η διαδικασία συλλογής ποσοτικών και ποιοτικών στοιχείων στηρίχθηκε στις εξής ενέργειες:

1. Τη συλλογή και επεξεργασία ερωτηματολογίων αποτίμησης εκ μέρους των φοιτητών του εκπαιδευτικού/διδακτικού έργου του ΤΟΕ. Τα ερωτηματολόγια αυτά διανεμήθηκαν με συστηματικό τρόπο και αποτύπωσαν την εν λόγω αποτίμηση κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016. Η διανομή και συλλογή των ερωτηματολογίων έγινε από το μέλος της ΟΜΕΑ κ. Αργυρό Γεώργιο, Αναπληρωτή Καθηγητή, και το μέλος ΕΤΕΠ κ. Γούδη Ισμήνη, ενώ η

επεξεργασία των σχετικών στοιχείων πραγματοποιήθηκε από τη Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Έρευνας του Πανεπιστημίου Πατρών.

2. Τη συλλογή και επεξεργασία στοιχείων αποτίμησης του ερευνητικού/εκπαιδευτικού έργου των μελών ΔΕΠ του ΤΟΕ για το 2015 μέσω του ηλεκτρονικού *Απογραφικού Δελτίου Μελών ΔΕΠ* της ΜΟΔΙΠ (Διεύθυνση Δικτύων & Μηχανοργάνωσης του Πανεπιστημίου Πατρών www.ps.modip.upatras). Η παρουσίαση των στοιχείων αυτών στην παρούσα έκθεση πραγματοποιείται με βάση μέσους όρους.
3. Συναντήσεις μελών της ΟΜΕΑ με τα μέλη ΔΕΠ, τη Γραμματέα, τα στελέχη της Γραμματείας και τα μέλη ΕΤΕΠ/ΕΕΔΙΠ του ΤΟΕ, κατά τις οποίες συζητήθηκαν σειρά ζητημάτων που αφορούν τη λειτουργία του Τμήματος καθώς και τις μελλοντικές προοπτικές του. Επί τη βάση αυτών των συζητήσεων, καθώς και άλλων στοιχείων της Γραμματείας, επίσης συντάχτηκαν και οι Πίνακες της ΜΟΔΙΠ στο Παράρτημα που αφορούν θέματα στελέχωσης του Τμήματος, θέματα μαθημάτων, φοιτητών κλπ.
4. Αξιοποίηση των ετήσιων Εσωτερικών Εκθέσεων, καθώς και της τετραετούς Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης του ΤΟΕ του 2011.

Η συμμετοχική διαδικασία η οποία επελέγη για τη συλλογή των στοιχείων που αποτυπώνονται στην παρούσα Έκθεση και η συνεργασία των μελών ΔΕΠ στη σχετική διαδικασία χορήγησης πληροφοριών εξασφαλίζουν τη συμμετοχή όλων των στελεχών του Τμήματος στη διαμόρφωσή της.

Τα κυριότερα δεδομένα όπως αποτυπώνονται στην παρούσα Έκθεση για το 2015-2016 σε σχέση με την αντίστοιχη του ακαδημαϊκού έτους 2014-2015, έχουν ως εξής:

- i. Ο αριθμός των ενεργών μελών ΔΕΠ παρέμεινε γενικά μικρός, και αμετάβλητος κατά μέσο όρο σε σχέση με το 2014-2015. Ειδικότερα, δεδομένου ότι το μέλος ΔΕΠ Δρυδάκης Νικόλαος συνέχισε να βρίσκεται σε άδεια άνευ αποδοχών παρά τις προσπάθειες του Τμήματος για το αντίθετο, ο συνολικός αριθμός ενεργών μελών ΔΕΠ στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών το 2015-2016 ανήλθε σε: (α) 15 το χειμερινό εξάμηνο, και (β) 16 το εαρινό εξάμηνο με τη μετακίνηση μέλους ΔΕΠ (Κορλιούρος Ηλίας, Καθηγητής) από το Παν/μιο Αιγαίου.
- ii. Τρία μέλη ΔΕΠ (Δημαρά Ευθαλία, Καθηγήτρια, Ψαλτόπουλος Δημήτριος, Καθηγητής και Τσεκούρας Κωνσταντίνος, Καθηγητής) διατέλεσαν σε εκπαιδευτική άδεια (στην περίπτωση της κ. Δημαρά και του κ. Ψαλτόπουλου από το χειμερινό εξάμηνο του 2015-2016, και στην περίπτωση του κ. Τσεκούρα από το εαρινό εξάμηνο). Τα κενά σε διδακτικό έργο στο ΠΠΣ

καλύφθηκαν μέσω: (α) της αναδιάρθρωσης της κατανομής διδασκαλίας μαθημάτων και της πρόσθετης επιβάρυνσης ορισμένων συναδέλφων, (β) της μετακίνησης το εαρινό εξάμηνο του Καθηγητή Κορλιούρου Ηλία από το Παν/μιο Αιγαίου ο οποίος δίδαξε δύο μαθήματα από το σύνολο των μαθημάτων των συναδέλφων με εκπαιδευτική άδεια, (γ) πανεπιστημιακούς υποτρόφους χρηματοδοτούμενους από το ΜΔΕ του Τμήματος που δίδαξαν δύο μαθήματα επιλογής. Το κενό σε διοικητικό έργο καλύφθηκε πλήρως από τα υπόλοιπα μέλη ΔΕΠ του ΤΟΕ.

- iii. Δεν υπήρξε μεταβολή στον αριθμό των μελών ΕΤΕΠ και ΕΕΔΙΠ, ενώ, δεδομένου του μεγάλου αριθμού προπτυχιακών φοιτητών, η Γραμματεία συνέχισε να παραμένει υποστελεχωμένη, απαρτιζόμενη από 3 διοικητικούς υπαλλήλους και τη Γραμματέα.
- iv. Ο συνολικός αριθμός φοιτούντων (σε όλα τα εξάμηνα σπουδών) στο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών ανήλθε σε 1890 το 2015-2016 έναντι 1881 το 2014-2015. Ο συνολικός αριθμός μεταπτυχιακών φοιτητών (ΜΔΕ και υποψήφιοι διδάκτορες) ανήλθε σε 51 το 2015-2016 έναντι 20 το 2014-2015.
- v. Αν και, λόγω απελευθέρωσης των μεταγραφών και μείωσης του αριθμού των εισακτέων, ο αριθμός των νεοεισερχόμενων προπτυχιακών φοιτητών εμφάνισε πτώση, ο συνολικός αριθμός των φοιτητών διάρκειας φοίτησης (ν) και (ν + 2) μειώθηκε ανεπαίσθητα, ανερχόμενος στην πρώτη περίπτωση σε 1111 το 2015-2016 έναντι 1126 το 2014-2015 και στη δεύτερη περίπτωση σε 1364 το 2015-2016 έναντι 1376 το 2014-2015.
- vi. Το ποσοστό των αποφοιτησάντων προπτυχιακών φοιτητών στο σύνολο των εγγεγραμμένων φοιτητών εμφάνισε μικρή μείωση (10,79% το 2015-2016 έναντι 11,96% το 2014-2015). Η μέση βαθμολογία πτυχίου παρέμεινε σταθερή, περίπου στο 6,3. Ωστόσο, υπήρξε αλλαγή της κατανομής της βαθμολογίας, με μείωση του ποσοστού φοιτητών με βαθμό 5,0-5,9 και αύξηση του ποσοστού με βαθμό 7,0-10,0, η οποία αντισταθμίστηκε από ταυτόχρονα πτώση του ποσοστού φοιτητών με ενδιάμεσο βαθμό 6,0-6,9.
- vii. Η αναλογία των προπτυχιακών φοιτητών σε κανονικά εξάμηνα φοίτησης και ενεργών μελών ΔΕΠ συνέχισε και το 2015-2016 να είναι υψηλή, ανερχόμενη σε 95,7:1, ακόμη και αν δεν συνυπολογιστούν οι εκπαιδευτικές άδειες μελών ΔΕΠ. Επιπλέον, η αναλογία αυτή αυξήθηκε οριακά και σε σχέση με το 2014-2015, ενώ σαφώς υπερβαίνει τον αντίστοιχο μέσο όρο του Παν/μίου Πατρών καθώς και τον εθνικό μέσο όρο.
- viii. Ο συνολικός αριθμός μαθημάτων για τη λήψη πτυχίου παρέμεινε το 2015-2016 στα 41 μαθήματα (40 μαθήματα επιστημονικής περιοχής συν 1 μάθημα ξένης γλώσσας (ο βαθμός του οποίου δεν προσμετρείται στο βαθμό πτυχίου).

- Ο αριθμός των υποχρεωτικών μαθημάτων επίσης παρέμεινε σταθερός στα 20 μαθήματα, ενώ ο συνολικός αριθμός προσφερόμενων μαθημάτων επιλογής στους φοιτητές του ΤΟΕ ανήλθε σε 26 (ένα μάθημα λιγότερο από 2014-2015).
- ix.** Νέο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα, ΜΔΕ/MSc με ειδίκευση στην *Εφαρμοσμένη Οικονομική & Ανάλυση Δεδομένων* άρχισε να λειτουργεί από τον Οκτώβριο του 2015 με 37 φοιτητές (από τους οποίους 2 στη συνέχεια εγκατέλειψαν).
- x.** Το Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών του ΤΟΕ (ΠΔΣ) λειτούργησε το 2015-2016 με 16 φοιτητές έναντι 20 το 2014-2015.
- xi.** Παρά τον μεγάλο αριθμό προπτυχιακών φοιτητών και το φόρτο εργασίας που αυτό συνεπάγεται για τα μέλη ΔΕΠ, η ερευνητική δραστηριότητα του Τμήματος παρέμεινε υψηλή. Ο συνολικός αριθμός συμμετοχών σε επιστημονικές δημοσιεύσεις ανήλθε το 2015 σε 47 έναντι 34 το 2014. Οι δείκτες που απεικονίζουν την αναγνώριση του ερευνητικού έργου του ΤΟΕ επίσης παρέμειναν αρκετά υψηλοί, ενώ μέλη ΔΕΠ του Τμήματος συνεχίζουν να συμμετέχουν σε επιστημονικούς οργανισμούς και προγράμματα έρευνας.
- xii.** Το ακ.έτος 2015-2016 ήταν εξαιρετικά δημιουργικό όσον αφορά αποφάσεις του ΤΟΕ και εξελίξεις για το μέλλον. Συνοπτικά, αυτές αφορούν:
- (α) την ίδρυση τριών Εργαστηρίων (*Εργαστήριο Μικρο-οικονομικής Ανάλυσης της Αγοράς Εργασίας*, ΦΕΚ 2767/2-9-2016 τ.Β', *Εργαστήριο Οικονομικής των Επιχειρήσεων, Καινοτομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης*, ΦΕΚ 2500/12-8-2016 τ.Β', *Εργαστήριο Ποσοτικών Μέθοδων & Πληροφοριακών Συστημάτων*, ΦΕΚ 2500/12-8-2016 τ.Β'), τα όποια αναμένονται να επηρεάσουν την δυναμική του Τμήματος στο τομέα της έρευνας.
  - (β) την υιοθέτηση από τη ΓΣ συγκεκριμένης λίστας υψηλού-κύρους επιστημονικών περιοδικών ως μέτρο αποτίμησης του ερευνητικού έργου των μελών ΔΕΠ και αντίστοιχης δυνατότητας τους εξέλιξης σε ανώτερη βαθμίδα, το οποίο αναμένεται να αυξήσει τα κίνητρα για πιο ποιοτικές δημοσιεύσεις.
  - (γ) την έγκριση πρότασης του ΤΟΕ για δημιουργία ΜΔΕ/MSc στον τομέα της *Αγροτικής Οικονομικής Πολιτικής & Ανάπτυξης της Υπαίθρου* (ΦΕΚ, 1712/15-6-2016 τ.Β'), ο οποίος είναι καίριας σημασίας για την οικονομία της χώρας μας, ιδιαίτερα την περίοδο που διανύουμε.
  - (δ) την εκτεταμένη αναδιάρθρωση του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών για τους εισακτέους 2016-2017, ώστε αυτό να ευθυγραμμιστεί με τα πρότυπα αντίστοιχων προγραμμάτων σε πανεπιστήμια της χώρας (π.χ. ΕΚΠΑ, Οικονομικό Πανεπιστήμιο) και του εξωτερικού.

(ε) τη βελτίωση της ποιότητας της διδασκαλίας στο προπτυχιακό επίπεδο, με βράβευση του 'καλλίτερου διδάσκοντα', σύμφωνα με τα ερωτηματολόγια της ΜΟΔΙΠ.

(ζ) την παροχή από κοινού με το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων ενός σημαντικού αριθμού διδασκόμενων μαθημάτων στα αγγλικά για φοιτητές ERASMUS, με σκοπό την αύξηση της κινητικότητας.

(η) την σημαντική αναβάθμιση του ιστότοπου του Τμήματος, με λεπτομερή πληροφόρηση για όλες τις λειτουργίες του ΤΟΕ (Γραμματεία, ΠΠΣ, ΜΔΕ, ΠΔΣ, ΠΠΣ, ΜΔΕ, ΠΔΣ, ERASMUS, Μέλη ΔΕΠ) τόσο στα ελληνικά όσο και στα αγγλικά, και με προσθήκη πληροφόρησης για άλλα, γενικότερου ενδιαφέροντος, ερευνητικά & φοιτητικά ζητήματα.

Πολλές από τις παραπάνω αποφάσεις/εξελίξεις συνάδουν με το πνεύμα των μεταβολών που είχαν συστήσει οι εξωτερικοί αξιολογητές.

1. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

1.1. Δομή και Χωροθέτηση του ΤΟΕ

Το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών (ΤΟΕ) του Πανεπιστημίου Πατρών ιδρύθηκε με το Προεδρικό Διάταγμα 325/23-5-1985, με το οποίο ορίστηκε ως τόπος εγκατάστασής του το Αγρίνιο (Νομός Αιτωλοακαρνανίας). Μετά από 12 χρόνια παραμονής του στο Αγρίνιο, το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών μεταφέρθηκε στις κεντρικές εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου Πατρών με το Προεδρικό Διάταγμα 85/21-4-1998.

Από τον Ιούνιο του 2013 το ΤΟΕ ανήκει στη *Σχολή Οργάνωσης & Διοίκησης Επιχειρήσεων* του Πανεπιστημίου Πατρών, η οποία περιλαμβάνει τα εξής τμήματα:

- Τμήμα Οικονομικών Επιστημών (έτος ίδρυσης 1985, με έδρα την Πάτρα)
- Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων (έτος ίδρυσης 1999, με έδρα την Πάτρα)
- Τμήμα Διαχείρισης Πολιτισμικού Περιβάλλοντος και Νέων Τεχνολογιών (έτος ίδρυσης 2004, με έδρα το Αγρίνιο)
- Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων Αγροτικών Προϊόντων και Τροφίμων (έτος ίδρυσης 2006, με έδρα το Αγρίνιο)

Κοσμήτορας της Σχολής κατά το ακ. έτος 2015-2016 ήταν ο Καθηγητής του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών κ. Δημήτριος Σκούρας.

Το ΤΟΕ εδρεύει στην Πανεπιστημιούπολη του Ρίου και χωροθετείται Βόρειο-Δυτικά του κτιρίου της Διοίκησης του Πανεπιστημίου. Βρίσκεται στο χώρο της Παλαιάς Αεροπορικής Μονάδας (ΠΑΜ) και είναι εγκατεστημένο σε πέντε μεμονωμένα, διάσπαρτα κτίρια (τα οποία ανήκουν στο ΤΟΕ). Δυο κτίρια αφορούν γραφεία των μελών ΔΕΠ (στο ένα εκ των οποίων είναι εγκατεστημένη η αίθουσα συνεδριάσεων του Τμήματος), ένα κτίριο αφορά γραφεία υποψηφίων διδασκτόρων, ενώ σε ένα ξεχωριστό κτίριο είναι εγκατεστημένα η Γραμματεία, το γραφείο του Προέδρου, το Αναγνωστήριο και το Κεντρικό Εργαστήριο Η/Υ του Τμήματος. Επίσης σε ξεχωριστό κτίριο είναι εγκατεστημένο ένα μικρότερο εργαστήριο Η/Υ. Επιπλέον, το ΤΟΕ διαθέτει πέντε αίθουσες διδασκαλίας (τέσσερις για το προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, ΠΑΜ1, ΠΑΜ13, ΠΑΜ16 και ΠΑΜ17, και μία για το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, ΠΑΜ2). Οι αίθουσες αυτές συνιστούν μεμονωμένα κτίρια που βρίσκονται στον ίδιο χώρο.

1.2. Διάρθρωση της Διοίκησης, Σύνθεση και Λειτουργία Οργάνων

Όπως και τα άλλα Τμήματα του Πανεπιστημίου Πατρών, η διάρθρωση της διοίκησης του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών καθορίζεται από το σχετικό νομικό πλαίσιο (το ΤΟΕ διοικείται από τη Γενική Συνέλευση και τον/την εκάστοτε Πρόεδρο του Τμήματος). Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016, Πρόεδρος του ΤΟΕ ήταν η Καθηγήτρια κ. Ντεμούσης Μιχαήλ.

Για τον συντονισμό/διευθέτηση επί μέρους θεμάτων, έχουν θεσμοθετηθεί και λειτουργούν στο ΤΟΕ αντίστοιχες Επιτροπές. Οι Επιτροπές απαρτίζονται συνήθως από 2-5 μέλη ΔΕΠ, η/και μέλη ΕΤΕΠ/ΕΕΔΙΠ/Γραμματείας, ανάλογα με τη φύση της Επιτροπής, και λειτουργούν με βάση συγκεκριμένους στόχους και χρονοδιαγράμματα. Οι Επιτροπές του ΤΟΕ το ακ.ετος 2015-2016 και η αντίστοιχη στελέχωσή τους είχαν ως εξής:

- 1. Επιτροπή Φοιτητικών Ζητημάτων:** Ντεμούσης Μιχαήλ, Καθηγήτρια (Συν/στής), Κορλιούρος Ηλίας (από το εαρινό εξάμηνο), Καθηγήτρια, Δαύρη Μαρία, Γραμματέας.
- 2. Επιτροπή Κατατακτηρίων Εξετάσεων:** Ντεμούσης Μιχαήλ, Καθηγήτρια (Συν/στής), Ζερβογιάννη Αθηνά, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Βενέτης Ιωάννης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Γιαννακόπουλος Νικόλαος, Επίκουρος Καθηγητής, Πολυμένης Αθανάσιος, Επίκουρος Καθηγητής, Κουνετάς Κωνσταντίνος (από εαρινό εξάμηνο), Επίκουρος Καθηγητής
- 3. Επιτροπή Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών (ΠΠΣ):** Ντεμούσης Μιχαήλ (Συν/στής), Νταούλη Ιωάννα, Καθηγήτρια, Σκούρας Δημήτριος, Καθηγητής, Ζερβογιάννη Αθηνά, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Γιαννακόπουλος Νικόλαος, Επίκουρος Καθηγητής.
- 4. Συντονιστική Επιτροπή Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Ειδίκευσης (ΜΔΕ):** Βενέτης Ιωάννης (Δντής), Αναπληρωτής Καθηγητής, Γιαννακόπουλος Νικόλαος, Επίκουρος Καθηγητής, Τζελέπης Δημήτριος, Επίκουρος Καθηγητής, Τζαγκαράκης Εμμανουήλ, Επίκουρος Καθηγητής.
- 5. ΟΜΕΑ Τμήματος:** Ζερβογιάννη Αθηνά, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια (Συν/στρια), Αργυρός Γεώργιος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πατρώνης Βασίλειος, Αναπληρωτής Καθηγητής
- 6. Επιτροπή Προγράμματος Κινητικότητας ERASMUS:** Ζερβογιάννη Αθηνά, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια (Συν/στρια), Πολυμένης Αθανάσιος, Επίκουρος Καθηγητής, Δασκάλου Βικτωρία, ΕΕΔΙΠ.
- 7. Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης ΤΟΕ:** Βενέτης Ιωάννης, Αναπληρωτής Καθηγητής (Συν/στής), Σκούρας Δημήτριος, Καθηγητής, Τζελέπης Δημήτριος, Επίκουρος Καθηγητής
- 8. Επιτροπή Πληροφορικής:** Τζαγκαράκης Εμμανουήλ, Επίκουρος Καθηγητής (Συν/στής), Ρούσσος Αλέξανδρος, ΕΤΕΠ, Βικτωρία Δασκάλου, ΕΕΔΙΠ.

9. **Επιτροπή Ανακύκλωσης και Καταστροφής:** Δασκάλου Βικτωρία (Συν/στρια) ΕΕΔΙΠ, Πατρώνης Βασίλειος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τζαγκαράκης Εμμανουήλ, Επίκουρος Καθηγητής.
10. **Επιτροπή για Θέματα Υγείας και Ασφάλειας:** Αργυρός Γεώργιος, Αναπληρωτής Καθηγητής (Συν/στής), Πολυμένης Αθανάσιος, Επίκουρος Καθηγητής.
11. **Επιτροπή Επιμέλειας Ελληνικού και Αγγλικού Οδηγού Προπτυχιακών Σπουδών:** Ζερβογιάννη Αθηνά, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Νταούλη Ιωάννα, Καθηγήτρια, Δαύρη Μαρία, Γραμματέας.
12. **Υπεύθυνος Σύνταξης Ωρολογίου Προγράμματος Μαθημάτων και Προγράμματος Εξετάσεων:** Κουνετάς Κωνσταντίνος, Επίκουρος Καθηγητής
13. **Επιτροπή Οικονομικών Ζητημάτων:** Ντεμούσης Μιχαήλ, Καθηγητής (Συν/στής), Γούδη Ισμήνη, ΕΤΕΠ, Δαύρη Μαρία, Γραμματέας.

Το ΤΟΕ επί του παρόντος δεν είναι επίσημα διαρθρωμένο σε Τομείς. Λόγω του μικρού αριθμού μελών ΔΕΠ, και καθώς μέχρι πρότινος το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών αποτελούσε ανεξάρτητο τμήμα του Παν/μιου Πατρών, δεν θεωρήθηκε ότι υφίσταται σκοπιμότητα τέτοιας διάρθρωσης.

Ωστόσο, σημαντική εξέλιξη αποτελεί η έγκριση από το Υπουργείο (ΦΕΚ 2767/2-9-2016 τ.Β & 2500/12-8-2016 τ.Β') της πρότασης του ΤΟΕ για ίδρυση τριών ερευνητικών Μονάδων-Εργαστηρίων ως εξής:

1. **Εργαστήριο Μικρο-οικονομικής Ανάλυσης της Αγοράς Εργασίας**
2. **Εργαστήριο Οικονομικής των Επιχειρήσεων, της Καινοτομίας και της Περιφερειακής Ανάπτυξης**
3. **Εργαστήριο Ποσοτικών Μεθόδων και Πληροφοριακών Συστημάτων**

Τα τρία αυτά Εργαστήρια επικεντρώνονται σε τομείς της οικονομικής επιστήμης στους οποίους το ΤΟΕ έχει συγκριτικό πλεονέκτημα, τόσο από την άποψη των ανθρώπινων πόρων όσο και από την άποψη της ερευνητικής εμπειρίας. Μέσα από τη συλλογική προσπάθεια των μελών τους, αναμένονται να συμβάλλουν στην προώθηση της έρευνας στο Τμήμα, στην παραγωγή πιο ποιοτικών δημοσιεύσεων στην προσέλκυση νέων επιστημόνων στην Πάτρα, και στις δυνατότητες συνεργασίας του ΤΟΕ με άλλα τμήματα του Πανεπιστημίου Πατρών. Επιπλέον, μέσα από τη συλλογική προσπάθεια των μελών τους και τις πιθανές συνέργειες με άλλα τμήματα του Πανεπιστημίου Πατρών ή/και μέλη ΔΕΠ άλλων πανεπιστημίων, τα Εργαστήρια αναμένονται να αξιοποιήσουν καλλίτερα τις δυνατότητες του Τμήματος για διεκδίκηση διεθνών και Ελληνικών ερευνητικών προγραμμάτων. Περαιτέρω, τα Εργαστήρια αναμένεται να συμβάλλουν στην βελτίωση της ποιότητας της εκπαιδευτικής διαδικασίας, αφού

αντίστοιχα μαθήματα θα ενταχθούν σε αυτά. Τα τρία νέα Εργαστήρια θα μπορούσαν επίσης να αποτελέσουν τη βάση για την επίσημη διάρθρωση του ΤΟΕ σε τομείς στο μέλλον, ως επίσης και για την παροχή Πτυχίων Οικονομικής Επιστήμης με εξειδίκευση.

1.3 Στελέχωση του Τμήματος

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016, ο αριθμός μελών ΔΕΠ του ΤΟΕ παρέμεινε μικρός σε σχέση με τον συνολικό αριθμό εγγεγραμμένων φοιτητών. Το χειμερινό εξάμηνο ο αριθμός των ενεργών μελών ΔΕΠ στο Τμήμα ανήλθε σε 15, ενώ το εαρινό εξάμηνο ο αριθμός αυτός αυξήθηκε σε 16 με την μετακίνηση μέλους ΔΕΠ από το Παν/μιο Αιγαίου (Καθηγητής κ. Κορλιούρος Ηλίας). Το μέλος ΔΕΠ Δρυδάκης Νικόλαος (Λέκτορας), το οποίο διορίστηκε στο ΤΟΕ τον Οκτώβριο του 2014, συνέχισε να βρίσκεται σε άδεια άνευ αποδοχών το 2015-2016, παρά τις έντονες προσπάθειες του Τμήματος για το αντίθετο.

Από τα υπόλοιπα μέλη ΔΕΠ, δύο συνάδελφοι διατέλεσαν σε εκπαιδευτική άδεια καθόλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους 2015-2016, ενώ ένας συνάδελφος διέτελεσε σε εκπαιδευτική άδεια το εαρινό εξάμηνο. Τα κενά από τις εκπαιδευτικές άδειες σε διδακτικό έργο στο ΠΠΣ καλύφθηκαν πλήρως μέσω:

- (α) της αναδιάρθρωσης της κατανομής διδασκαλίας μαθημάτων και της πρόσθετης επιβάρυνσης άλλων συναδέλφων
- (β) της μετακίνησης στο ΤΟΕ το εαρινό εξάμηνο του κ. Κορλιούρου από το Παν/μιο Αιγαίου, ο οποίος κάλυψε δύο μαθήματα από το σύνολο των μαθημάτων των συναδέλφων με εκπαιδευτική άδεια
- (γ) πανεπιστημιακών υποτρόφων, χρηματοδοτούμενων από το ΜΔΕ του Τμήματος, που δίδαξαν δυο μαθήματα επιλογής

Η κατανομή του συνόλου των μελών ΔΕΠ ανά βαθμίδα για το 2015-2016 παρουσιάζεται στον Πίνακα 1.1(α). Κατά το ίδιο ακαδημαϊκό έτος, υπηρέτησαν στο ΤΟΕ δύο μέλη ΕΤΕΠ, και ένα μέλος ΕΕΔΙΠ με ειδίκευση στην πληροφορική. Η Γραμματεία ήταν στελεχωμένη με την Γραμματέα κ. Δαύρη Μαρία και τρεις διοικητικούς υπαλλήλους (Πίνακας 1.1(β)).

**Πίνακας 1.1(α): Τμήμα Οικονομικών Επιστημών 2015-2016
Κατανομή Συνολικού Αριθμού Μελών ΔΕΠ σε βαθμίδες**

	Αριθμός	Ποσοστό
Καθηγητές	7(*)	41,2%
Αναπληρωτές Καθηγητές	4	23,5%
Επίκουροι Καθηγητές	5	29,4%
Λέκτορες	1(**)	5,9%
Σύνολο	17	100%
Μέσος όρος ενεργών μελών ΔΕΠ, 2015-2016	15,5	

* 7 ΔΕΠ από το εαρινό εξάμηνο με τη μετακίνηση του κ. Κορλιούρου

** σε άδεια άνευ αποδοχών από το εαρινό εξάμηνο του 2014-2015.

**Πίνακας 1.1(β). Τμήμα Οικονομικών Επιστημών 2015-2016
Διοικητικό Προσωπικό και Μέλη ΕΤΕΠ/ΕΕΔΙΠ**

	Αριθμός
Διοικητικό Προσωπικό	4
ΕΤΕΠ	2
ΕΕΔΙΠ	1
Σύνολο	7

Η εξέλιξη της στελέχωσης του ΤΟΕ σε διδακτικό, διοικητικό και άλλο προσωπικό κατά την τελευταία εξαετία παρουσιάζεται στον Πίνακα 1 του Παραρτήματος V. Παρατηρώντας την εξέλιξη του μόνιμου διδακτικού/ερευνητικού προσωπικού, καθίσταται εμφανής η ελλιπής στελέχωση του Τμήματος με βάση την εν λόγω κατηγορία προσωπικού. Ειδικότερα, με δεδομένη την απουσία του κ. Δρυδάκη από το ΤΟΕ από το εαρινό εξάμηνο του 2014-2015, ο αριθμός των ενεργών μελών ΔΕΠ του Τμήματος, συνυπολογίζοντας και την μετακίνηση το εαρινό εξάμηνο του μέλους ΔΕΠ από το Παν/μιου Αιγαίου, ήταν 15,5 κατά μέσο όρο κατά το ακ.έτος 2015-2016, όπως και το ακαδημαϊκό έτος 2014-2015.

Ο αριθμός των μελών ΕΤΕΠ επίσης παρέμεινε αμετάβλητος (2 άτομα), για το σύνολο της (ακαδημαϊκής) εξαετίας 2010-2011/2015-2016. Το προσωπικό της Γραμματείας, παρά την αύξησή του κατά ένα άτομο από το 2014-2015, υπολείπεται σημαντικά των αναγκών του ΤΟΕ δεδομένου του μεγάλου αριθμού φοιτητών, και επίσης εμφανίζει μείωση σε σχέση με το μέσο όρο της (ακαδημαϊκής) εξαετίας 2010-2011/2015-2016. Επιπλέον, ενώ η συνεισφορά του μέλους ΕΕΔΙΠ κ. Δασκάλου Βικτωρίας, η οποία

μετακινήθηκε στο Τμήμα το 2014-2015, στη συνδιδασκαλία εργαστηριακών μαθημάτων ήταν σημαντική, δεν μπορεί να υποκαταστήσει την ανάγκη για μόνιμο διδακτικό προσωπικό με ειδίκευση στην οικονομική επιστήμη.

Σύμφωνα με το ΠΔ ίδρυσης του ΤΟΕ, οι προβλεπόμενες θέσεις μόνιμου προσωπικού έχουν ως εξής:

- 25 θέσεις μελών ΔΕΠ
- 5 θέσεις μελών ΕΕΔΙΠ
- 6 θέσεις μελών ΕΤΕΠ.

Με βάση τα παραπάνω, διαπιστώνεται η ελλιπής στελέχωση του ΤΟΕ σε μέλη ΔΕΠ, ΕΕΔΙΠ και ΕΤΕΠ, και παράλληλα, η μη αύξουσα πορεία του αριθμού ενεργών μελών ΔΕΠ τα τελευταία χρόνια. Η ελλιπής στελέχωση του ΤΟΕ σε μέλη ΔΕΠ οφείλεται:

- σε παραιτήσεις συναδέλφων λόγω εκλογής τους σε άλλα Πανεπιστήμια (ή και σε μία περίπτωση συνταξιοδότησης), οι οποίες δεν συνοδεύτηκαν από έγκριση από μέρους της Πολιτείας επαναπροκήρυξης της θέσης
- στο μεγάλο χρονικό διάστημα που συνήθως μεσολαβεί μεταξύ της εκλογής μελών ΔΕΠ από το ΤΟΕ και του διορισμού τους από το Υπουργείο, με αποτέλεσμα τα προσόντα των εκλεγέντων όταν πραγματοποιείται ο εν λόγω διορισμός να έχουν υπερβεί κατά πολύ τα αντίστοιχα της βαθμίδας στην οποία εκλέχθηκαν, και επομένως είτε να έχουν ήδη βρει απασχόληση στο εξωτερικό είτε να είναι υποψήφιοι σε άλλα Ελληνικά ΑΕΙ σε υψηλότερη βαθμίδα
- στην ύπαρξη ορισμένων άγονων διαδικασιών εκλογής μελών ΔΕΠ στο ΤΟΕ, λόγω της δυσκολίας προσέλκυσης αξιόλογων υποψηφίων σε συγκεκριμένα αντικείμενα, κάτι που σχετίζεται με το γενικότερο πλαίσιο κινήτρων το οποίο υφίσταται στη χώρα μας όσον αφορά την ενασχόληση νέων επιστημόνων με το εν λόγω λειτούργημα (π.χ. χαμηλές αμοιβές για το λειτούργημα του πανεπιστημιακού)
- στην γενικότερα ανεπαρκή χρηματοδότηση από την Πολιτεία ανθρώπινων πόρων στα ΑΕΙ της χώρας, σε συνδυασμό με τη μη δυνατότητα των Ιδρυμάτων να προσλάβουν μόνιμο διδακτικό προσωπικό από τους Προϋπολογισμούς τους.

Η έλλειψη επαρκούς αριθμού μελών ΔΕΠ για την αποτελεσματική υλοποίηση του Προγράμματος Σπουδών μέχρι και το 2011, αντιμετωπίζονταν με εκτεταμένη αξιοποίηση του θεσμού των διδασκόντων Π.Δ.407/80. Ο αριθμός των διδασκόντων Π.Δ.407/80 αυξήθηκε σημαντικά το 2010-2011 και ο αριθμός των σχετικών

συμβάσεων ανήλθε το συγκεκριμένο έτος σε 26. Το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012 ο αριθμός των διδασκόντων αυτής της κατηγορίας έπεσε σε 10 συμβάσεις, ενώ το 2012-2013 μειώθηκε περαιτέρω σε 6 συμβάσεις. Οι συμβάσεις αυτές για το 2012-2013 ήδη αντιστοιχούσαν στο αρκετά χαμηλότερο ποσοστό 42,9% επί των διδασκόντων του ΤΟΕ με μόνιμη σχέση εργασίας, έναντι ποσοστού 71,4% για το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012 και 185,7% για το 2010-2011. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2013-2014, ο αριθμός των συμβάσεων διδασκόντων Π.Δ.407/80 έπεσε στο μηδέν, και αυτό συνεχίστηκε και κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2014-2015 και 2015-2016 (Πίνακας 1.2(α) και Παράρτημα V).

Πίνακας 1.2(α)
Εξέλιξη Αριθμού Συμβάσεων Π.Δ.407/80, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών,
Ακαδημαϊκή εξαετία 2010-2011/2015-2016

	<i>Αριθμός συμβάσεων Π.Δ.407/80</i>
2010-2011	26
2011-2012	10
2012-2013	6
2013-2014	0
2014-2015	0
2015-2016	0

Δεδομένου ότι ο αριθμός των διδασκόντων με μόνιμη θέση εργασίας στο ΤΟΕ παρέμεινε αρκετά μικρός, η μείωση των συμβάσεων διδασκόντων Π.Δ. 407/80 από το 2010-2011 και μετά οδήγησε σε διαχρονική πτώση του συνολικού διδακτικού δυναμικού του Τμήματος.

Το μέλος ΕΕΔΙΠ, το οποίο προστέθηκε στο δυναμικό του Τμήματος από το ακ.έτος 2014-2015, ανέλαβε ενεργό ρόλο στη συνδιδασκαλία τριών εργαστηριακών μαθημάτων, ωστόσο αυτό δεν αντισταθμίζει τη διαχρονική μείωση του συνολικού (ενεργού) διδακτικού δυναμικού του ΤΟΕ. Από την άλλη πλευρά, προς κάλυψη μέρους των κενών διδασκαλίας από εκπαιδευτικές άδειες, το ΤΟΕ κατόρθωσε να χρηματοδοτήσει με ίδιους πόρους, μέσω του νέου ΜΔΕ, δύο μαθήματα του ΠΠΣ, με ανάθεση αυτών σε πανεπιστημιακούς υπότροφους (ΠΥ).

Πίνακας 1.2(β):
Πανεπιστημιακοί Υπότροφοι με χρηματοδότηση από ίδιους
πόρους, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών 2015-2016

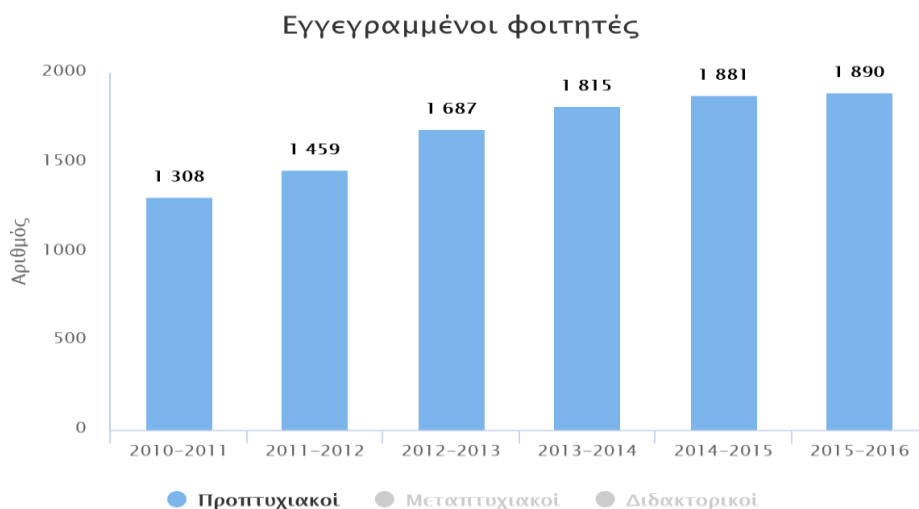
	Μαθήματα που ανατέθηκαν σε ΠΥ
<i>Εαρινό Εξάμηνο</i>	1
<i>Χειμερινό Εξάμηνο</i>	1

1.4 Εξέλιξη Φοιτητών

Η εξέλιξη του αριθμού των φοιτητών του ΤΟΕ κατά την τελευταία (ακαδημαϊκή) εξαετία 2010-2011/2015-2016 παρουσιάζεται στους Πίνακες 2 και 3 του Παραρτήματος V της παρούσας Έκθεσης και αποτυπώνεται στα Γραφήματα 1.1, 1.2 και 1.3.

Σε αντίθεση με την τάση εξέλιξης του συνολικού διδακτικού δυναμικού, ο συνολικός αριθμός εγγεγραμμένων προπτυχιακών φοιτητών στο ΤΟΕ εμφάνισε σταδιακή αύξηση κατά τη διάρκεια της (ακαδημαϊκής) εξαετίας 2010-2011/2015-2016 (Γράφημα 1.1.) Ο αριθμός αυτός επίσης εμφάνισε οριακή άνοδο το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 σε σύγκριση με το προηγούμενο ακαδημαϊκό έτος, ανερχόμενος σε 1890 φοιτητές έναντι 1881 το 2014-2015.

Γράφημα 1.1 Εξέλιξη του συνολικού αριθμού εγγεγραμμένων προπτυχιακών φοιτητών

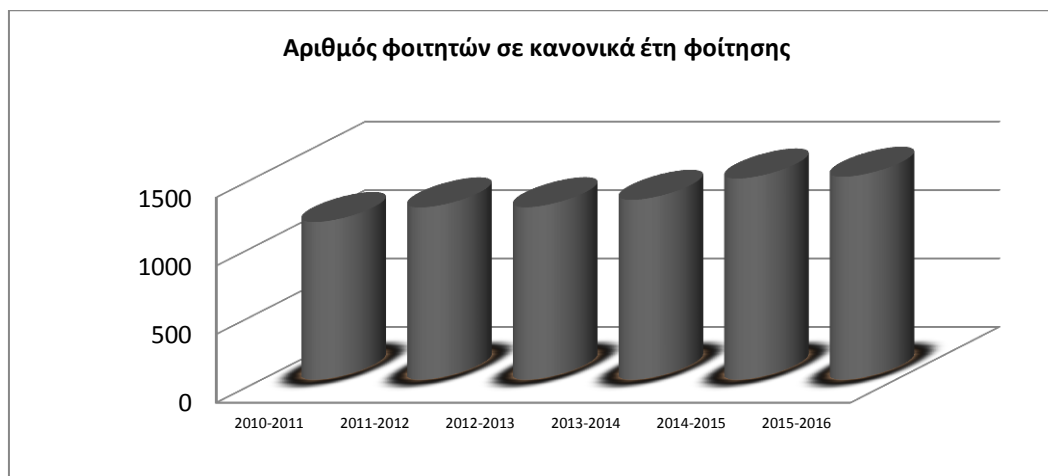
Περαιτέρω, παρά το γεγονός ότι το 2015-2016, λόγω της απελευθέρωσης των μεταγραφών και της μείωσης των εισακτέων, ο αριθμός των νεοεισερχόμενων φοιτητών εμφάνισε πτώση (Γράφημα 1.2), ο αριθμός των προπτυχιακών φοιτητών εντός της διάρκειας φοίτησης $v = 4$ μειώθηκε ανεπαίσθητα σε σχέση με το προηγούμενο ακαδημαϊκό έτος, ανερχόμενος σε 1111 το 2015-2016 έναντι 1126 το 2014-2015. Παράλληλα, ο συνολικός αριθμός προπτυχιακών φοιτητών σε κανονικά

έτη φοίτησης ($v + 2$) συνέχισε και το 2015-2016 να είναι υψηλός, ανερχόμενος σε 1484 έναντι 1471 το 2014-2015 (βλ. Γράφημα 1.3 και Παράρτημα V).

Γράφημα 1.2 Εξέλιξη νέο-εισερχόμενων προπτυχιακών φοιτητών

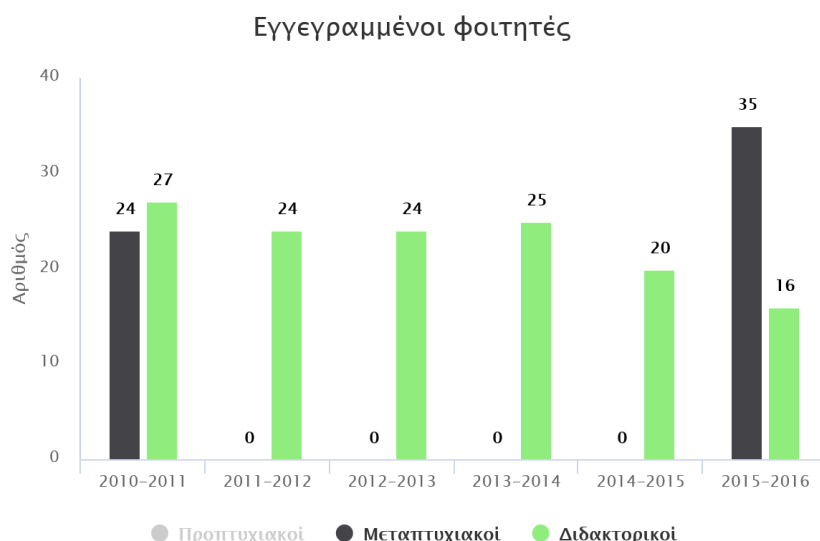

Γράφημα 1.3 Εξέλιξη Προπτυχιακών Φοιτητών σε Κανονικά Έτη Φοίτησης

Σε ότι αφορά στο ΜΔΕ/MSc *Εφαρμοσμένη Οικονομική & Ανάλυση Δεδομένων*, το 2015-2016 φοίτησαν 35 φοιτητές. Επίσης, υπήρξαν το 2015-2016 16 φοιτούντες στο Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών του ΤΟΕ.

Γράφημα 1.4 Εξέλιξη του συνολικού αριθμού εγγεγραμμένων μεταπτυχιακών φοιτητών και υποψηφίων διδασκόντων

1.5. Σκοπός και Στόχοι του Τμήματος

Σύμφωνα με το Π.Δ. ίδρυσης του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών (Π.Δ. 325/23-5-1985), το ΤΟΕ έχει ως αποστολή:

- Να συμβάλλει στη διαμόρφωση υπεύθυνων ανθρώπων με ελεύθερη επιστημονική, κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική συνείδηση και να παρέχει τα απαραίτητα εφόδια που εξασφαλίζουν την άρτια κατάρτισή τους για την επαγγελματική σταδιοδρομία και εξέλιξή τους.
- Να καλλιεργεί και να προάγει τις οικονομικές επιστήμες με την ακαδημαϊκή και εφαρμοσμένη διδασκαλία, έρευνα και αναζήτηση.

Οι εξελίξεις στην οικονομική επιστήμη και η ανάδειξη νέων/σύγχρονων τομέων αυτής, οδήγησαν σε αλλαγές/αναδιαρθρώσεις του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών (ΠΠΣ) του Τμήματος με εμφανή προσανατολισμό προς τη κατεύθυνση της Εφαρμοσμένης Οικονομικής, με αποτέλεσμα τη διαχρονική βελτίωσή του και τη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητά του.

Ωστόσο, σημαντική εξέλιξη στον τομέα του ΠΠΣ, αποτελεί η απόφαση της ΓΣ του ΤΟΕ τον Μάιο του ακ.έτους 2015-2016 να προβεί σε περαιτέρω αναμόρφωση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών. Η αναμόρφωση αφορά σε εμπλουτισμό των μαθημάτων επιλογής, αύξηση της σχετικής βαρύτητας στο Πτυχίο ορισμένων πολύ βασικών για την οικονομική επιστήμη μαθημάτων, και μείωση του συνολικού αριθμού μαθημάτων για τη λήψη πτυχίου. Το αναθεωρημένο ΠΠΣ, το οποίο έχει τεθεί σε εφαρμογή από τον Οκτώβριο του 2016 για τους εισακτέους του 2016-2017, πέραν του ότι ευθυγραμμίζει το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος με άλλα τμήματα οικονομικών επιστημών στη χώρα, εξυπηρετεί καλλίτερα τον ευρύτερο

στόχο της παροχής θεωρητικής και εφαρμοσμένης γνώσης προς τους προπτυχιακούς φοιτητές. Σαν αποτέλεσμα, το αναθεωρημένο ΠΠΣ αναμένεται ότι θα διευκολύνει την περαιτέρω πρόσβαση των φοιτητών του ΤΟΕ στην αγορά εργασίας καθώς και την ανάληψη εκ μέρους τους μεταπτυχιακών σπουδών υψηλού κύρους. Επιπλέον, το αναθεωρημένο ΠΠΣ έχει λάβει υπόψη πολλά από τα σχόλια των Εξωτερικών Αξιολογητών.

Ειδικότερα, το αναθεωρημένο ΠΠΣ χαρακτηρίζεται από:

- μεγαλύτερη εμβάθυνση σε εργαλεία (μαθηματικά, στατιστική, εισαγωγή στην οικονομική επιστήμη) και σε καίρια πεδία της οικονομικής επιστήμης (μικροοικονομική, μακροοικονομική), μέσω της αύξησης των ωρών διδασκαλίας
- προσθήκη δημοφιλών μαθημάτων εφαρμοσμένης οικονομικής (π.χ. Χρηματοοικονομική, Διαχείριση Χαρτοφυλακίου, Χρήμα & Τραπεζικό Σύστημα) με προσανατολισμό τη βελτίωση της πρόσβασης των πτυχιούχων στην αγορά εργασίας
- προσθήκη πιο εξειδικευμένων μαθημάτων για ευκολότερη πρόσβαση των φοιτητών σε μεταπτυχιακά προγράμματα (π.χ. Μεθοδολογία Έρευνας, Ειδικά Θέματα Μακροοικονομικής)
- ευθυγράμμιση όσον αφορά τον συνολικό αριθμό μαθημάτων για λήψη πτυχίου με αντίστοιχα προγράμματα του εξωτερικού και συναφών τμημάτων στη χώρα μας, με μείωση του εν λόγω αριθμού σε 36 μαθήματα επιστημονικής περιοχής (από 40 τέτοια μαθήματα που υπήρχαν τα προηγούμενα έτη)

Επιπλέον, με βάση και τις προτροπές των Εξωτερικών Αξιολογητών, το ΤΟΕ προσφέρει από τον Οκτώβριο του 2015 Πρόγραμμα ΜΔΕ/MSc προσανατολισμένο στη δημοφιλή εξειδίκευση *Εφαρμοσμένη Οικονομική & Ανάλυση Δεδομένων*. Το συγκεκριμένο ΜΔΕ είναι μονοετές και αυτοχρηματοδοτούμενο, ενώ μέρος των πόρων του προβλέπεται να διοχετεύονται σε πανεπιστημιακούς υπότροφους για την κάλυψη αναγκών διδασκαλίας του ΠΠΣ, συλλογή στατιστικών δεδομένων για έρευνα, και κάλυψη του κόστους παρουσιάσεων εργασιών μελών ΔΕΠ ή/και υποψηφίων διδασκτόρων σε διεθνή συνέδρια.

Άλλη σημαντική εξέλιξη είναι η έγκριση πρότασης του Τμήματος για ίδρυση ΜΔΕ με εξειδίκευση στην *Αγροτική Οικονομική Πολιτική & Ανάπτυξη της Υπαίθρου*. Πρόκειται για ένα τομέα καίριας σημασίας για την Ελλάδα, δεδομένου του συγκριτικού της πλεονεκτήματος στον αγροτικό τομέα και τις υπάρχουσες προοπτικές για περαιτέρω αναπτυξή του. Το συγκεκριμένο ΜΔΕ αναμένεται να προσελκύσει σημαντικό αριθμό

ατόμων, που, είτε ως πρόσφατοι πτυχιούχοι, ενδιαφέρονται να αναλάβουν μεταπτυχιακές σπουδές και αντίστοιχη εξειδίκευση στο συγκεκριμένο αντικείμενο, είτε, ως διευθυντικά στελέχη σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς και οργανισμούς, επιθυμούν να επαυξήσουν τις γνώσεις τους στο αντικείμενο.

Γενικώς, παρά το γεγονός ότι οι στόχοι και σκοποί του ΤΟΕ επίσημα διατυπώθηκαν πριν από αρκετά χρόνια, η εξειδίκευσή τους είναι ολοκληρωμένη και αντικατοπτρίζουν πλήρως τις τρέχουσες επιδιώξεις του Τμήματος, ενώ, παρά τις δυσκολίες, το ΤΟΕ έχει κατορθώσει την, σε ικανοποιητικό βαθμό, εκπλήρωση των στόχων και σκοπών του. Επιπλέον, με τις αποφάσεις/εξελιξεις που έλαβαν χώρα το 2015-2016, το ΤΟΕ θα μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένα ακαδημαϊκό τμήμα που παρέχει πολυμερή γνώση σε προπτυχιακούς φοιτητές μέσω της προσφοράς Προγραμμάτων Σπουδών τα οποία καλύπτουν το σύνολο των «παραδοσιακών» γνωστικών πεδίων της οικονομικής επιστήμης καθώς και άλλα πιο σύγχρονα γνωστικά πεδία της εν λόγω επιστήμης. Κατ' αυτό τον τρόπο, οι στόχοι και σκοποί του Τμήματος στις ημέρες μας κρίνεται ότι καλύπτουν τις προσδοκίες της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Ειδικότερα, το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος οδηγεί στη δημιουργία πτυχιούχων με ανεπτυγμένη οικονομική σκέψη και διευκολύνει την ανάληψη μεταπτυχιακών σπουδών υψηλού επιπέδου, όπως εξάλλου αποδεικνύεται από την εισαγωγή αποφοίτων του ΤΟΕ σε υψηλού κύρους Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών στο εξωτερικό.

Παράλληλα, το Τμήμα λειτουργεί το ΜΔΕ στην *Εφαρμοσμένη Οικονομική & Ανάλυση Δεδομένων* ως ένα μεταπτυχιακό υψηλού επιπέδου που παρέχει εξειδικευμένες γνώσεις στον τομέα της οικονομικής επιστήμης. Το συγκεκριμένο ΜΔΕ/MSc, κατά τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του το 2015-2016, μπορεί να χαρακτηριστεί ως ελκυστικό και επιτυχημένο, όπως προκύπτει από τα σχόλια και τις αξιολογήσεις των φοιτησάντων (βλ. Ερωτηματολόγια ΜΟΔΙΠ). Η επιτυχία αυτή αποδεικνύεται και από την προσέλκυση νέων φοιτούντων για το ακ. έτος 2016-2017, οι οποίοι ανέρχονται σε 38. Εξίσου υψηλού επιπέδου αναμένεται να είναι και το ΜΔΕ με ειδίκευση στην *Αγροτική Οικονομική Πολιτική & Ανάπτυξη της Υπαίθρου* που προγραμματίζεται να λειτουργήσει από το ακ.έτος 2017-2018. Επιπλέον, η δραστηριότητα του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών του ΤΟΕ καλύπτει ένα ευρύ φάσμα πεδίων της οικονομικής επιστήμης, ενώ, όπως αποδεικνύεται από τις δημοσιεύσεις/ανακοινώσεις των υποψήφιων-διδακτόρων του Τμήματος και την επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων-διδακτόρων, διακρίνεται από υψηλές προδιαγραφές.

Σημαντικές είναι και οι διακρίσεις του Τμήματος στο τομέα της έρευνας. Τα μέλη ΔΕΠ του ΤΟΕ συνεχίζουν να αναπτύσσουν ερευνητική δραστηριότητα στα κυριότερα σύγχρονα γνωστικά πεδία της οικονομικής επιστήμης, και το ερευνητικό τους έργο εξακολουθεί να δημοσιεύεται σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά. Μέλη ΔΕΠ του Τμήματος επίσης συνεχίζουν να διεκδικούν και να συμμετέχουν σε ερευνητικά προγράμματα, και να χρηματοδοτούνται από φορείς του εσωτερικού και του εξωτερικού. Επιπλέον, το ΤΟΕ συνεχίζει να αναπτύσσει ερευνητικές συνεργασίες, ενώ η διεθνής παρουσία των μελών του, όπως αυτή αποτυπώνεται σε διεθνείς βάσεις δεδομένων, βελτιώνεται διαχρονικά, με τον αριθμό των ετεροαναφορών στο ερευνητικό τους έργο να εμφανίζει σταθερή αυξητική τάση. Σημαντικό ρόλο στον τομέα της έρευνας στο ΤΟΕ αναμένεται να παίξει και η πρόσφατη ίδρυση των τριών Εργαστηρίων. Τα τρία νέα Εργαστήρια αναμένεται να αποτελέσουν πόλο έλξης συνεργασιών με άλλα ΑΕΙ στη χώρα μας, αλλά και με ιδρύματα του εξωτερικού, και να βελτιώσουν την ποιότητα του παραγόμενου ερευνητικού έργου μέσω της συλλογικής προσπάθειας των μελών τους.

Από την άλλη πλευρά, η αναλογία φοιτητών/διδασκόντων εξακολουθεί να αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά προβλήματα του Τμήματος (βλ. Πίνακα 1.3).

Πίνακας 1.3
Αναλογία Προπτυχιακών Φοιτητών σε κανονικά έτη φοίτησης και διδασκόντων

Ακαδημαϊκό Έτος	2015-2016	2014-2015	2013-2014	2012-2013	2011-2012	2010-2011
Διδάσκοντες (ενεργά μέλη ΔΕΠ & Συμβάσεις ΠΔ407)	15,5(*)	15,5(**)	15	20	24	40
Προπτυχιακοί Φοιτητές σε Κανονικά Έτη Φοίτησης	1484	1471	1315	1261	1260	1153
Αναλογία	95,7:1	94,9:1	87,7:1	63,1:1	52,5:1	28,8:1

Φοιτητών/Διδασκόντων							
----------------------	--	--	--	--	--	--	--

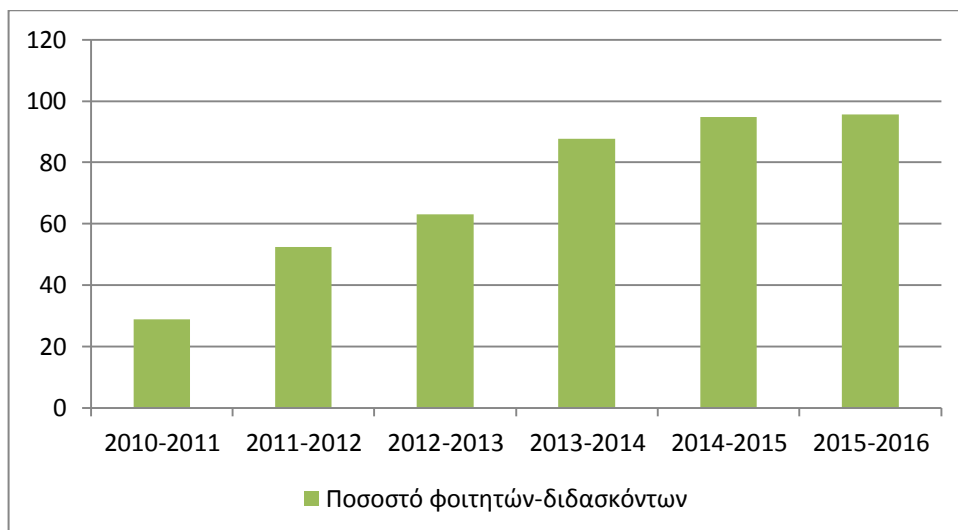
(*) 15 ΔΕΠ το χειμερινό εξάμηνο, 16 ΔΕΠ το εαρινό εξάμηνο

(**) 16 ΔΕΠ το χειμερινό εξάμηνο, 15 ΔΕΠ το εαρινό εξάμηνο

Από το 2010-2011 και μετά, η πτώση του αριθμού διδασκόντων (Μέλη ΔΕΠ & διδάσκοντες Π.Δ.407), σε συνδυασμό με τη διαχρονική αύξηση του συνολικού αριθμού των φοιτητών σε κανονικά έτη φοίτησης, έχει δημιουργήσει σημαντική δυσκολία στους ανθρώπινους πόρους (εκπαιδευτικούς/ερευνητικούς και διοικητικούς). Η αναλογία φοιτητών προς διδάσκοντες κινείται σε ολοένα και υψηλότερα επίπεδα, ενώ παράλληλα είναι κατά πολύ μεγαλύτερη τόσο σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο όσο και σε σχέση με διεθνείς μέσους όρους.

Ειδικότερα, ο δείκτης φοιτητών/διδασκόντων, όπως αυτός αποτυπώνεται στην αναλογία των προπτυχιακών φοιτητών σε κανονικά έτη φοίτησης (v+2) προς τον συνολικό αριθμό ενεργών μελών ΔΕΠ & συμβασιούχων Π.Δ.407, ανήλθε το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 στο επίπεδο του 95,7:1, σε σύγκριση με: 94,9:1 το 2014-2015, 87,7:1 το 2013-2014, 63,0:1 το 2012-2013, 52,5:1 το 2011-2012 και 28,8:1 το 2010-2011. Η αντίστοιχη αναλογία σε εθνικό επίπεδο στην Ελλάδα ανέρχεται κατά μέσο όρο σε 26,3:1, ενώ στις χώρες του ΟΟΣΑ και στην Ε.Ε. διαμορφώνεται, αντίστοιχα, στο 15,3:1 και 16:1 (*Education at a Glance, OECD, Issues 2009, 2011*). Αυτό σημαίνει ότι, ακόμη και αν δεν συνυπολογισθεί η περαιτέρω απασχόληση των μελών ΔΕΠ του Τμήματος για επίβλεψη διδακτορικών διατριβών και για επίβλεψη διπλωματικών εργασιών στα πλαίσια του ΜΔΕ, καθώς και η ενασχόληση ορισμένων συναδέλφων με τη διδασκαλία μαθημάτων ERASMUS, η αναλογία φοιτητών/διδασκόντων στο ΤΟΕ ήταν το 2015-2016 πάνω από τριπλάσια του εθνικού μέσου όρου και εξαπλάσια του μέσου όρου των χωρών του ΟΟΣΑ και των χωρών ΕΕ.

Γράφημα 1.5 Εξέλιξη Αναλογίας Προπτυχιακών Φοιτητών σε Κανονικά Έτη Φοίτησης και Διδασκόντων

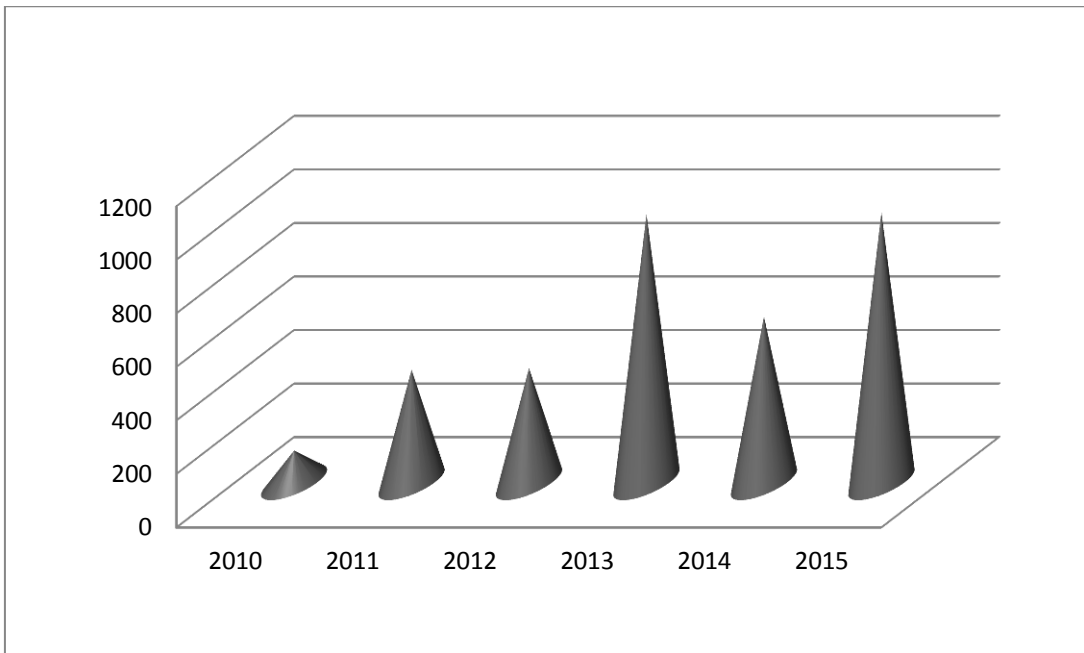

Με δεδομένη τη βούληση του ΤΟΕ για συνεχή βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού και ερευνητικού του έργου, η έντονη έλλειψη ανθρώπινων πόρων δεν προάγει την επίτευξη των στόχων και σκοπών του. Συχνά παρατηρούνται σημαντικές πιέσεις σε ότι αφορά το φόρτο διδακτικού έργου και δυσκολίες σε ότι αφορά τη κάλυψη ορισμένων γνωστικών αντικειμένων της οικονομικής επιστήμης. Παράλληλα, επηρεάζεται και το ερευνητικό έργο του Τμήματος, καθώς η δημοσίευση άρθρων σε επιστημονικά περιοδικά υψηλού κύρους αλλά και η επιτυχής διεκδίκηση ερευνητικών προγραμμάτων συχνά προϋποθέτει την έντονη ενασχόληση ενός πυρήνα ερευνητών.

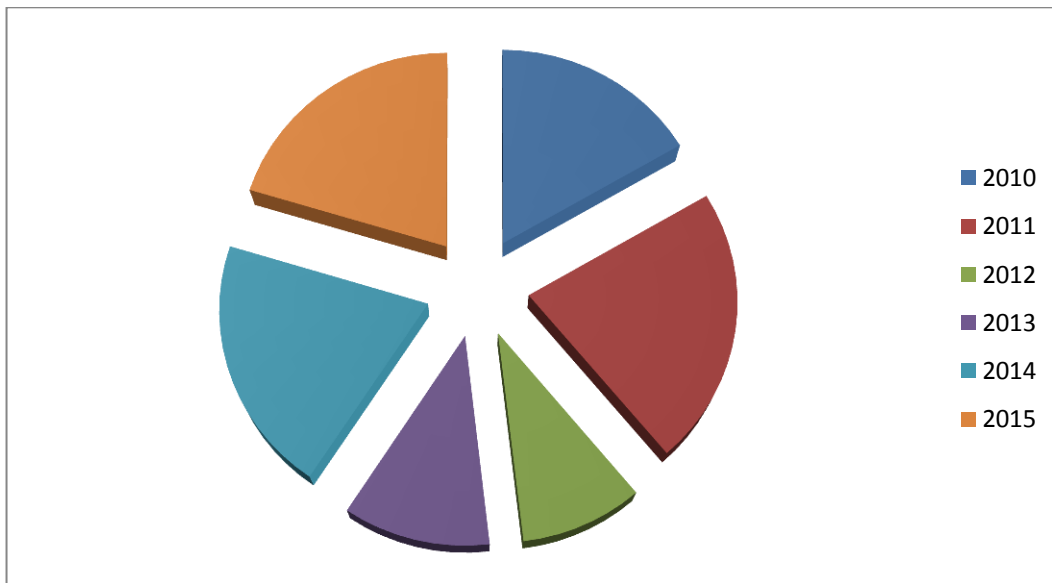
Ωστόσο, παρά την ιδιαίτερως υψηλή, και διαχρονικά αυξανόμενη αναλογία φοιτητών/διδασκόντων, η διεθνής παρουσία του Τμήματος παραμένει αξιόλογη, όπως διαφαίνεται από τον αριθμό των ετεροαναφορών στο έργο των μελών ΔΕΠ, τον αριθμό των δημοσιεύσεών τους σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά με κριτές, καθώς και την συνεχιζόμενη συμμετοχή τους σε ανταγωνιστικά ερευνητικά προγράμματα (βλ. Παράρτημα Ι, και Πίνακες 15-17 Παράρτημα V).

Γράφημα 1.5.1: Εξέλιξη Ετεροαναφορών

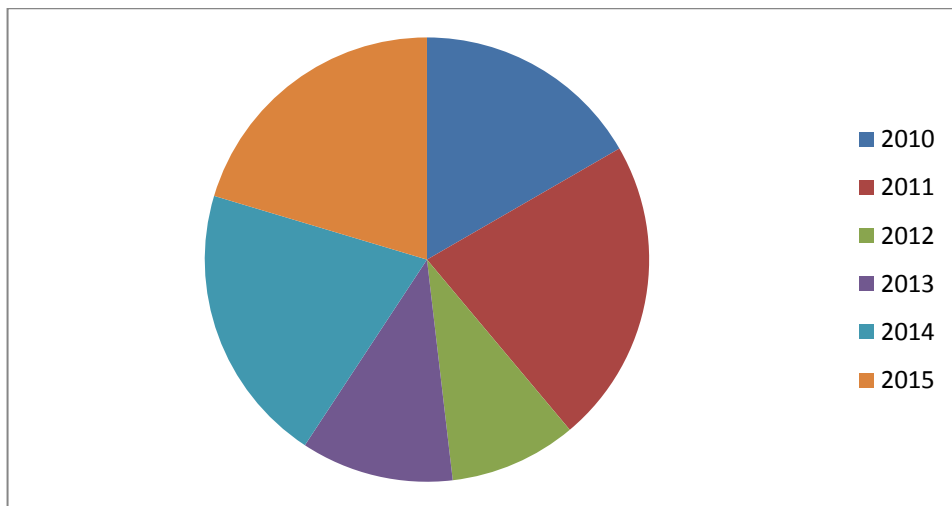

Γράφημα 1.5.2: Συνολικό Δημοσιευμένο Έργο Μελών ΔΕΠ

Γράφημα 1.5.3 Διεθνής Ερευνητική/Ακαδημαϊκή Παρουσία Μελών ΔΕΠ

1.6. Συγκριτικά Δεδομένα σε Σχέση με την Προηγούμενη Έκθεση

Συνοπτικά για το 2015-2016, σε σχέση με την προηγούμενη Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης του ΤΟΕ, η οποία συντάχθηκε για το ακαδημαϊκό έτος 2014-2015, θα μπορούσαν να παρατεθούν τα παρακάτω στοιχεία:

- i. Ο συνολικός αριθμός ενεργών μελών ΔΕΠ είναι ανεπαρκής σε σχέση με τον αριθμό των προπτυχιακών φοιτητών, και στην ουσία παρέμεινε αμετάβλητος (15,5) σε σχέση με το προηγούμενο ακ.έτος 2014-2015.
- ii. Δεν υπήρξαν συμβάσεις διδασκόντων ΠΔ 407/80.
- iii. Το προσωπικό της Γραμματείας συνέχισε να παραμένει ελλιπές με βάση τις ανάγκες του Τμήματος, λόγω του μεγάλου αριθμού εγγεγραμμένων προπτυχιακών φοιτητών. Ο αριθμός των μελών ΕΤΕΠ και ΕΕΔΙΠ παρέμεινε ο ίδιος.
- iv. Ο συνολικός αριθμός φοιτητών εντός της κανονικής διάρκειας φοίτησης (ν) μειώθηκε ανεπαίσθητα το 2015-2016 σε σχέση με το 2014-2015, ενώ ενδεικτική της διαχρονικής πίεσης ανθρώπινων πόρων είναι η αναλογία φοιτητών/ενεργών-διδασκόντων στο ΤΟΕ, η οποία ανήλθε το 2015-2016 σε 95,7:1. Η αναλογία αυτή ήταν αυξημένη τόσο σε σχέση με το μέσο όρο της (ακαδημαϊκής) πενταετίας 2010-2010/2014-2015, όσο και σε σχέση με το προηγούμενο ακ.έτος 2014-2015 (όπου διαμορφώθηκε σε 94,9:1).
- v. Το ΜΔΕ/MSc του Τμήματος με εξειδίκευση την *Εφαρμοσμένη Οικονομική & Ανάλυση Δεδομένων*, το οποίο λειτούργησε για πρώτη φορά το ακ.έτος 2015-2016, μπορεί να χαρακτηριστεί ως ελκυστικό και επιτυχημένο, όπως

προκύπτει από τα σχόλια και τις αξιολογήσεις των φοιτησάντων, αλλά και από τη σημαντική προσέλκυση νέων υποψηφίων για το 2016-2017.

- vi. Ο συνολικός αριθμός των μαθημάτων για λήψη πτυχίου παρέμεινε το 2015-2016 στα 40 μαθήματα συν 1 μάθημα ξένης γλώσσας, το οποίο δεν συνυπολογίζεται στο βαθμό πτυχίου. Ο συνολικός αριθμός των υποχρεωτικών μαθημάτων επίσης παρέμεινε στο 20, ενώ ο αριθμός προσφερόμενων μαθημάτων επιλογής ανήλθε σε 26 μαθήματα. Ωστόσο, το ΤΟΕ προέβη σε αναθεώρηση του ΠΠΣ τον Μάιο του 2016 με σκοπό την περαιτέρω βελτίωσή του, και το νέο αναθεωρημένο ΠΠΣ τέθηκε σε ισχύ από τον Οκτώβριο του 2016 για τους εισακτέους 2016-2017. Στο αναθεωρημένο ΠΠΣ έχουν ληφθεί υπόψη και πολλά από τα σχόλια των εξωτερικών αξιολογητών του ΤΟΕ.
- vii. Ο συνολικός αριθμός επιστημονικών δημοσιεύσεων των μελών ΔΕΠ το 2015 συνέχισε να είναι υψηλός, ανερχόμενος σε 47 το 2015, έναντι 34 το 2014. Ο συνολικός αριθμός των στοιχείων που απεικονίζουν την διεθνή αναγνώριση του έργου των μελών ΔΕΠ του Τμήματος επίσης συνέχισε να είναι υψηλός. Το ίδιο ισχύει και για τον αριθμό των στοιχείων που στοιχειοθετούν τη διεθνή παρουσία του Τμήματος
- viii. Το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 ήταν ιδιαίτερα παραγωγικό όσον αφορά αποφάσεις/εξελίξεις στο ΤΟΕ, οι οποίες αναμένεται να επαυξήσουν την δυναμική του στο μέλλον. Συγκεκριμένα:
  - (α) Εγκρίθηκε από το Υπουργείο πρόταση του ΤΟΕ για δημιουργία 3 ερευνητικών Εργαστηρίων σε καίρια για την οικονομική επιστήμη γνωστικά αντικείμενα. Η λειτουργία των Εργαστηρίων αναμένεται να συμβάλει στην επαύξηση της ποσότητας και στη βελτίωση της ποιότητας του δημοσιευμένου έργου των συμμετεχόντων μελών ΔΕΠ, καθώς και στην επιτυχή διεκδίκηση ερευνητικών προγραμμάτων.
  - (β) υιοθετήθηκε από τη ΓΣ λίστα έγκριτων περιοδικών της οικονομικής επιστήμης, η οποία στο εξής θα αποτελεί βάση για την αποτίμηση του έργου υποψηφίων για νέες θέσεις ΔΕΠ καθώς και για τις εξελίξεις των μελών ΔΕΠ του ΤΟΕ.
  - (γ) εγκρίθηκε από το Υπουργείο πρόταση το ΤΟΕ για ίδρυση ΜΔΕ στην *Αγροτική Οικονομική Πολιτική & Ανάπτυξη της Υπαίθρου*, το όποιο αναμένεται να ξεκινήσει τον Οκτώβριο του 2017.
  - (δ) Αποφασίστηκε ριζική αναθεώρηση του ΠΠΣ, με αύξηση των ωρών διδασκαλίας για μαθήματα καίριας σημασίας για την οικονομική επιστήμη και εμπλουτισμό των μαθημάτων επιλογής με νέα δημοφιλή αντικείμενα, καθώς και μείωση του συνολικού αριθμού μαθημάτων για την απόκτηση πτυχίου. Παράλληλα, η ΓΣ αποφάσισε να δώσει κίνητρα

για βελτίωση της ποιότητας της διδασκαλίας στο προπτυχιακό επίπεδο, με βράβευση του 'καλλίτερου διδάσκοντα', σύμφωνα με τις απαντήσεις των φοιτητών στα ερωτηματολόγια της ΜΟΔΙΠ.

2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

2.1. Κύρια Χαρακτηριστικά

Το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών (ΠΠΣ) του ΤΟΕ (Πτυχίο Οικονομικών Επιστημών, B.Sc. in Economics) αναμορφώθηκε ριζικά τα ακαδημαϊκά έτη 2000-2001 και 2004-2005 μετά από σχετικές αποφάσεις της ΓΣ του Τμήματος. Οι εν λόγω

αναμορφώσεις είχαν σαν κύριο στόχο τον εκσυγχρονισμό του περιεχομένου του και την εναρμόνισή του με Τμήματα Οικονομικών Επιστημών στη χώρα μας και στο εξωτερικό. Τα κυριότερα χαρακτηριστικά της αναμόρφωσης του 2000-2001 και 2004-2005 αφορούσαν την επικέντρωση των υποχρεωτικών μαθημάτων σε βασικά γνωστικά αντικείμενα της οικονομικής επιστήμης και την αύξηση του αριθμού των προσφερόμενων μαθημάτων. Περαιτέρω οριακές μεταβολές στο ΠΠΣ έγιναν το 2005-2006, 2009-2010 και 2012-2013 με σκοπό να προσαρμοστεί στις απαιτήσεις του συστήματος μεταφοράς πιστωτικών μονάδων ECTS, ενώ οριακές μεταβολές σε σχέση με τα μαθήματα επιλογής έγιναν επίσης και το 2014-2015. Ωστόσο, σημαντική αναδιάρθρωση του ΠΠΣ αποφασίστηκε το Μάιο του 2015, και το νέο αναθεωρημένο ΠΠΣ τέθηκε σε εφαρμογή από τον Οκτώβριο του 2016 για τους εισακτέους του 2016-2017. Η συγκεκριμένη αναδιάρθρωση έλαβε υπόψη και τα σχόλια των εξωτερικών αξιολογητών.

Ειδικότερα, στόχος των κατά καιρούς αναμορφώσεων/μεταβολών του ΠΠΣ ήταν η εξειδίκευση ενός Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών με τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- να είναι σύγχρονο και να καλύπτει ολόκληρο το φάσμα των γνωστικών αντικειμένων της Οικονομικής Επιστήμης.
- να είναι ανταγωνιστικό σε σύγκριση με τα προγράμματα σπουδών άλλων Τμημάτων Οικονομικών Επιστημών στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- να οδηγεί στη δημιουργία πτυχιούχων υψηλού επιπέδου με ανεπτυγμένη οικονομική σκέψη.
- να διευκολύνει την ανάληψη μεταπτυχιακών σπουδών υψηλού επιπέδου.
- να αξιοποιεί τη δυνατότητα παρακολούθησης μαθημάτων σε άλλα Τμήματα του Πανεπιστημίου Πατρών.
- να είναι συνεπές με τις προδιαγραφές/διάρθρωση του Ευρωπαϊκού συστήματος μεταφοράς πιστωτικών μονάδων ECTS.

Ακαδημαϊκό έτος 2015-2016

Μαθήματα:

Για το ακ.έτος 2015-2016 απαιτούνταν συνολικά 40 μαθήματα για τη λήψη πτυχίου, συν ένα μάθημα ξένης γλώσσας το οποίο δεν συνυπολογιζόταν στο βαθμό πτυχίου.

- Από τα 40 μαθήματα για τη λήψη πτυχίου, τα 20 αφορούσαν υποχρεωτικά μαθήματα και τα 20 μαθήματα επιλογής.
- Τα υποχρεωτικά μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών έχουν στόχο την επιστημονική κατάρτιση των φοιτητών σε γνωστικά πεδία τα οποία αποτελούν

τον κορμό της οικονομικής επιστήμης (μικροοικονομική, μακροοικονομική, ποσοτικές μέθοδοι, μαθήματα εισαγωγής στα βασικά πεδία της οικονομικής επιστήμης). Τα μαθήματα επιλογής έχουν στόχο την εμβάθυνση των γνώσεων των φοιτητών στα διάφορα πεδία της οικονομικής επιστήμης και τον εμπλουτισμό των γνώσεων τους σε συναφή πεδία.

- Από τα 20 μαθήματα επιλογής που απαιτούνταν για τη λήψη πτυχίου, τουλάχιστον 17 απαιτούνταν να είναι μαθήματα προσφερόμενα από το ΤΟΕ και το πολύ 3 μαθήματα προσφερόμενα από άλλα Τμήματα του Πανεπιστημίου Πατρών.
- Όλα τα 40 μαθήματα (υποχρεωτικά και επιλογής) είχαν την ίδια βαρύτητα στο βαθμό πτυχίου, και το καθένα αντιστοιχούσε σε 6 πιστωτικές μονάδες ECTS (η ξένη γλώσσα αντιστοιχούσε σε 3 πιστωτικές μονάδες ECTS) (βλ. Παράρτημα IV, και Πίνακες 12.1 & 13.1 του Παραρτήματος V).
- Οι φοιτητές υποχρεούνταν να δηλώσουν 5 μαθήματα ανά εξάμηνο (εκτός της ξένης γλώσσας) και ο φόρτος εργασίας (εκτός της ξένης γλώσσας) αντιστοιχούσε σε 30 πιστωτικές μονάδες ECTS ανά εξάμηνο.
- Συνολικά, απαιτούνταν 240 πιστωτικές μονάδες ECTS, εκτός της ξένης γλώσσας (στην οποία αναλογούσαν 3 πιστωτικές μονάδες ECTS).

Το ΠΠΣ του ΤΟΕ ανταποκρίνεται στις ανάγκες της κοινωνίας, αφού καλύπτει τόσο τα γνωστικά πεδία που απαρτίζουν το κορμό της Οικονομικής Επιστήμης όσο και γνωστικά αντικείμενα αυτής τα οποία παρέχουν πιο εφαρμοσμένες γνώσεις προς τους φοιτητές που διευκολύνουν την πρόσβασή τους στην αγορά εργασίας και την εκ μέρους τους ανάληψη μεταπτυχιακών σπουδών. Η ανταπόκριση του ΠΠΣ στις ανάγκες της κοινωνίας φαίνεται από την εκδήλωση ενδιαφέροντος για ένταξη στο Τμήμα από φοιτητές που προέρχονται από διάφορα μέρη της χώρας (σε πολλά από τα οποία υπάρχουν Τμήματα Οικονομικών Επιστημών), από την βελτίωση της θέσης του Τμήματος στις βάσεις των εισαγωγικών εξετάσεων σε σύγκριση με άλλα ομοειδή Τμήματα, από το σημαντικό ενδιαφέρον εκ μέρους υποψηφίων με κατατακτικές εξετάσεις, και από την εισαγωγή αποφοίτων του ΤΟΕ σε υψηλού επιπέδου προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών στο εξωτερικό.

Τα παραπάνω στοιχεία, που συνιστούν «δείκτες» ελέγχου της ανταπόκρισης του ΠΠΣ στις ανάγκες της κοινωνίας, παρακολουθούνται στενά από τη διοίκηση του ΤΟΕ. Ο έλεγχος της κατά τον εν λόγω βαθμού ανταπόκρισης αποτελεί και τη αιτία που, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η ΓΣ του ΤΟΕ έχει προβεί τα τελευταία χρόνια σε διαδοχικές μεταβολές/αναμορφώσεις του ΠΠΣ

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημανθεί ότι η διαχρονική υποστελέχωση του Τμήματος σε μόνιμο διδακτικό προσωπικό αποτελεί κίνδυνο για την ανταπόκριση του ΠΠΣ στις ανάγκες της κοινωνίας. Και αυτό γιατί ο μικρός αριθμός μελών ΔΕΠ δημιουργεί δυσκολίες στην δυνατότητα χορήγησης μαθημάτων επιλογής (αφού σε κάποιες περιπτώσεις δεν υπάρχουν διδάσκοντες με επαρκώς συναφή γνωστικά αντικείμενα, αναφορικά με συγκεκριμένα μαθήματα). Παράλληλα δυσκολεύει την εφαρμογή της βούλησης του Τμήματος για το διαχωρισμό της διδασκαλίας μαθημάτων κορμού σε δύο τμήματα ώστε να μειωθεί το ακροατήριο και να βελτιωθεί κατ' αυτόν τον τρόπο η ποιότητα της παρεχόμενης εκπαιδευτικής διαδικασίας, και άρα δεν επιδρά θετικά στο στόχο της συνεχούς βελτίωσης των παρεχομένων εκπαιδευτικών υπηρεσιών.

Κανένα Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως «ελεύθερο από προβλήματα». Ωστόσο, στην περίπτωση του ΤΟΕ, οι διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του ΠΠΣ είναι υπαρκτές και ενεργές. Τα μέλη ΔΕΠ παρακολουθούν τις εξελίξεις στην Οικονομική Επιστήμη, καθώς και τις όποιες τάσεις αναμόρφωσης συναφών Προγραμμάτων Σπουδών στην Ελλάδα και σε διακεκριμένα Τμήματα Οικονομικών Επιστημών του εξωτερικού. Η στενή αυτή παρακολούθηση προάγεται από την διεθνή τους παρουσία (δημοσιεύσεις/ ανακοινώσεις) και από τις διεθνείς συνεργασίες τους (μέσω ερευνητικών προγραμμάτων). Επιπλέον, τα μέλη ΔΕΠ, μέσω των επαφών τους με τους εν ενεργεία φοιτητές και τους απόφοιτους του Τμήματος, καθώς και με διάφορους Κοινωνικούς και Επαγγελματικούς Φορείς, διαμορφώνουν άποψη σχετικά με τις ανάγκες της αγοράς για συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα. Τα ευρήματα της παραπάνω διαδικασίας στη συνέχεια συνιστούν αντικείμενο εισήγησης προς την Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών του ΤΟΕ, η οποία με τη σειρά της εισηγείται την αναθεώρηση του ΠΠΣ στην ΓΣ του ΤΟΕ. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, τα τελευταία χρόνια η διαδικασία αυτή έχει οδηγήσει σε σημαντικές μεταβολές/αναθεωρήσεις του ΠΠΣ.

Το ΠΠΣ του ΤΟΕ δημοσιοποιείται στην ιστοσελίδα του Τμήματος, αλλά και μέσω του Ελληνικού & Αγγλικού Οδηγού Σπουδών. Για όλα τα προσφερόμενα μαθήματα υπάρχει ιστότοπος στο e-class, όπου οι φοιτητές μπορούν να αντλήσουν πολύτιμη πληροφόρηση και αντίστοιχο διδακτικό υλικό για το κάθε μάθημα (π.χ. αναλυτική περιγραφή της ύλης, προτεινόμενα συγγράμματα, ξένα βιβλιογραφία, φροντιστηριακές ασκήσεις, παρουσιάσεις power point, εξεταστέα ύλη κλπ.). Η ιστοσελίδα του ΤΟΕ είναι πολύ δημοφιλής και ένας μεγάλος αριθμός προπτυχιακών φοιτητών την επισκέπτεται καθημερινά.

Όπως και στη περίπτωση άλλων επιστημονικών πεδίων, η επαγγελματική εξέλιξη των αποφοίτων του ΤΟΕ δεν είναι ανεξάρτητη της κατάστασης της οικονομίας στη χώρα μας. Παρά την μη ύπαρξη συστηματικού μηχανισμού παρακολούθησης αυτής της εξέλιξης, λόγω πίεσης ανθρώπινου δυναμικού, οι υπάρχουσες προσωπικές επαφές των μελών ΔΕΠ με τους φοιτητές οδηγούν στο συμπέρασμα ότι οι πτυχιούχοι του ΤΟΕ έχουν ευνοϊκές προοπτικές απασχόλησης στις ιδιωτικές επιχειρήσεις, τα χρηματοπιστωτικά και πιστωτικά ιδρύματα, τις αναπτυξιακές εταιρείες, τη δημόσια διοίκηση και τους οργανισμούς. Όλο και μεγαλύτερο ποσοστό αποφοίτων του ΤΟΕ επίσης φαίνεται να προχωρά στην ανάληψη Μεταπτυχιακών Σπουδών σε Πανεπιστήμια της Ελλάδας και του εξωτερικού, ενώ το ποσοστό αποδοχής των πτυχιούχων του Τμήματος στα συγκεκριμένα προγράμματα είναι εξαιρετικά ικανοποιητικό.

Ανεξάρτητα από τα παραπάνω, το ΤΟΕ αναγνωρίζει την ανάγκη και τα οφέλη που θα προέκυπταν από τη σύσταση ενός μηχανισμού παρακολούθησης της επαγγελματικής εξέλιξης των φοιτητών του κατά τα πρότυπα του εξωτερικού, ιδιαίτερα αν κάποιος λάβει υπόψη τις καταλυτικές συνέπειες της κρίσης στη διάρθρωση του παραγωγικού ιστού της ελληνικής οικονομίας.

2.2.1 Δομή, Συνεκτικότητα και Λειτουργικότητα του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών

Τα μαθήματα που προσφέρθηκαν στους προπτυχιακούς φοιτητές του ΤΟΕ το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 (χειμερινό εξάμηνο και εαρινό εξάμηνο) παρουσιάζονται στους Πίνακες 12.1 και 12.2 του Παραρτήματος V (βλ. επίσης Παράρτημα IV).

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 το ΤΟΕ προσέφερε στους φοιτητές του 23 μαθήματα επιλογής, έναντι 24 το 2014-2015. Επίσης, υπήρξε συνεργασία με το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, το οποίο δέχτηκε να προσφέρει (σε συνδιδασκαλία) 3 μαθήματα επιλογής (*Ειδικά Θέματα Πολιτικής Οικονομίας & Ποσοτικής Ανάλυσης, Διεθνής Διοίκηση, Προσομοίωση Επιχειρηματικών Διαδικασιών*). Έτσι, το 2015-2016, ο συνολικός αριθμός προσφερόμενων μαθημάτων επιλογής προς τους φοιτητές ανήλθε σε 26.

Το ακ. έτος 2015-2016 το ποσοστό των υποχρεωτικών μαθημάτων στο ΠΠΣ αντιστοιχούσε στο 51,2% του συνόλου των απαιτούμενων μαθημάτων (41) για την

απόκτηση πτυχίου, ενώ το υπόλοιπο 48,8% αφορούσε μαθήματα επιλογής. Το 97,8% των διαθέσιμων μαθημάτων για τους φοιτητές ήταν μαθήματα επιστημονικής περιοχής, και μόνο το 2,2% ήταν μαθήματα ανάπτυξης δεξιοτήτων. Από τα παραπάνω, προκύπτει ότι η βαρύτητα των υποχρεωτικών μαθημάτων και μαθημάτων επιλογής επιστημονικής περιοχής είναι τέτοια που επιτρέπει την εκτενή απόκτηση επιστημονικών γνώσεων στα βασικά αντικείμενα της οικονομικής επιστήμης.

Σε όλα τα μαθήματα προσφέρεται πολλαπλή βιβλιογραφία. Επίσης, το 2015-2016, σε 14 μαθήματα προσφερόμενα από το ΤΟΕ (32,5% του συνόλου) υπήρξε συνδυασμός θεωρητικής διδασκαλίας (3 ώρες ανά εβδομάδα) και φροντιστηριακών ασκήσεων ή εργαστηρίου (1 τουλάχιστον ώρα ανά εβδομάδα) (βλ. Πίνακα 12.2 του Παραρτήματος V). Σε 26 αντίστοιχα προσφερόμενα μαθήματα η διδασκαλία ήταν αποκλειστικά θεωρητική (60,5% του συνόλου), ενώ 3 μαθήματα ήταν καθαρά εργαστηριακά (7% του συνόλου).

Στο ΠΠΣ του ΤΟΕ δεν εφαρμόζεται σύστημα υποχρεωτικών προαπαιτούμενων μαθημάτων. Αυτό, σε ορισμένες περιπτώσεις, συνιστά δυσλειτουργία, κυρίως λόγω της συνεκτικότητας που έχει διαμορφωθεί σε ότι αφορά την ύλη των μαθημάτων του ίδιου γνωστικού αντικείμενου. Παρόλα αυτά, υπάρχουν ενδεικτικά προαπαιτούμενα, και, στο πλαίσιο αυτό, ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στο πρώτο ψηφίο του κωδικού κάθε μαθήματος (π.χ. 101, 203, 320, 462) ώστε να αποτελεί ενδεικτικό στοιχείο της δυσκολίας κάθε μαθήματος για τους φοιτητές.

Επιπλέον, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016, παρά την πίεση σε ανθρώπινους πόρους, το ΤΟΕ προσέφερε σε άλλα Τμήματα του Πανεπιστημίου Πατρών τα εξής μαθήματα:

- Οικονομικά Θέματα της Καινοτομίας και Τεχνολογίας (χειμερινό εξάμηνο)
- Οικονομική των Φυσικών Πόρων & Περιβάλλοντος για μη Οικονομολόγους (χειμερινό εξάμηνο)
- Βασικές Αρχές Αστικού Δικαίου (συνδιδασκαλία, χειμερινό εξάμηνο)
- Θεωρία & Πολιτική Διεθνούς Εμπορίου (συνδιδασκαλία, χειμερινό εξάμηνο)

Για την υποστήριξη των σπουδών των φοιτητών, το Τμήμα έχει καθιερώσει το θεσμό του Καθηγητή-Συμβούλου (μέλος ΔΕΠ του Τμήματος). Έργο του είναι να συμβουλευεί και να κατευθύνει τους φοιτητές/φοιτήτριες στην καλύτερη επιλογή μαθημάτων, σύμφωνα με το ΠΠΣ του Τμήματος, την προσωπική τους κλίση, το βαθμό δυσκολίας των επιμέρους μαθημάτων και τη προοπτική για Μεταπτυχιακές Σπουδές. Παράλληλα, είναι σε τακτική βάση στη διάθεση των φοιτητών/φοιτητριών ώστε να

ενημερώνεται για τυχόν προβλήματα που παρουσιάζονται στις σπουδές τους και να αναζητά, σε συνεργασία με τη Γραμματεία ή τη ΓΣ του Τμήματος, τρόπους καλύτερης αντιμετώπισής τους

Η αξιοποίηση της διαδικασίας, η οποία περιγράφηκε παραπάνω, αλλά και η λειτουργία της Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών, εξασφαλίζει την οργάνωση και τον συντονισμό της ύλης μεταξύ των μαθημάτων. Επικαλύψεις σε μαθήματα κορμού είναι σχετικά σπάνιες, και στην περίπτωση που υπάρχουν, αυτές είναι καθαρά οριακές και δεν προκύπτουν τυχαία, αλλά έχουν στόχο την καλύτερη εμπέδωση γνώσεων υποβάθρου. Η εξέλιξη της οικονομικής επιστήμης σίγουρα δημιουργεί κατά καιρούς κάποια κενά στην ύλη, ιδιαίτερα ορισμένων αρκετά εξειδικευμένων μαθημάτων. Ωστόσο, η συστηματική ενασχόληση των μελών ΔΕΠ του ΤΟΕ με την έρευνα εξασφαλίζει την ενημέρωσή τους για τις διάφορες επιστημονικές εξελίξεις και συχνά οδηγεί στην αναπροσαρμογή και επικαιροποίηση της ύλης των μαθημάτων. Κατ' αυτό τον τρόπο, το ΤΟΕ εξασφαλίζει την παροχή σύγχρονης γνώσης στους φοιτητές του.

2.2.2. Τελευταία Αναδιάρθρωση του ΠΠΣ

Η αναδιάρθρωση του ΠΠΣ, που αποφασίστηκε από τη ΓΣ το Μάιο του 2015, αφορά μείωση του συνολικού αριθμού μαθημάτων για λήψη πτυχίου και συνυπολογισμό δύο μαθημάτων ξένης γλώσσας στο βαθμό πτυχίου, εμπλουτισμό των μαθημάτων επιλογής με νέα δημοφιλή αντικείμενα, εισαγωγή στο ΠΠΣ της Πρακτικής Άσκησης ως μάθημα 'προαιρετικό κατ' επιλογή', εισαγωγή του θεσμού υποχρεωτικής προόδου για μαθήματα βαρύτητας, και τέλος επανεξέταση των φοιτητών μέχρι και σε 7 υποχρεωτικά μαθήματα για βελτίωση βαθμού.

Το αναθεωρημένο ΠΠΣ του ΤΟΕ, το οποίο ισχύει για τους εισακτέους 2016-2017, αποσκοπεί στο να ανταποκριθεί περισσότερο στις ανάγκες των φοιτητών, καλύπτοντας σε σχετικά μεγαλύτερη έκταση γνωστικά πεδία που απαρτίζουν το κορμό της Οικονομικής Επιστήμης και εμπλουτίζοντας τα προσφερόμενα μαθήματα επιλογής κατά τρόπο ώστε να διευκολύνουν την περαιτέρω πρόσβαση των φοιτητών στην αγορά εργασίας και την εκ μέρους τους ανάληψη μεταπτυχιακών σπουδών. Παράλληλα, το αναθεωρημένο ΠΠΣ διατηρεί το σύστημα πιστωτικών μονάδων ECTS του Παν.Πατρών, έτσι ώστε για κάθε εξάμηνο ο συνολικός αριθμός των μονάδων ECTS να είναι 30 και ο συνολικός φόρτος μονάδων ECTS του Πτυχίου να είναι 240.

Συγκεκριμένα, για τους εισακτέους του ακαδημαϊκού έτους 2016-2017, για τη λήψη πτυχίου αποφασίστηκε να απαιτούνται 36 μαθήματα επιστημονικής περιοχής και 2 μαθήματα ξένης γλώσσας, αντί για 40 μαθήματα επιστημονικής περιοχής και 1 υποχρεωτικό μάθημα ξένης γλώσσας. Από τα 36 μαθήματα επιστημονικής περιοχής που θα απαιτούνται για τη λήψη πτυχίου, τα 20 είναι υποχρεωτικά μαθήματα (όπως και πριν) και τα υπόλοιπα 16 είναι μαθήματα επιλογής. Ειδικότερα:

- Από τα 16 μαθήματα επιλογής που απαιτούνται, τουλάχιστον 13 (≥ 13) θα πρέπει να παρέχονται από το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, εκ των οποίων το πολύ 3 μπορεί να είναι μαθήματα ERASMUS, ενώ τα μαθήματα που παρέχονται από άλλα Τμήματα του Πανεπιστημίου δεν μπορούν να ξεπερνούν τον αριθμό 3 (≤ 3).
- Τα μαθήματα ERASMUS συνεχίζουν να αφορούν μαθήματα τα οποία οι φοιτητές έχουν παρακολουθήσει κατά τη διάρκεια της παραμονής τους σε συνεργαζόμενα πανεπιστήμια του εξωτερικού στο πλαίσιο του προγράμματος ανταλλαγής φοιτητών ERASMUS και στα οποία έχουν εξετασθεί επιτυχώς. Τα μαθήματα αυτά εγκρίνονται από την Γ.Σ. του Τμήματος με αίτηση της Επιτροπής ERASMUS, με την προϋπόθεση ότι το αντικείμενο τους εμπίπτει στο πεδίο της οικονομικής επιστήμης ή είναι συναφές με αυτό και το περιεχόμενό τους δεν συμπίπτει με την ύλη μαθημάτων επιλογής του Τμήματος στα οποία οι φοιτητές/τριες έχουν ήδη εξετασθεί επιτυχώς.
- 10 από τα 20 υποχρεωτικά μαθήματα επιστημονικής περιοχής του Προγράμματος Σπουδών αποφασίστηκε να έχουν αυξημένη βαρύτητα, και το καθένα από αυτά να διδάσκεται περισσότερες ώρες εβδομαδιαίως και να πιστώνεται με οκτώ ECTS. Τα 10 μαθήματα αυξημένης βαρύτητας αντιστοιχούν σε σημαντικά μαθήματα υποβάθρου ή σε πολύ βασικά αντικείμενα της οικονομικής επιστήμης (Στατιστική I & II, Μαθηματικά I & II, Εισαγωγή στην Οικονομική Επιστήμη I & II, Μικροοικονομική I & II, Μακροοικονομία I & II).
- Τα υπόλοιπα 26 υποχρεωτικά ή κατ' επιλογή μαθήματα επιστημονικής περιοχής για τη λήψη πτυχίου θα έχουν κανονική βαρύτητα και θα πιστώνονται με έξι ECTS. Τα 2 υποχρεωτικά μαθήματα ξένης γλώσσας πλέον θα αντιστοιχούν σε δύο ECTS το καθένα, και θα συνυπολογίζονται στο βαθμό πτυχίου.
- Ο συνολικός απαιτούμενος αριθμός ECTS για τη λήψη πτυχίου παραμένει στο 240, ωστόσο σε αυτόν θα συμπεριλαμβάνονται και οι 4 μονάδες ECTS που αντιστοιχούν στα δύο μαθήματα ξένης γλώσσας.

- Ο βαθμός πτυχίου θα είναι ο μέσος σταθμικός όρος της βαθμολογίας που ο κάθε φοιτητής/τρια επιτυγχάνει στα (36 + 2) μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών. Η στάθμιση θα γίνεται με βάση τη σχετική βαρύτητα του κάθε μαθήματος στο πτυχίο (διδασκτικές ώρες και μονάδες ECTS).
- Παραδείγματα από τα νέα επιλογής μαθήματα που εισάγονται στο αναθεωρημένο ΠΠΣ είναι:
  - Μεθοδολογία Έρευνας στην Οικονομική Επιστήμη
  - Χρηματοοικονομική
  - Διαχείριση Χαρτοφυλακίου
  - Χρήμα και Τραπεζική
  - Ειδικά Θέματα Μακροοικονομικής

Άλλες αλλαγές είναι οι εξής:

- Για τα 10 μαθήματα βαρύτητας, θα ισχύει υποχρεωτική πρόοδος, η οποία θα συμβάλει κατά 20% στον τελικό βαθμό του κάθε μαθήματος.
- Προς διευκόλυνση των φοιτητών, από το ακ.έτος 2016-2017 αποφασίστηκε η δυνατότητα επανεξέτασής τους σε 7 υποχρεωτικά μαθήματα για βελτίωση βαθμού. Τα μαθήματα αυτά κατανέμονται ως ακολούθως: 3 μαθήματα του Α' έτους, 2 μαθήματα του Β' έτους, 1 μάθημα του Γ' έτους, και 1 μάθημα του Δ' έτους. Οι φοιτητές θα έχουν δικαίωμα επανεξέτασης για βελτίωση βαθμού μόνο κατά την εξεταστική του Σεπτεμβρίου και κατόπιν σχετικής αίτησης προς τη Γραμματεία.
- Η Πρακτική Άσκηση των φοιτητών εισάγεται στο Πρόγραμμα Σπουδών από το ακ. έτος 2016-2017, ως 'προαιρετικό, κατ' επιλογή μάθημα' του 4ου έτους (εαρινό εξάμηνο), και θα λαμβάνει τρία ECTS. Το εν λόγω μάθημα δεν θα συνυπολογίζεται: (i) στις απαιτούμενες μονάδες ECTS για την απόκτηση πτυχίου, και (ii) κατά τον υπολογισμό του βαθμού Πτυχίου. Ωστόσο, σχετική βεβαίωση θα συνοδεύει το Παράρτημα Διπλώματος που θα χορηγεί το Πανεπιστήμιο Πατρών μαζί με το πτυχίο.
- Προς βελτίωση της ποιότητας της διδασκαλίας εισάγεται στο ΠΠΣ ο θεσμός της βράβευσης κατ' έτος του 'καλλίτερου διδάσκοντα', με βάση τις απαντήσεις των φοιτητών στα ερωτηματολόγια της ΜΟΔΙΠ.

Περαιτέρω, για τους εισερχόμενους φοιτητές ERASMUS, θα υπάρχουν δύο δυνατότητες από το ακ.έτος 2016-2017:

- να πάρουν ένα ή περισσότερα από τα μαθήματα του ΠΠΣ του ΤΟΕ ως ‘reading courses in English’. Στα μαθήματα αυτά οι φοιτητές θα εξετάζονται μέσω της συγγραφής/παρουσίασης κειμένων εργασίας στην αγγλική γλώσσα ή project στο αντικείμενο του μαθήματος, με βάση βιβλιογραφία/συγγράμματα στα αγγλικά που θα τους παρέχονται από τους αντίστοιχους διδάσκοντες
- να πάρουν ένα ή περισσότερα μαθήματα ERASMUS ως ‘taught courses in English’, από ένα σύνολο τέτοιων μαθημάτων που θα προσφέρονται από κοινού με το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων. Ειδικότερα, το 2016-2017, στο πλαίσιο αυτό, θα προσφέρονται από την σύμπραξη του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών και του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων συνολικά 21 τέτοια μαθήματα.

2.3 Το Εξεταστικό Σύστημα

Οι τρόποι αξιολόγησης των προπτυχιακών φοιτητών του ΤΟΕ περιλαμβάνουν γραπτή εξέταση στις αντίστοιχες εξεταστικές περιόδους, προόδους και εκπόνηση εργασιών. Η διαφάνεια της διαδικασίας αξιολόγησης των φοιτητών διασφαλίζεται μέσω της στενής συνεργασίας και διαδραστικής σχέσης μεταξύ φοιτητών και μελών ΔΕΠ. Επίσης, η διαφάνεια προάγεται μέσω της δυνατότητας των φοιτητών να ελέγξουν το γραπτό τους μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της γραπτής εξέτασης στις διάφορες εξεταστικές περιόδους.

Η εξεταστική διαδικασία δεν αξιολογείται με την ακριβή έννοια του όρου. Ωστόσο, υπάρχει σχετική ερώτηση στο Ερωτηματολόγιο Αποτίμησης Διδακτικού Έργου της ΜΟΔΙΠ για τη συμβολή του τρόπου εξέτασης στην επίτευξη των στόχων του διδάσκοντα, ενώ παράλληλα, τα όργανα του ΤΟΕ συνεργάζονται στενά με τους φοιτητές για το συγκεκριμένο ζήτημα και είναι σε γνώση ακραίων φαινομένων αποτυχίας στις εξετάσεις.

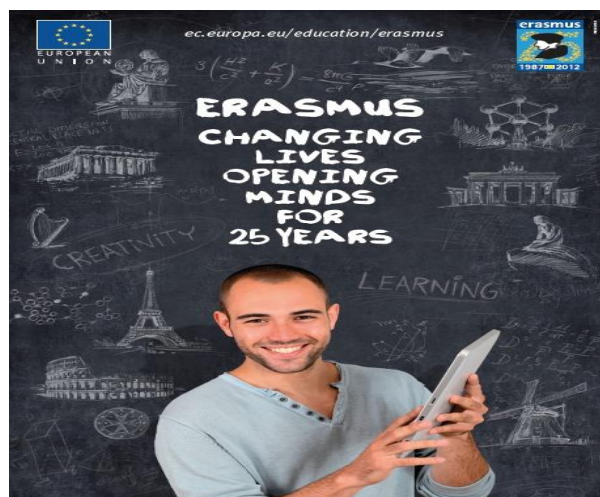
2.4 Διεθνής Διάσταση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών

LLP ERASMUS Studies

Σε επίπεδο προπτυχιακών σπουδών, το ΤΟΕ συμμετέχει ενεργά στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Κινητικότητας Φοιτητών *LLP ERASMUS+ Studies*. Μέχρι τώρα έχουν συναφθεί αρκετές συμφωνίες συνεργασίας με ιδρύματα του εξωτερικού, συμπεριλαμβανομένων και των: University INSEEC και Institute of Toulouse for Political & Economic Studies Γαλλίας, Bologna University και Naples-Parthenope

University Ιταλίας, Granada University Ισπανίας, Seinajoki University και Helsinki University Φιλανδίας, Masaryk University και University of Economics & Management Τσεχίας, Szolnok University Ουγγαρίας, Zilina University Σλοβακίας, Opole University και Elblag University Πολωνίας. Με τις συμφωνίες αυτές, έχει εξασφαλιστεί ένας σημαντικός αριθμός θέσεων εξερχομένων φοιτητών σε ετήσια βάση. Για το 2015-2016 υπήρχαν συνολικά 38 τέτοιες θέσεις.

Κατά την τελευταία (ακαδημαϊκή) εξαετία 2010-2011/2015-2016, 29 άτομα από τα παραπάνω Ιδρύματα φοίτησαν ως 'εισερχόμενοι-φοιτητές ERASMUS' για ένα εξάμηνο στο ΤΟΕ (Πίνακας 9 του Παραρτήματος V). Κατά το ίδιο χρονικό διάστημα, 32 φοιτητές του Τμήματος επισκέφτηκαν ως εξερχόμενοι-φοιτητές ERASMUS' τα εν λόγω ΑΕΙ. Ο αριθμός των εξερχόμενων-φοιτητών ERASMUS του ΤΟΕ αυξήθηκε το 2015-2016 κατά 20% σε σχέση με αυτόν του 2014-2015, και αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω το τρέχον ακ.έτος 2016-2017.

Σε σχέση με τους εξερχόμενους φοιτητές, το σύστημα οργάνωσης του Προγράμματος *LLP ERASMUS+ Studies* στο ΤΟΕ έχει ως εξής:

- Μέσω της ιστοσελίδας του ΤΟΕ, ανακοινώνεται η πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος του Πανεπιστημίου για συμμετοχή στο εν λόγω Πρόγραμμα. Προαπαιτούμενα για την εκδήλωση ενδιαφέροντος από τους φοιτητές του ΤΟΕ είναι η επαρκής γνώση της αγγλικής γλώσσας (επίπεδο C1 ή C2) καθώς και μη χρωστούμενα υποχρεωτικά μαθήματα Α' και Β' έτους.
- Στη συνέχεια, η Επιτροπή ERASMUS του ΤΟΕ καταρτίζει λίστα προτεινόμενων φοιτητών με βάση αλγόριθμο, ο οποίος διαμορφώνεται από το Τμήμα Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου. Ο αλγόριθμος αντανακλά την επίδοση των φοιτητών στα μαθήματα του ΠΠΣ, στις ξένες γλώσσες, άλλες δεξιότητες, κλπ.
- Οι εξερχόμενοι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να μεταφέρουν αυτόματα στο πτυχίο τους πιστωτικές μονάδες ECTS για υποχρεωτικά μαθήματα αντίστοιχα με εκείνα του ΠΠΣ του ΤΟΕ, τα οποία πέρασαν στα συνεργαζόμενα Ιδρύματα του εξωτερικού. Επιπλέον, έχουν την δυνατότητα να μεταφέρουν στο πτυχίο τους έως και 3 'μαθήματα ERASMUS'. Τα 'μαθήματα ERASMUS' αφορούν επιλογής μαθήματα τα οποία οι φοιτητές έχουν περάσει στο εξωτερικό στο

πλαίσιο του προγράμματος κινητικότητας, τα οποία ωστόσο δεν είναι απαραίτητο να είναι αντίστοιχα με τα προσφερόμενα μαθήματα επιλογής του ΤΟΕ, αρκεί το αντικείμενό τους να εμπίπτει στο πεδίο της οικονομικής επιστήμης ή να είναι συναφές με αυτό, και το περιεχόμενό τους να μην καλύπτει ύλη μαθημάτων επιλογής του ΤΟΕ στα οποία έχουν ήδη εξετασθεί επιτυχώς.

Ο τελικός αριθμός των εξερχόμενων φοιτητών βέβαια εξαρτάται από τον συνολικό προϋπολογισμό του Προγράμματος σε επίπεδο Πανεπιστημίου (για το αντίστοιχο έτος). Ωστόσο, παρατηρείται ότι οι φοιτητές του Τμήματος εμφανίζονται σχετικά επιφυλακτικοί ως προς τη εκδήλωση ενδιαφέροντος για συμμετοχή στο Πρόγραμμα. Αυτό, οι φοιτητές το αποδίδουν, αφενός στο ότι η υποτροφία από το ΙΚΥ δεν επαρκεί για τη κάλυψη των εξόδων τους κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στο εξωτερικό (με αποτέλεσμα να πρέπει να επιφορτιστούν με επιπλέον έξοδα), και αφετέρου στο ότι η συστηματική παρακολούθηση ορισμένων μαθημάτων του ΠΠΣ είναι απαραίτητη για την επιτυχή εξέτασή τους στα μαθήματα αυτά. Σε αυτούς τους λόγους ίσως θα πρέπει να προστεθεί και η αυστηρότητα που δείχνει το ΤΟΕ όσον αφορά τον αριθμό των υποχρεωτικών μαθημάτων που οι φοιτητές θα πρέπει να έχουν περατώσει επιτυχώς ώστε να μπορέσουν να καταθέσουν αίτηση εκδήλωσης ενδιαφέροντος (για να εγκριθεί η μετακίνησή τους στο εξωτερικό, οι φοιτητές θα πρέπει να έχουν περάσει όλα τα υποχρεωτικά μαθήματα του Α΄ και Β΄ έτους).

Για τους εισερχόμενους φοιτητές ERASMUS, το ακ.έτος 2015-2016 όλα τα μαθήματα του ΠΠΣ του ΤΟΕ ήταν διαθέσιμα ως 'reading courses in English'. Στα μαθήματα αυτά οι φοιτητές εξετάζονται μέσω της συγγραφής/παρουσίασης κειμένων εργασίας ή project στο αντικείμενο του μαθήματος στην αγγλική γλώσσα, με βάση βιβλιογραφία/συγγράμματα στα αγγλικά που τους παρέχονται από τους διδάσκοντες.

Προς διευκόλυνση τόσο των εισερχομένων όσο και των εξερχομένων φοιτητών ERASMUS, το ΤΟΕ εκδίδει αγγλικό Οδηγό Σπουδών (*ECTS Guide*), ο οποίος, πέραν από τις γενικές πληροφορίες που ενσωματώνει σχετικά με το Τμήμα, τη διάρθρωσή του, τα μέλη ΔΕΠ, τον τρόπο εξέτασης, τις πιστωτικές μονάδες ECTS κλπ, παρέχει πληροφόρηση στην αγγλική γλώσσα για το περιεχόμενο των μαθημάτων του ΠΠΣ. Ο αγγλικός Οδηγός Σπουδών ECTS, αναθεωρείται κάθε ακαδημαϊκό έτος και δημοσιοποιείται ηλεκτρονικά μέσω της ιστοσελίδας του Τμήματος.

Επιπλέον, για τους εισερχόμενους φοιτητές ERASMUS, το ΤΟΕ συμπράττει με το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων ώστε να προσφέρονται στην αγγλική γλώσσα και

taught courses, παράλληλα με τα reading courses. Για το ακ.ετος 2015-2016, προσφέρθηκαν από το TOE τρία τέτοια μαθήματα το χειμερινό εξάμηνο και τρία το εαρινό. Περισσότερα μαθήματα έχουν προγραμματιστεί να προσφερθούν το 2016-2017.

LLP ERASMUS+ Placement

Το Τμήμα συμμετέχει επίσης στο Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης *LLP ERASMUS+ Placement*. Οι φοιτητές αναλαμβάνουν να κάνουν αιτήσεις για την τοποθέτησή τους σε εταιρίες του εξωτερικού, και, στην περίπτωση που υπάρξει θετική απάντηση για διαθέσιμη θέση, υποβάλλουν, κατόπιν συνεργασίας με τον Συντονιστή ERASMUS του TOE, αίτηση χορήγησης αντίστοιχης υποτροφίας από το Πανεπιστήμιο.

Μέχρι σήμερα, σχετικά μικρός αριθμός φοιτητών του Τμήματος έχουν συμμετάσχει στο εν λόγω πρόγραμμα. Ο κύριος λόγος για την περιορισμένη συμμετοχή είναι ότι η διαδικασία είναι χρονοβόρα, και πολλές φορές χωρίς αποτέλεσμα (προτιμούνται φοιτητές που έχουν ήδη επαγγελματική εμπειρία ή φοιτούν σε Τμήματα των οποίων το περιεχόμενο σπουδών είναι πιο προσανατολισμένο προς τον ιδιωτικό τομέα, όπως π.χ. Τμήματα Διοίκησης Επιχειρήσεων, Εφαρμογών Η/Υ, Μηχανολόγων κλπ.). Επιπλέον, συχνά μεσολαβεί σημαντικό χρονικό διάστημα μεταξύ της υποβολής αιτήσεων από τους φοιτητές και της ύπαρξης κάποιας θετικής απάντησης για τοποθέτηση, με αποτέλεσμα ορισμένοι από τους φοιτητές να έχουν ήδη πάρει πτυχίο. Παράλληλα, παρά το γεγονός ότι το ποσό της υποτροφίας είναι υψηλότερο από εκείνο του Προγράμματος *LLP ERASMUS Studies*, το συνολικό κόστος διαβίωσης κατά τη διάρκεια συμμετοχής τους στο Πρόγραμμα είναι μεγάλο, καθώς οι επιχειρήσεις/φορείς του εξωτερικού συχνά δεν είναι σε θέση να προσφέρουν, ιδιαίτερα στο θέμα της διαμονής, τις διευκολύνσεις που προσφέρουν τα Πανεπιστήμια (όπου οι φοιτητές διαμένουν σε εστίες).

2.5 Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης του TOE

Το πρόγραμμα πρακτικής άσκησης του Τμήματος (ΠΠΑ) λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011 στα πλαίσια της Πράξης, *Πρακτική Άσκηση του Πανεπιστημίου Πατρών*, που υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» (ΕΠΕΔΒΜ) και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από Εθνικούς Πόρους.

Το ΠΠΑ χρηματοδοτεί μέχρι και 50 θέσεις πρακτικής άσκησης φοιτητών ετησίως. Το ενδιαφέρον των φοιτητών/τριών κινητοποιείται μέσω: (α) ανακοίνωσης στο διαδίκτυο στην ιστοσελίδα του ΤΟΕ, (β) ανακοίνωσης/φυλλαδίου που αναρτάται σε όλους τους χώρους του Τμήματος, (γ) ύπαρξης χώρου στην ιστοσελίδα του ΤΟΕ για ερωτήσεις-απαντήσεις. Η εύρεση θέσεων εργασίας γίνεται κατά τη διάρκεια του έτους και μέχρι να καλυφθούν και οι 50 θέσεις. Το πρόγραμμα διεξάγεται με βάση το εγκριθέν χρονοδιάγραμμα, πακέτα εργασίας, παραδοτέα κτλ.

Η κυριότερη δυσκολία που αντιμετωπίζει το Τμήμα στην οργάνωση της πρακτικής άσκησης των φοιτητών στην Ελλάδα έγκειται στην εύρεση θέσεων εργασίας. Παρότι η πρακτική άσκηση χρηματοδοτείται εξ ολοκλήρου από το Πρόγραμμα και ασφαρίζει τους φοιτητές, δύσκολα βρίσκονται φορείς απασχόλησης. Οι μεγάλες ανταγωνιστικές εταιρείες ζητούν είτε εμπειρία, είτε ικανότητες οι οποίες αποκτούνται μετά από τριβή με εξειδικευμένα εργασιακά αντικείμενα. Μικρότερου μεγέθους φορείς απασχόλησης, όπως λογιστικά γραφεία, δεν ενδιαφέρονται να απασχολήσουν φοιτητές, καθώς το σκιάζον κόστος εκπαίδευσης φαίνεται να υπερβαίνει τα οφέλη από την απασχόληση των φοιτητών.

Παρόλα αυτά, το Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης του ΤΟΕ παρέχει σημαντικό όφελος στους φοιτητές καθώς στοχεύει σε ένα ευρύτατο πεδίο εφαρμογής γνώσεων που άπτονται της οικονομικής επιστήμης (π.χ. εφαρμογές Η/Υ, εφαρμογές λογιστικής, εφαρμογές marketing, εφαρμογές χρηματοοικονομικής, εφαρμογές πωλήσεων, κλπ). Τα αποτελέσματα φαίνονται να είναι ικανοποιητικά καθώς οι φοιτητές έχουν για πρώτη φορά την δυνατότητα επαφής με την πρακτική πλευρά του αντικείμενου των σπουδών τους και με φορείς απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα. Η εξοικείωση των ασκούμενων φαίνεται να είναι απολύτως επιτυχής. Δεν έχουν αναφερθεί προβλήματα ούτε από τους φορείς απασχόλησης ούτε από τους ασκούμενους.

Από την άλλη πλευρά, καθώς το ΠΠΣ του ΤΟΕ δεν προβλέπει εκπόνηση πτυχιακής/διπλωματικής εργασίας, δεν υπάρχει δυνατότητα άμεσης σύνδεσης του αντικείμενου απασχόλησης κατά την πρακτική άσκηση με εκπόνηση τέτοιας εργασίας. Ωστόσο, με την πρακτική άσκηση φαίνεται ότι δημιουργούνται ευκαιρίες για μελλοντική απασχόληση των πτυχιούχων του ΤΟΕ. Ήδη φοιτητές του Τμήματος προσελήφθησαν σε τράπεζες μετά το πέρας της πρακτικής άσκησης, ενώ υπήρξαν και περιπτώσεις φοιτητριών που συνέχισαν την απασχόλησή τους στον φορέα απασχόλησης στον οποίο πραγματοποίησαν την πρακτική τους. Γενικότερα, κατά τα τελευταία έτη λειτουργίας της πρακτικής άσκησης, οι φοιτητές/τριες του ΤΟΕ

απασχολήθηκαν σε Τράπεζες, Λογιστικά και Φοροτεχνικά γραφεία, διάφορες εταιρείες του ιδιωτικού τομέα, δήμους και ΟΤΑ κλπ.

Δεν έχει αναπτυχθεί δίκτυο διασύνδεσης του Τμήματος με κοινωνικούς, ή πολιτιστικούς φορείς με σκοπό την πρακτική άσκηση των φοιτητών, καθώς δεν υπάρχουν πόροι για τη χρηματοδότηση της δημιουργίας τέτοιου δικτύου. Η διασύνδεση της πρακτικής με την τοπική κοινωνία γίνεται μετά από κοπιώδεις προσπάθειες επαφής και προώθησης της πρακτικής άσκησης από τον Επιστημονικό υπεύθυνο και την αντίστοιχη Επιτροπή.

Το Τμήμα δεν έχει αναλάβει πρωτοβουλίες προκειμένου να δημιουργηθούν θέσεις απασχόλησης φοιτητών (σε τοπικό και εθνικό επίπεδο) με την στενή έννοια του όρου. Ωστόσο, η εκπλήρωση του στόχου σχετικά με την άρτια επιστημονική εκπαίδευση των φοιτητών/τριών φαίνεται να συμβάλλει στην δημιουργία των συγκεκριμένων θέσεων απασχόλησης.

Η επαφή μεταξύ της Επιτροπής ΠΠΑ του Τμήματος και των εκπροσώπων του φορέα εκτέλεσης της πρακτικής άσκησης είναι τηλεφωνική και ηλεκτρονική μέσω e-mail. Ο επιστημονικός υπεύθυνος επισκέπτεται δειγματοληπτικά χώρους εργασίας, ενώ ο φορέας απασχόλησης υποχρεούται, με το τέλος της πρακτικής άσκησης, να καταθέσει λεπτομερή αναφορά καθώς και ημερολόγια εργασίας για κάθε μήνα πρακτικής. Η αναφορά του φορέα απασχόλησης καλύπτει τα παρακάτω: (α) συνοπτική περίληψη των καθηκόντων και εργασιών που ανατέθηκαν στον ασκούμενο φοιτητή/τρια, (β) πρόοδο των ασκουμένων σε σχέση με την εκτέλεση των καθηκόντων που τους είχαν ανατεθεί, (γ) συνέπεια τήρησης των ωραρίων και αποδοτικότητα των ασκουμένων μέσα στα απαιτούμενα και λογικά χρονικά πλαίσια, (δ) προσαρμοστικότητα και δυνατότητα αφομοίωσης νέων γνώσεων και διαδικασιών, (ε) συνεργασία με το λοιπό προσωπικό του φορέα απασχόλησης, (στ) γενικότερη εκδήλωση ενδιαφέροντος και ανάπτυξη πρωτοβουλιών από μέρους του ασκούμενου, (ζ) χαρακτηρισμό της εν γένει απόδοσης της/του φοιτήτριας/φοιτητή, (η) αποτύπωση των γνώσεων/δεξιοτήτων που τους απογοήτευσαν επειδή δεν κατείχαν οι ασκούμενες/ασκούμενοι φοιτήτριες/φοιτητές, (θ) αποτύπωση των γνώσεων/δεξιοτήτων που θεωρούν ότι μελλοντικά θα απαιτούνται στο επιχειρηματικό γίνεσθαι του δικού τους τομέα, (ι) σχολιασμό οποιουδήποτε άλλου θέματος θεωρούν σημαντικό.

Σε ότι αφορά προϋποθέσεις και απαιτήσεις για τη συνεργασία του Τμήματος με τους φορείς εκτέλεσης της πρακτικής άσκησης, η σχέση εργασίας μεταξύ φορέα εκτέλεσης

και φοιτητή/τριας είναι όσο το δυνατόν ελεύθερη ώστε να αντανακλά και τις πραγματικές συνθήκες εργασίας που θα αντιμετωπίσουν οι ασκούμενοι στην αγορά εργασίας. Υπογράφεται σχετικό ιδιωτικό συμφωνητικό πρακτικής άσκησης. Οι ασκούμενοι ακολουθούν το ωράριο και τους κανονισμούς του φορέα απασχόλησης.

Οι ασκούμενοι φοιτητές παρακολουθούνται στενά και υποστηρίζονται από την Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης του ΤΟΕ. Οι φοιτητές/τριες υποβάλλουν λεπτομερή αναφορά σχετικά με την πρακτική άσκηση. Αυτή περιλαμβάνει τα παρακάτω αντικείμενα: (α) σύντομη περίληψη των εργασιών που εκτελέστηκαν κατά την υλοποίηση της Πρακτικής Άσκησης (π.χ. ποικιλία εργασιών που ανατέθηκαν, ευθύνες και καθήκοντα που ανέλαβαν, τυχόν παρατηρήσεις σχετικά με την διαθεσιμότητα του φορέα για παροχή οδηγιών και ενημέρωσης, απόψεις για τον τρόπο αντιμετώπισης στην επιχείρηση), (β) αναφορά της ωφέλειας που προέκυψε από την ΠΑ (π.χ. γνώσεις και δεξιότητες) και την πιθανή χρησιμότητα της ΠΑ σε σχέση με την επαγγελματική αποκατάσταση, (γ) αναφορά προτάσεων για την εν γένει βελτίωση του ΠΠΑ, (δ) αναφορά γνώσεων/δεξιοτήτων που απέκτησαν κατά τις σπουδές τους στο Τμήμα και χρησιμοποίησαν στις διαδικασίες που συμμετείχαν, (ε) αναφορά των γνώσεων/δεξιοτήτων που χρειάστηκαν και δεν είχαν αποκτήσει κατά τις σπουδές τους στο Τμήμα, (στ) άλλα θέματα που θεωρούν σημαντικά.

Από το ακ.έτος 2016-2017, η Πρακτική Άσκηση αποφασίστηκε να εισαχθεί στο Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος ως “προαιρετικό, κατ’ επιλογή μάθημα», 4^{ου} έτους, εαρινό εξάμηνο. Το εν λόγω μάθημα δεν θα συνυπολογίζεται: (α) στις απαιτούμενες διδακτικές μονάδες ECTS για την απόκτηση πτυχίου, και (β) κατά τον υπολογισμό του βαθμού πτυχίου. Ωστόσο, σχετική βεβαίωση θα συνοδεύει το Παράρτημα Διπλώματος των φοιτητών που θα χορηγεί το Πανεπιστήμιο Πατρών μαζί με το πτυχίο.

3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Από το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 λειτουργεί στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα ΜΔΕ/MSc με ειδίκευση στην *Εφαρμοσμένη Οικονομική & Ανάλυση Δεδομένων*. Το Πρόγραμμα λειτούργησε το ακ.έτους 2015-2016 με 35 φοιτούντες. Διευθυντής του ΜΔΕ είναι ο Αναπληρωτής Καθηγητής κ. Βενέτης Ιωάννης, ενώ υπάρχει Συντονιστική Επιτροπή, αποτελούμενη από 4 μέλη ΔΕΠ (που είναι και διδάσκοντες στο ΜΔΕ), η οποία αποφασίζει για θέματα λειτουργίας του Προγράμματος, είδος και περιεχόμενο μαθημάτων κλπ.

3.1.1. Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ΜΔΕ/MSc) στην *Εφαρμοσμένη Οικονομική & Ανάλυση Δεδομένων*

Το ΜΔΕ/MSc του ΤΟΕ είναι σχεδιασμένο για φοιτητές που επιθυμούν να αποκτήσουν προχωρημένες γνώσεις και δεξιότητες στην εφαρμοσμένη οικονομική ανάλυση μικροοικονομικών & μακροοικονομικών δεδομένων. Το συγκεκριμένο ΜΔΕ εμβαθύνει στη μελέτη σύγχρονων οικονομικών προβλημάτων και πρακτικών επίλυσης τους, προσφέροντας ένα ευρύ φάσμα επιλογών στη χρήση προηγμένων εργαλείων ανάλυσης. Είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για όσους θέλουν να εργαστούν στον ιδιωτικό ή δημόσιο τομέα στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό ως επαγγελματίες οικονομολόγοι, αναλυτές και ερευνητές, καθώς και για όσους επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε διδακτορικό επίπεδο.

Πιο συγκεκριμένα, το ΜΔΕ με ειδίκευση στην *Εφαρμοσμένη Οικονομική & Ανάλυση Δεδομένων*:

- δίνει την ευκαιρία για προχωρημένες σπουδές στην οικονομική επιστήμη, και πραγματοποιείται σε ένα ακαδημαϊκό περιβάλλον που προάγει την επιστημονική έρευνα και αριστεία
- στοχεύει στη διδασκαλία σύγχρονων μεθόδων επίλυσης προβλημάτων οικονομικού ενδιαφέροντος, και συμβάλλει στην ανάπτυξη γνωστικών δεξιοτήτων που είναι χρήσιμες στην επαγγελματική ανέλιξη ενός σύγχρονου οικονομολόγου

- προσφέρει τη δυνατότητα αλληλεπίδρασης των συμμετεχόντων με επιχειρήσεις και οργανισμούς του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα στην Ελλάδα, και αποσκοπεί στην ανάπτυξη ενός ισχυρού κοινωνικού δικτύου από οικονομολόγους και αναλυτές της αγοράς.

Ο μέγιστος αριθμός εισακτέων έχει οριστεί σε 38. Το κόστος λειτουργίας του προγράμματος καλύπτεται από δίδακτρα, ενώ έχει προβλεφθεί επίσης η δυνατότητα χρηματοδότησης από χορηγίες, ερευνητικά προγράμματα, δωρεές, κληροδοτήματα κλπ. Δεκτοί γίνονται πτυχιούχοι Τμημάτων Επιστημών Οικονομίας & Διοίκησης, Κοινωνικών Επιστημών, Θετικών Επιστημών, Επιστημών Υγείας & Πολυτεχνικών Σχολών, Πανεπιστημίων της ημεδαπής ή αναγνωρισμένων ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής, καθώς και πτυχιούχοι Τμημάτων ΑΤΕΙ συναφούς γνωστικού αντικειμένου.

Η χρονική διάρκεια για την απονομή του ΜΔΕ έχει οριστεί σε 2 ακαδημαϊκά εξάμηνα. Το πρώτο εξάμηνο περιλαμβάνει τρία υποχρεωτικά μαθήματα, *Εφαρμοσμένη Μακροοικονομετρία*, *Εφαρμοσμένη Μικροοικονομετρία* και *Διαχείριση Μεγάλων Δεδομένων*, και ένα μάθημα επιλογής (το 2015-2016 προφέρθηκε μόνο το επιλογής μάθημα *Ειδικά Θέματα Οικονομικής των Επιχειρήσεων*). Το δεύτερο εξάμηνο περιλαμβάνει δύο μαθήματα επιλογής (τα οποία για το 2015-2016 ήταν *Χρηματοοικονομική Ανάλυση Επιχειρήσεων* και *Ειδικά Θέματα Χρηματοοικονομικής*) καθώς και την εκπόνηση διπλωματικής εργασίας. Ο εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας του ΜΔΕ παρέχεται στο Παράρτημα ΙΙΙ της Έκθεσης.

Ο πρώτος χρόνος λειτουργίας του ΜΔΕ μπορεί να χαρακτηριστεί ως απόλυτα επιτυχής. Από τους 35 φοιτητές που τελικά παρακολούθησαν το ΜΔΕ, όλοι αποφοίτησαν επιτυχώς. Οι βαθμολογίες στα διάφορα μαθήματα ήταν κατά κανόνα υψηλές, ενώ ένας μεγάλος αριθμός φοιτούντων κατέθεσε διπλωματικές εργασίες υψηλών προδιαγραφών. Επιπλέον, το ΜΔΕ φαίνεται να ανταποκρίθηκε πλήρως στις προσδοκίες των φοιτητών του, κάτι που αποτυπώνεται και στις απαντήσεις τους στα ερωτηματολόγια της ΜΟΔΙΠ, τα όποια συγκέντρωσαν υψηλούς βαθμούς (μέσο όρο γύρω στο 4,0). Πρόσθετη ένδειξη της ποιότητας του ΜΔΕ αποτελεί και η προσέλκυση σημαντικού αριθμού υποψηφίων για το 2016-2017.

3.1.1.Νέο Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ΜΔΕ/MSc) στην Αγροτική Οικονομική Πολιτική και Ανάπτυξη της Υπαίθρου

Από τον Οκτώβριο του 2017 προγραμματίζεται να λειτουργήσει στο ΤΟΕ το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΜΔΕ/MSc) με εξειδίκευση στην *Αγροτική Οικονομική Πολιτική και Ανάπτυξη της Υπαίθρου*. Το συγκεκριμένο ΜΔΕ εγκρίθηκε πρόσφατα από το Υπουργείο (ΦΕΚ, 1712/15-6-2016 τ.Β'), και έχει ως βασική επιδίωξη την εμπάθυνση και εμπέδωση της θεωρητικής και εφαρμοσμένης διάστασης της οικονομικής πολιτικής για τον αγροτικό τομέα, τη διαχείριση των φυσικών πόρων και του περιβάλλοντος και τη βιώσιμη/ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υπαίθρου. Θα έχει διάρκεια δύο εξάμηνα, και απευθύνεται πρωτίστως σε όσους επιθυμούν να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και αναλυτικά εργαλεία στα ανωτέρω γνωστικά πεδία και επιδιώκουν επιτυχή επαγγελματική σταδιοδρομία σε συναφείς φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα (κεντρική, περιφερειακή και τοπική διοίκηση, αναπτυξιακές εταιρείες) και του ιδιωτικού τομέα (αγροτικοί συνεταιρισμοί και ενώσεις τους, περιβαλλοντικές οργανώσεις, επιχειρήσεις του κλάδου των τροφίμων, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, κλπ.). Απευθύνεται επίσης, αλλά δευτερευόντως, και σε όσους επιθυμούν να ενταχθούν αργότερα σε Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών.

Το Πρόγραμμα έχει σχεδιαστεί ώστε να προσφέρει ένα σύγχρονο θεωρητικό υπόβαθρο και αναβαθμισμένες δεξιότητες οικονομικής ανάλυσης τόσο σε μαθήματα κορμού (Μικροοικονομική, Μακροοικονομική, Ποσοτικές Μέθοδοι), όσο και σε μαθήματα που αντανakλούν την γνωστική του κατεύθυνση (Αγροτική Οικονομική και Πολιτική, Ανάπτυξη Υπαίθρου, Οικονομική του Περιβάλλοντος και των Φυσικών Πόρων, Ειδικά Θέματα Αγροτικών Συνεταιρισμών, Ειδικά Θέματα Χωροταξικού Σχεδιασμού του Αγροτικού Χώρου, Διεθνές Εμπόριο Αγροτικών Προϊόντων, κ.λπ.).

3.2 Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών (ΠΔΣ)

Κάτοχοι ΜΔΕ από το ΠΜΣ του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Πατρών, καθώς και απόφοιτοι από άλλα ΜΔΕ Ελληνικών και ξένων ΑΕΙ, μπορούν να συνεχίσουν τις μεταπτυχιακές τους σπουδές προς απόκτηση Διδακτορικού Διπλώματος από το ΤΟΕ.

Για την απόκτηση Διδακτορικού Διπλώματος απαιτούνται κατ' ελάχιστον 6 διδακτικά εξάμηνα, κατά την διάρκεια των οποίων πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί τα ακόλουθα:

1. Η εκπόνηση της διδακτορικής διατριβής
2. Η δημοσίευση ή αποδοχή μιας τουλάχιστον εργασίας σε διεθνές περιοδικό με κριτές.

Το ΠΔΣ του ΤΟΕ ανταποκρίνεται στους στόχους του Τμήματος και της κοινωνίας, καθώς είναι προσανατολισμένο προς σημαντικά και σύγχρονα γνωστικά αντικείμενα της οικονομικής επιστήμης. Ειδικότερα, οι υποψήφιοι διδάκτορες του ΤΟΕ εκπονούν διδακτορικές διατριβές υπό την επίβλεψη έμπειρων μελών ΔΕΠ σε αντικείμενα όπως Οικονομική της Εργασίας, Οικονομετρία, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία, Βιομηχανική Οργάνωση, Οικονομική των Επιχειρήσεων, Περιφερειακή Οικονομική, Οικονομική Γεωγραφία κλπ. Κατ' αυτό τον τρόπο προάγεται η έρευνα στην οικονομική επιστήμη με σύγχρονο και αποτελεσματικό τρόπο. Παράλληλα, η ανταπόκριση του ΠΔΣ στις ανάγκες της κοινωνίας τεκμηριώνεται από το σημαντικό ενδιαφέρον για ένταξη σε αυτό από φοιτητές που προέρχονται από διάφορα μέρη της χώρας, συμπεριλαμβανομένων και αποφοίτων άλλων Τμημάτων Οικονομικών Επιστημών. Τα παραπάνω στοιχεία συνιστούν «δείκτες» ελέγχου της ανταπόκρισης του ΠΔΣ στους στόχους του ΤΟΕ και τις ανάγκες τη κοινωνίας και παρακολουθούνται στενά από τη διοίκηση και τα μέλη ΔΕΠ του ΤΟΕ.

Οι διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του ΠΔΣ συντονίζονται από τον Πρόεδρο του Τμήματος και περιλαμβάνουν την αξιολόγηση δεικτών, όπως η μέση διάρκεια των σπουδών (η οποία τα τελευταία χρόνια ανέρχεται σε 4-4,5 έτη) και ο αριθμός και η ποιότητα των δημοσιεύσεων των υποψηφίων διδασκτόρων σε διεθνή περιοδικά με κριτές.

Μετά από εισήγηση της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής, οι υποψήφιοι διδάκτορες ενδέχεται να υποχρεωθούν να παρακολουθήσουν και κύκλο μαθημάτων, από τον κατάλογο μαθημάτων του ΜΔΕ, ανάλογα με το γνωστικό αντικείμενο του διδακτορικού τους, και να εξετασθούν επιτυχώς σε αυτά. Το ΠΔΣ δεν προσφέρει μαθήματα ερευνητικής μεθοδολογίας. Ωστόσο, η δημοσίευση ή αποδοχή μιας τουλάχιστον ερευνητικής εργασίας, μέσα από το διδακτορικό, σε διεθνές περιοδικό με κριτές, απαιτείται για την ολοκλήρωση της διαδικασίας υποβολής του διδακτορικού προς εξέταση.

Το ΠΔΣ δημοσιοποιείται μέσω της ιστοσελίδας του Τμήματος και μέσω πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την προσέλκυση ενδιαφερομένων κατόχων ΜΔΕ.

Επί του παρόντος, πέραν των προσωπικών επαφών μελών ΔΕΠ με απόφοιτους του ΠΔΣ, δεν υφίσταται κάποια επίσημη διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής τους πορείας. Σημειώνεται ωστόσο ότι πολλοί διδάκτορες-απόφοιτοι του ΤΟΕ ήδη κατέχουν θέσεις ΔΕΠ ή θέσεις ερευνητών σε Πανεπιστήμια της χώρας ή Πανεπιστήμια του εξωτερικού.

Άλλα χαρακτηριστικά του ΠΔΣ είναι τα ακόλουθα:

- Στις Επταμελείς Εξεταστικές Επιτροπές των υποψηφίων διδασκόντων συμμετέχουν μέλη ΔΕΠ από άλλα ΑΕΙ.
- Η επίδοση και η πρόοδος των υποψηφίων διδασκόντων παρακολουθείται μέσω της σύνταξης ετησίων εκθέσεων προόδου και της διεξαγωγής Σεμιναρίων Προόδου για τον καθένα υποψήφιο. Τα σεμινάρια αυτά ανακοινώνονται στην σχετική ιστοσελίδα του ΤΟΕ. Είναι ανοικτά προς κάθε ενδιαφερόμενο και παρακολουθούνται υποχρεωτικά από τους φοιτητές του ΜΔΕ του ΤΟΕ.
- Η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης διδακτορικής διατριβής είναι απόλυτα διαφανής, κάτι που εξασφαλίζεται μέσω της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος για τη προσέλκυση υποψηφίων διδασκόντων, τη συμμετοχή εξωτερικών κριτών στις Τριμελείς & Επταμελείς Επιτροπές και την υποχρεωτική έγκριση του κάθε σταδίου της διαδικασίας αυτής από τον Πρόεδρο του Τμήματος.
- Οι προδιαγραφές ποιότητας των διδακτορικών διατριβών περιλαμβάνουν την πρωτοτυπία του προς έρευνα θέματος, την τεκμηρίωση της ενδελεχούς γνώσης του υποψηφίου σχετικά με τη βιβλιογραφία, την αυστηρή μεθοδολογική προσέγγιση και τη σύνδεση των αναλυτικών εργαλείων με την σχετική θεωρία, την αξιοποίηση σύγχρονων εργαλείων ποσοτικής ανάλυσης και την αντίστοιχη αναλυτική ικανότητα, καθώς και τη δυνατότητα σύνθεσης των αποτελεσμάτων.
- Η διαφάνεια της αξιολόγησης των υποψηφίων διδασκόντων εξασφαλίζεται μέσω της εφαρμογής κοινών διαδικασιών αξιολόγησης, της ανοικτής διαδικασίας εξέτασης της διδακτορικής διατριβής και της υποχρεωτικής προϋπόθεσης δημοσίευσης ενός τουλάχιστον άρθρου από την διατριβή τους σε διεθνές επιστημονικό περιοδικό με κριτές.

Σε ότι αφορά την επιλογή των υποψηφίων διδασκόντων, η αίτηση τους πρέπει να συνοδεύεται από βιογραφικό σημείωμα, επικυρωμένα αντίγραφα τίτλων σπουδών, ερευνητική πρόταση και προαιρετικά μια ή περισσότερες συστατικές επιστολές. Επί των αιτήσεων, αποφασίζει η ΓΣ, συνεκτιμώντας τις επιδόσεις του ενδιαφερομένου στις προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές του, την ερευνητική του δραστηριότητα και το περιεχόμενο των συστατικών επιστολών (αν υπάρχουν). Η ΓΣ του ΤΟΕ δύναται να ζητήσει από τον ενδιαφερόμενο να παρουσιάσει προφορικά την ερευνητική του πρόταση.

Μέλη ΔΕΠ του Τμήματος μπορούν να ζητήσουν από τη ΓΣ τη δημοσίευση πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την προσέλκυση ενδιαφερομένων για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής σε θέματα ενδιαφέροντος τους τα οποία προσδιορίζονται σαφώς. Η δημοσίευση αυτή γίνεται στην ιστοσελίδα του Τμήματος, στις Ανακοινώσεις του ΠΜΣ και στον Τύπο.

Η συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό στις Τριμελείς Επιτροπές ακόμα δεν είναι μεγάλη. Επίσης, συνήθως, η διδακτορική διατριβή είναι στα ελληνικά. Ωστόσο, παρέχεται η δυνατότητα εκπόνησης διδακτορικής διατριβής σε ξένη γλώσσα, αρκεί να υπάρχει εκτεταμένη περίληψή της στα Ελληνικά.

Τέλος, εφόσον υπάρχει χρηματοδότηση από ερευνητικά προγράμματα, το Τμήμα παρέχει στους υποψηφίους διδάκτορες τη δυνατότητα συμμετοχής σε διεθνή ερευνητικά συνέδρια (δυνατότητα που πλέον επίσης παρέχεται κεντρικά από το Πανεπιστήμιο Πατρών). Το ΤΟΕ γενικώς παρέχει σημαντικά κίνητρα στους υποψηφίους διδάκτορες για την υποβολή άρθρων σε επιστημονικά περιοδικά, αφού η δημοσίευση τουλάχιστον ενός άρθρου συνιστά προϋπόθεση ολοκλήρωσης του διδακτορικού διπλώματος, ενώ παράλληλα η προώθηση διεθνών δημοσιεύσεων είναι αναπόσπαστο μέρος της γενικότερης πολιτικής του Τμήματος.

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ - ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

4.1 Αποτελεσματικότητα του Διδακτικού Προσωπικού

Στο ΤΟΕ πραγματοποιούνται κάθε ακαδημαϊκό έτος αξιολογήσεις του διδακτικού έργου όλων των μελών ΔΕΠ στο ΠΠΣ, μέσω της συμπλήρωσης από τους φοιτητές των ερωτηματολογίων της ΜΟΔΙΠ. Από το 2015-2016 επίσης πραγματοποιείται και αντίστοιχη συμπλήρωση ερωτηματολογίων από τους φοιτητές του ΜΔΕ. Τα ερωτηματολόγια διανέμονται στους φοιτητές/τριες, αφού έχει συμπληρωθεί τουλάχιστον το 75% των προβλεπόμενων, από το ωρολόγιο πρόγραμμα, διδακτικών ωρών των αντίστοιχων προπτυχιακών ή μεταπτυχιακών μαθημάτων.

Τα αποτελέσματα της επεξεργασίας των ερωτηματολογίων για το ΠΠΣ για το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 σε σχέση με την ομάδα ερωτήσεων που αφορά τη διδασκαλία παρουσιάζονται στον Πίνακα 4.1. Στην πρώτη στήλη παρατίθεται η ερώτηση με τον τρόπο που είναι διατυπωμένη στο ερωτηματολόγιο και στις δύο επόμενες στήλες παρατίθενται η μέση τιμή (ΜΤ) (κλίμακα 1-5) και η τυπική απόκλιση (ΤΑ) για το ΤΟΕ ως σύνολο, με βάση τις απαντήσεις των φοιτητών/τριών.

Το Παράρτημα V παρουσιάζει αναλυτικά και τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων για τις υπόλοιπες ομάδες ερωτήσεων για το ΤΟΕ ως σύνολο.

Πίνακας 4.1

Επεξεργασία ερωτηματολογίων αξιολόγησης διδακτικού έργου (ΠΠΣ),
Ομάδα Ερωτήσεων που αφορά τη διδασκαλία, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, ακ. έτος 2015-2016

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ	Χειμερινό εξάμηνο		Εαρινό εξάμηνο	
	ΜΤ	ΤΑ	ΜΤ	ΤΑ
Σας εξήγησε ο διδάσκων τη σημασία και τους στόχους του μαθήματος;	3.80	1.03	3.78	1.04
Ήταν κατανοητός ο διδάσκων στις παραδόσεις του;	3.82	1.07	3.75	1.11
Κρίνετε ικανοποιητική την οργάνωση και τη συνοχή των παραδόσεων;	3.79	1.03	3.78	1.11
Σας κίνησε το ενδιαφέρον για το μάθημα ο τρόπος διδασκαλίας;	3.52	1.17	3.46	1.18
Προσάρμοσε ο διδάσκων τη διδασκαλία στο επίπεδο γνώσεων των φοιτητών/τριών;	3.58	1.08	3.56	1.10
Ενθάρρυνε ο διδάσκων τους φοιτητές/τριες αν διατυπώνουν απόψεις – ερωτήσεις	3.84	1.09	3.83	1.06
Κρίνετε ικανοποιητική την επικοινωνία του διδάσκοντα με τους φοιτητές/τριες;	3.86	1.10	3.73	1.13
Απαντούσε κατανοητά ο διδάσκων στις ερωτήσεις σας;	3.84	1.03	3.79	1.05
Ήταν συνεπής η προσέλευση του διδάσκοντα στις παραδόσεις;	4.24	0.89	4.26	0.93
Ανέπτυξε ο διδάσκων τη συνεργασία με τους φοιτητές/τριες;	3.64	1.10	3.59	1.15
Ο τρόπος εξέτασης του μαθήματος συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων του διδάσκοντα;	3.57	0.97	3.66	1.04
Χρησιμοποιούνται τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας για τις ανάγκες του μαθήματος;	2.88	1.41	2.62	1.44
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	3.70	1.13	3.65	1.17

Από τον Πίνακα 4.1. προκύπτει ότι η βαθμολογία που συγκέντρωσαν οι ερωτήσεις που αφορούν τη διδασκαλία κατά μέσο όρο στα μαθήματα το 2015-2016 ήταν ιδιαίτερα υψηλή, ανερχόμενη σε 3,7 κατά μέσο όρο (όπως περίπου και το προηγούμενο ακ.έτος 2014-2015). Περαιτέρω, στα 2 καθαρά εργαστηριακά μαθήματα του ΤΟΕ που έγινε αξιολόγηση (*Εισαγωγή στους Η/Υ & Εφαρμογές*, και *Θέματα Ψηφιακής Οικονομίας*), ο μέσος όρος βαθμολογίας όσον αφορά τη διδασκαλία ήταν γύρω στο 4,0 (βλ. Παράρτημα V).

Επιπλέον, όπως προκύπτει από τα αντίστοιχα Ερωτηματολόγια (βλ. Παράρτημα V), υπήρξε ιδιαίτερα υψηλή βαθμολογία για το ΜΔΕ του ΤΟΕ, όπου ο μέσος όρος βαθμολογίας των απαντήσεων κινήθηκε το 2015-2016 στο 4,0.

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των διδασκόντων από τους φοιτητές, πέραν του ότι δημοσιοποιούνται στην Ετήσια Εσωτερική Έκθεση του Τμήματος, παρακολουθούνται από την Επιτροπή ΟΜΕΑ και τη ΓΣ του Τμήματος. Σε περίπτωση εμφάνισης ιδιαίτερα χαμηλών μέσων τιμών σε συγκεκριμένες ερωτήσεις ή σε συγκεκριμένα μαθήματα, γίνεται προσπάθεια διερεύνησης και διορθωτικών κινήσεων. Περαιτέρω, προς ενθάρρυνση των μελών ΔΕΠ για συνεχή βελτίωση της ποιότητας του διδακτικού έργου, η ΓΣ του ΤΟΕ αποφάσισε να υιοθετήσει από το

ακ.έτος 2016-2017 το θεσμό της βράβευσης του ‘καλλίτερου διδάσκοντα’ με βάση τα σκορ των ερωτηματολογίων.

Το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 οι ώρες διαλέξεων των μελών ΔΕΠ του ΤΟΕ ανήλθαν κατά μέσο όρο σε 6 ώρες εβδομαδιαίως. Ο πραγματικός φόρτος διδακτικού έργου είναι βέβαια πολύ μεγαλύτερος εάν συνυπολογισθούν: οι ώρες που διατίθενται για την επίβλεψη των υποψηφίων διδασκόντων και του διπλωματικών εργασιών του ΜΔΕ, η ενασχόληση ορισμένων μελών ΔΕΠ με τους εισερχόμενους/εξερχόμενους φοιτητές ERASMUS, η διδασκαλία μαθημάτων ERASMUS στα αγγλικά, οι ώρες επικοινωνίας (ώρες γραφείου) με τους προπτυχιακούς φοιτητές (που είναι τουλάχιστον 3 ώρες εβδομαδιαίως), και η διόρθωση εργασιών/προόδων αλλά και γραπτών στις τελικές εξετάσεις.

Ένα μικρό ποσοστό των υποψηφίων διδασκόντων του ΤΟΕ συνεισφέρουν στο διδακτικό έργο μέσω της διεξαγωγής φροντιστηρίων/εργαστηρίων, ενώ το σύνολο αυτών συμμετέχει στις επιτηρήσεις των τελικών εξετάσεων. Επίσης ορισμένοι υποψήφιοι διδάκτορες προσφέρουν επικουρικό έργο μέσω της διατήρησης ανοικτού του εργαστηρίου Η/Υ του ΤΟΕ πέραν του κανονικού ωραρίου.

4.2 Ποιότητα και Αποτελεσματικότητα της Διδακτικής Διαδικασίας

Στο ΠΠΣ του ΤΟΕ, οι χρησιμοποιούμενες διδακτικές μέθοδοι περιλαμβάνουν:

- διαλέξεις
- φροντιστήρια/εργαστήρια
- προόδους
- εκπόνηση & παρουσίαση εργασιών με σύγχρονα μέσα
- σεμινάρια από προσκεκλημένους ομιλητές άλλων ΑΕΙ

Στο ΜΔΕ και στο ΠΜΣ του Τμήματος, οι αντίστοιχες διδακτικές μέθοδοι περιλαμβάνουν διαλέξεις, εργασίες και σεμινάρια από προσκεκλημένους ομιλητές άλλων ΑΕΙ.

Τα μέλη ΔΕΠ του ΤΟΕ παρακολουθούν τις γενικές εξελίξεις στην Οικονομική Επιστήμη και ειδικότερα τις εξελίξεις στα γνωστικά τους αντικείμενα, μέσω της διεθνούς παρουσίας τους (δημοσιεύσεις/συνέδρια) και της διεξαγωγής έρευνας, καθώς και μέσω των συνεργασιών τους (ερευνητικές εργασίες, ερευνητικά προγράμματα) με άλλα ΑΕΙ και ερευνητικά κέντρα του εξωτερικού. Συχνά, η διαδικασία αυτή οδηγεί στην επικαιροποίηση του περιεχομένου των μαθημάτων και των αντίστοιχων διδακτικών μεθόδων. Το ΤΟΕ δίνει ιδιαίτερη σημασία στην συγκεκριμένη επικαιροποίηση, και ενθαρρύνει την ενσωμάτωση των μεθόδων και

αποτελεσμάτων της ερευνητικής δραστηριότητας των μελών ΔΕΠ στο περιεχόμενο των μαθημάτων.

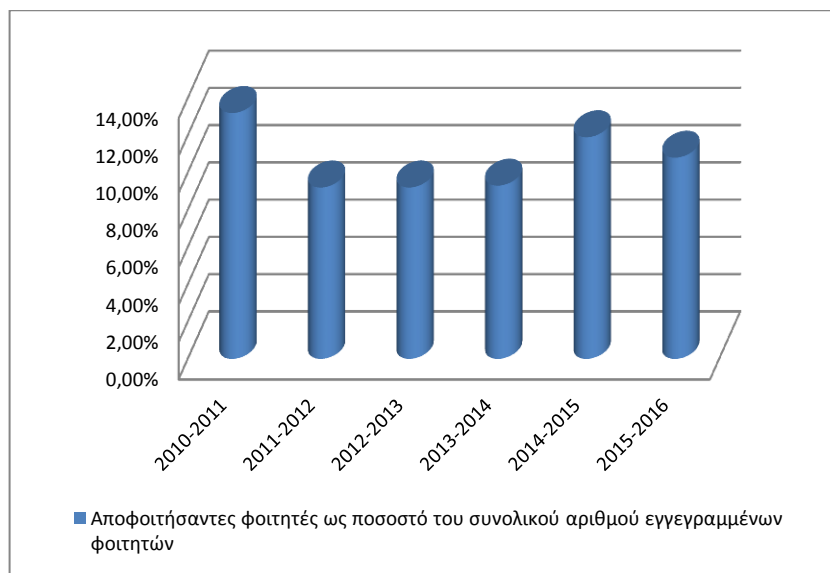
Όσον αφορά το ποσοστό των φοιτητών που συμμετέχουν στις εξετάσεις, αυτό ορίζεται κατά μέσο όρο γύρω στο 75% των εγγεγραμμένων στο ΠΠΣ φοιτητών (βλ. Πίνακα 12.2, Παράρτημα V).

Όσον αφορά το ποσοστό επιτυχίας στις εξετάσεις, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που παρατίθενται στον Πίνακα 12.2 του Παραρτήματος V, αυτό ανήλθε κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 σε περίπου 64% (έναντι π.χ. 62% το 2014-2015, 56% το 2013-2014 και 37% το 2012-2014).

Ο μέσος βαθμός πτυχίου δεν μεταβλήθηκε σημαντικά, ανερχόμενος στο 6,34 το 2015-2016 έναντι 6,31 το 2014-2015 (βλ. Πίνακα 6, Παράρτημα V). Ωστόσο υπήρξε αλλαγή στην κατανομή της βαθμολογίας. Συγκεκριμένα, υπήρξε μείωση του ποσοστού φοιτητών με βαθμό 5,0-5,9 και αύξηση του ποσοστού με βαθμό 7,0-10,0, αλλά ταυτόχρονα πτώση του ποσοστού φοιτητών με ενδιάμεσο βαθμό 6,0-6,9. Έτσι, ενώ περισσότεροι φοιτητές σε σχέση με το προηγούμενο ακαδημαϊκό έτος πήραν πτυχίο με βαθμό στο ανώτερο εύρος και λιγότεροι με βαθμό στο κατώτερο εύρος, αυτό δεν φάνηκε στο μέσο βαθμό πτυχίου αφού ένα μικρότερο ποσοστό φοιτητών σε σχέση με προηγούμενο έτη συγκέντρωσε βαθμολογία στο ενδιάμεσο εύρος

Τέλος, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του Πίνακα 7 του Παραρτήματος V (βλ. Γράφημα 4.1), το ποσοστό των αποφοιτησάντων φοιτητών προς το συνολικό αριθμό εγγεγραμμένων φοιτητών μειώθηκε οριακά το 2015-2016 σε σχέση με το 2014-2015, κάτι το οποίο πιθανά συνδέεται και με την απόσυρση του Νόμου περί διαγραφής φοιτητών που έχουν ξεπεράσει κατά πολύ την διάρκεια φοίτησης $n + 2$. Γενικώς, η διάρκεια σπουδών για τη λήψη πτυχίου για την πλειονότητα των φοιτητών του ΤΟΕ φαίνεται να ανέρχεται στα 5,6 έτη.

Γράφημα 4.1. Εξέλιξη του αριθμού των αποφοιτησάντων φοιτητών ως ποσοστό των εγγεγραμμένων φοιτητών

4.3 Οργάνωση και Εφαρμογή του Διδακτικού Έργου

Στην αρχή κάθε εξαμήνου, το περιεχόμενο των μαθημάτων γνωστοποιείται στους φοιτητές του ΤΟΕ μέσω του Οδηγού Σπουδών και μέσω της κεντρικής ιστοσελίδας του Τμήματος (σύντομη παρουσίαση όλων των μαθημάτων), καθώς και μέσω του e-class και της προσωπικής αναφοράς από τον κάθε διδάσκοντα κατά τη πρώτη ημέρα των διαλέξεων.

Για κάθε μάθημα γίνεται προσπάθεια να περιγράφονται από τον διδάσκοντα τόσο οι μαθησιακοί στόχοι όσο και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Η επίτευξη των στόχων αυτών αντανακλάται, ιδιαίτερα για τα κατ' επιλογήν μαθήματα, και στο ποσοστό επιτυχίας των φοιτητών στις εξετάσεις, ενώ μέσω του e-class μετράται η επισκεψιμότητα των φοιτητών (συχνότητά της και κατανομή της στο χρόνο) καθώς και ο αριθμός των downloads του εκπαιδευτικού υλικού (π.χ. σημειώσεις). Η επισκεψιμότητα του e-class του ΤΟΕ φαίνεται να είναι αρκετά μεγάλη.

Το ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθημάτων τηρείται σε εξαιρετικά μεγάλο βαθμό, ενώ σε περίπτωση αναβολής κάποιας διάλεξης, ορίζεται άμεσα αναπλήρωσή της με αντίστοιχη σχετική ανακοίνωση στον ιστότοπο του Τμήματος ή/και στο e-class. Η οργάνωση και δομή του ωρολογίου προγράμματος είναι ορθολογική, αφού υπάρχει προτίμηση της διδασκαλίας των βασικών και υποχρεωτικών μαθημάτων κατά τις πρωινές ώρες. Επίσης, καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια έτσι ώστε οι φοιτητές να μην έχουν να αντιμετωπίσουν μεγάλα κενά στη παρακολούθηση των διαλέξεων των μαθημάτων του έτους σπουδών τους. Παράλληλα, πολύ σπάνια οι διαλέξεις διεξάγονται μετά τις 6 το απόγευμα.

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016, στο ΠΠΣ του Τμήματος από τα 20 υποχρεωτικά μαθήματα, στα 13 η διδασκαλία έγινε από μέλη ΔΕΠ των δύο ανώτερων βαθμίδων (βλ. Πίνακας 12.2, Παράρτημα V). Αυτά τα 13 μαθήματα ήταν τα εξής:

- Εισαγωγή στην Οικονομική Επιστήμη I: Σε ένα από τα τμήματα η διδασκαλία έγινε από ΔΕΠ ανώτερης βαθμίδας.
- Μαθηματικά για Οικονομολόγους I: Σε ένα από τα δυο τμήματα η διδασκαλία έγινε από ΔΕΠ ανώτερης βαθμίδας.
- Μαθηματικά για Οικονομολόγους II
- Οικονομική Ιστορία
- Μικροοικονομική I
- Μακροοικονομική I
- Μικροοικονομική II
- Μακροοικονομική II
- Οικονομετρία
- Δημόσια Οικονομική
- Οικονομική Πολιτική
- Θεωρία & Πολιτική Διεθνούς Εμπορίου
- Οικονομική της Εργασίας

Κανένα μέλος ΔΕΠ δεν διδάσκει μαθήματα που δεν εμπίπτουν στο γνωστικό του/της πεδίο.

4.4 Εκπαιδευτικά Βοηθήματα

Σε όλα τα μαθήματα του ΠΠΣ καθίστανται διαθέσιμα βοηθήματα για τους φοιτητές τα οποία καλύπτουν το σύνολο της διδασκόμενης ύλης. Αυτά αφορούν:

- (α) συγγράμματα αναγνωρισμένου κύρους, των οποίων η συγγραφή έχει γίνει είτε από διακεκριμένους επιστήμονες του εξωτερικού και στη συνέχεια έχει γίνει μετάφραση στα Ελληνικά, είτε από Μέλη ΔΕΠ Ελληνικών Πανεπιστημίων
- (β) ανάλογα με το μάθημα, σημειώσεις, εκφωνήσεις ασκήσεων, και άλλο υλικό (π.χ. διαφάνειες) είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του Τμήματος ή στο e-class. Τα βοηθήματα των μαθημάτων επικαιροποιούνται με ευθύνη του κάθε διδάσκοντα, ιδίως σε συνδυασμό με την επικαιροποίηση της ύλης.

Τα συγγράμματα διατίθενται στην αρχή του κάθε εξαμήνου με βάση τις προβλεπόμενες από το νόμο διαδικασίες (σε ότι αφορά τα συγγράμματα, μέσω του συστήματος «ΕΥΔΟΞΟΣ»). Τα μέλη ΔΕΠ του ΤΟΕ συχνά προτείνουν στους φοιτητές πρόσθετη βιβλιογραφία από το διαδίκτυο, αντίστοιχη με το περιεχόμενο του κάθε μαθήματος.

Αντίτυπο όλων των προτεινόμενων συγγραμμάτων υπάρχει στο Αναγνωστήριο του Τμήματος, που εποπτεύεται από μέλος ΕΤΕΠ. Οι φοιτητές μπορούν να επισκέπτονται το Αναγνωστήριο καθημερινά κατά τη διάρκεια του κανονικού ωραρίου.

Όσον αφορά το ΜΔΕ και το ΠΔΣ, υπάρχει σαφής και εύλογη έμφαση στη παροχή της σχετικής βιβλιογραφικής υποστήριξης.

4.5 Σύνδεση Διδασκαλίας με την Έρευνα

Η εκπαίδευση των προπτυχιακών φοιτητών και των φοιτητών του ΜΔΕ μεθοδεύεται μέσω της παρουσίασης των ερευνητικών εργασιών των διδασκόντων, ιδιαίτερα σε μαθήματα επιλογής, της ανάθεσης/εκπόνησης/παρουσίασης εργασιών και της ενθάρρυνσης για αναζήτηση και χρήση βιβλιογραφίας. Σε ότι αφορά το ΠΔΣ, η έρευνα αποτελεί την αποκλειστική ενασχόληση των φοιτητών.

Στους φοιτητές του ΜΔΕ παρέχεται σε ορισμένες περιπτώσεις η δυνατότητα συμμετοχής σε ερευνητικά έργα, κυρίως για εργασίες όπως η συμπλήρωση ερωτηματολογίων, η εισαγωγή στοιχείων σε Η/Υ και η επεξεργασία τους. Η δυνατότητα αυτή παρέχεται σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό στους φοιτητές του ΠΔΣ, στους οποίους ανατίθενται (σε όσους συμμετέχουν σε ερευνητικά προγράμματα) απαιτητικότερες ερευνητικές εργασίες (οικονομετρικές αναλύσεις, συγγραφή κειμένων εργασίας, κλπ.).

Το Τμήμα δεν έχει συνάψει κάποια επίσημη συνεργασία με εκπαιδευτικά κέντρα του εσωτερικού. Ωστόσο, αρκετοί εξωτερικοί ερευνητές, από φορείς όπως το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, το Πανεπιστήμιο Πειραιώς, η Τράπεζα της Ελλάδας, κλπ., έχουν επισκεφθεί το ΤΟΕ και έχουν παρουσιάσει ερευνητικές τους εργασίες σε Σεμινάρια που έχει διοργανώσει το Τμήμα.

Επίσης, ερευνητές προερχόμενοι από Πανεπιστήμια του εξωτερικού έχουν επισκεφθεί το Τμήμα και έχουν παρουσιάσει ερευνητικές τους εργασίες στον Κύκλο Σεμιναρίων του Τμήματος. Από την άλλη πλευρά, κατά καιρούς, μέλη ΔΕΠ του ΤΟΕ έχουν κάνει παρουσιάσεις σε σεμινάρια που έχουν διοργανώσει φορείς όπως το ΤΕΕ, ο Δήμος Πάτρας, το ΓΕΩΤΕΕ, η Περιφέρεια Δ. Ελλάδας και το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αχαΐας.

4.6 Κινητικότητα Διδακτικού Προσωπικού

Ο στρατηγικός σχεδιασμός του Τμήματος για υψηλή κινητικότητα των μελών ΔΕΠ δεν έχει ακόμη επιτευχθεί.

Παρόλα αυτά, κατά τη τελευταία ακαδημαϊκή εξαετία 2010-2011/2015-2016, υπήρξαν 49 συμμετοχές μελών ΔΕΠ του ΤΟΕ στη διδασκαλία μαθημάτων άλλου Ελληνικού ΑΕΙ (ΓΠΣ, ΜΔΕ, ΠΔΣ) (βλ. Πίνακες 9 και 11 του Παραρτήματος V), ενώ ένας αριθμός μελών ΔΕΠ του Τμήματος επισκέφτηκε πανεπιστήμια του εξωτερικού στο πλαίσιο των ερευνητικών τους δραστηριοτήτων. Κατά την ίδια περίοδο, υπήρξαν 18 συμμετοχές μελών ΔΕΠ άλλων Τμημάτων/Ιδρυμάτων στη διδασκαλία μαθημάτων του ΤΟΕ.

5. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ - ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΕΡΓΟ

5.1 Προαγωγή της Έρευνας στο Τμήμα

Τα μέλη ΔΕΠ του ΤΟΕ έχουν αναπτύξει έντονη ερευνητική δραστηριότητα στα κυριότερα σύγχρονα γνωστικά πεδία της Οικονομικής Επιστήμης. Οι ερευνητικές τους επιδόσεις διακρίνονται από την υψηλή τους ποιότητα, κάτι που προκύπτει από τον αριθμό των ανταγωνιστικών εγχώριων και διεθνών ερευνητικών έργων τα οποία

έχουν εκπονήσει, τις δημοσιεύσεις τους σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά με κριτές και από τον αυξανόμενο αριθμό ετεροαναφορών που αντιστοιχεί στο ερευνητικό τους έργο. Η ερευνητική πολιτική του Τμήματος επικεντρώνεται στην ενθάρρυνση της ερευνητικής ενασχόλησης των μελών ΔΕΠ με ζητήματα προσωπικού επιστημονικού ενδιαφέροντος και της συμμετοχής τους σε ανταγωνιστικά ερευνητικά προγράμματα, τα οποία χρηματοδοτούνται από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς του εσωτερικού και του εξωτερικού. Το Τμήμα δίνει ιδιαίτερη σημασία στην δημοσίευση εκ μέρους των μελών ΔΕΠ επιστημονικών άρθρων σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά και στην παρουσίαση εργασιών σε διεθνή συνέδρια.

Αναλυτικότερα, τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος δραστηριοποιούνται στους εξής τομείς ερευνητικής δραστηριότητας:

- Οικονομική της Εργασίας
- Εφαρμοσμένη Μικροοικονομική
- Περιφερειακή Πολιτική
- Οικονομική των Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος
- Ανάπτυξη της Υπαίθρου και Αγροτική Οικονομική Πολιτική
- Οικονομική της Καινοτομίας, Παραγωγικότητας & Τεχνολογίας
- Οικονομική Επιχειρήσεων
- Οικονομικά της Ενέργειας
- Στατιστική Ανάλυση & Εφαρμογές
- Συστήματα Διαχείρισης Πληροφορίας
- Πολιτική Οικονομία και Οικονομική Ιστορία
- Θεσμικό Πλαίσιο της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς
- Εφαρμοσμένη Μακρο-Οικονομετρία
- Μακροοικονομική Πολιτική & Εφαρμοσμένη Μακροοικονομική Ανάλυση

Η υλοποίηση της ερευνητικής πολιτικής του Τμήματος παρακολουθείται από τα Απογραφικά Δελτία Μελών ΔΕΠ της ΜΟΔΙΠ, από διεθνείς βάσεις βιβλιογραφικών δεδομένων σχετικές με τις επιστημονικές δημοσιεύσεις, και από τη συμμετοχή Μελών ΔΕΠ του Τμήματος σε ανταγωνιστικά ερευνητικά προγράμματα και διεθνή συνέδρια.

Η δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων της ερευνητικής πολιτικής του Τμήματος γίνεται μέσω των διεθνών βάσεων δεδομένων, των Ετήσιων Εκθέσεων Εσωτερικής Αξιολόγησης σε συνεργασία με την ΜΟΔΙΠ και των Εκθέσεων Εξωτερικής Αξιολόγησης σε συνεργασία με την ΑΔΙΠ, καθώς και μέσα από διάφορες εκθέσεις αξιολόγησης του ερευνητικού έργου των Τμημάτων Οικονομικών Επιστημών της χώρας. Σε ότι αφορά το τελευταίο ζήτημα, στο πλαίσιο πρόσφατης προσπάθειας αξιολόγησης των Τμημάτων Οικονομικών Επιστημών στην Ελλάδα από μέλη ΔΕΠ του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, οι συγκεκριμένες επιδόσεις σε ότι αφορά τόσο τις

δημοσιεύσεις όσο και τις ετεροαναφορές έφεραν το Τμήμα στην δεύτερη θέση μεταξύ δέκα Τμημάτων Οικονομικών Επιστημών. Επιπλέον, άλλη μελέτη από μέλη ΔΕΠ του Παν/μιου Πατρών, με βάση παρόμοια μεθοδολογία, αξιολόγησε το ΤΟΕ ως τρίτο στη σειρά, μετά από το Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Το Τμήμα παρέχει κίνητρα στα μέλη ΔΕΠ και υποστηρίζει την διεξαγωγή έρευνας. Αυτά αφορούν την πρόσβασή τους στη διεθνή βιβλιογραφία μέσω των ηλεκτρονικών περιοδικών και Δοκιμίων Έρευνας που διαθέτει η ΒΥΠ, καθώς και την πρόσβαση τους σε σύγχρονο λογισμικό και βάσεις δεδομένων, τα όποια χρηματοδοτούνται από τον τακτικό Προϋπολογισμό του Τμήματος και ανανεώνονται σχεδόν κάθε χρόνο. Κυρίως όμως αφορούν την ξεκάθαρα εκφρασμένη πολιτική του Τμήματος σχετικά με την διασύνδεση της εξέλιξης των μελών ΔΕΠ με την ερευνητική τους ενασχόληση και ιδιαίτερα με την δημοσίευση του ερευνητικού τους έργου σε διακεκριμένα διεθνή επιστημονικά περιοδικά και τη συμμετοχή τους σε επιστημονικά συνέδρια στο εξωτερικό και ανταγωνιστικά ερευνητικά προγράμματα.

Σε αυτό το πλαίσιο, σημαντική εξέλιξη για την περαιτέρω προώθηση της έρευνας στο Τμήμα και βελτίωσης του παραγόμενου ερευνητικού έργου αποτελεί η πρόσφατη ίδρυση ερευνητικών Εργαστηρίων. Τα Εργαστήρια επικεντρώνονται σε τομείς όπου το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών έχει συγκριτικό πλεονέκτημα, τόσο σε ανθρωπίνους πόρους όσο και σε ερευνητική εμπειρία, και επομένως καλές προοπτικές 'Αριστείας'.

Συγκεκριμένα, από το εαρινό εξάμηνο του 2016-2017, λειτουργούν στο ΤΟΕ τα εξής τρία Εργαστήρια:

Εργαστήριο Μικρο-οικονομετρικής Ανάλυσης της Αγοράς Εργασίας (ΦΕΚ: 2767/2-9-2016 Τ.Β')

Το συγκεκριμένο Εργαστήριο εξυπηρετεί τις ερευνητικές ανάγκες στα γνωστικά αντικείμενα της Εφαρμοσμένης Μικροοικονομικής, της Οικονομικής της Εργασίας και Δημογραφίας και της Οικονομικής της Εκπαίδευσης. Τα γνωστικά πεδία της οικονομικής επιστήμης στα οποία θα δραστηριοποιείται περιλαμβάνουν:

- Εφαρμοσμένη Μικροοικονομική
- Οικονομική της Εργασίας
- Οικονομική της Εκπαίδευσης
- Οικονομική της Υγείας
- Οικονομική της Ευημερίας
- Δημογραφία

Εργαστήριο Οικονομικής των Επιχειρήσεων, της Καινοτομίας και της Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΦΕΚ 2500/12-8-2016 τ.Β')

Το Εργαστήριο αυτό εξυπηρετεί τις ερευνητικές ανάγκες στα γνωστικά αντικείμενα της Οικονομικής των Επιχειρήσεων, της Βιομηχανικής Οργάνωσης, της Περιφερειακής και Αγροτικής Οικονομικής και της Λογιστικής. Τα γνωστικά πεδία της οικονομικής επιστήμης στα οποία θα δραστηριοποιείται περιλαμβάνουν:

- Οικονομική των Επιχειρήσεων και Βιομηχανική Οργάνωση
- Περιφερειακή και Αγροτική Οικονομική, Ανάπτυξη και Πολιτική
- Οικονομικά των Φυσικών Πόρων και της Ενέργειας
- Οικονομικά της Καινοτομίας και της Γνώσης
- Ανάλυση Αποτελεσματικότητας και Παραγωγικότητας
- Λογιστική και Χρηματοοικονομική Ανάλυση Επιχειρήσεων

Εργαστήριο Ποσοτικών Μεθόδων και Πληροφοριακών Συστημάτων (ΦΕΚ 2500/12-8-2016 τ.Β')

Το συγκεκριμένο Εργαστήριο εξυπηρετεί τις ερευνητικές ανάγκες στα γνωστικά αντικείμενα της Στατιστικής, Οικονομετρίας και Ανάλυσης Δεδομένων, και τα γνωστικά πεδία στα οποία θα δραστηριοποιείται περιλαμβάνουν:

- Θεωρητική και εφαρμοσμένη Οικονομετρία
- Θεωρητική και εφαρμοσμένη Στατιστική
- Μοντέλα Μίξεων Κατανομών
- Εφαρμογές του EM Αλγορίθμου
- Πολυμεταβλητή Ανάλυση
- Στοχαστική Ανάλυση
- Υπολογιστικές μέθοδοι
- Πληροφοριακά Συστήματα και Παγκόσμιος Ιστός

Τα παραπάνω Εργαστήρια, μέσω της συλλογικής προσπάθειας των μελών τους, αναμένεται να συμβάλλουν στην περαιτέρω προώθηση της έρευνας στο ΤΟΕ, και ενδεχομένως και στη χρηματοδότησή της από εξωτερικούς φορείς. Επιπλέον, αναμένεται να συμβάλλουν στην καλλίτερη αξιοποίηση των γνώσεων/δεξιοτήτων των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών (ΜΔΕ και υποψηφίων διδασκτόρων) αφού αντίστοιχα μαθήματα θα ενταχθούν σε αυτά.

Μια εξίσου σημαντική πρόσφατη εξέλιξη στο τομέα της προώθησης της έρευνας στο Τμήμα, αποτελεί η απόφαση της ΓΣ να χρησιμοποιούνται συγκεκριμένες βάσεις βιβλιογραφικών δεδομένων (βάση ABS, και άλλες συναφείς βάσεις) ως μέτρο αποτίμησης της ποιότητας του δημοσιευμένου έργου των μελών ΔΕΠ και ως μέσου αξιολόγησης της επάρκειας τους για εξέλιξή σε ανώτερη βαθμίδα. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με πρόσφατη απόφαση της ΓΣ του Τμήματος, για την εκλογή στη βαθμίδα

του Επίκουρου Καθηγητή πλέον θα απαιτούνται δημοσιεύσεις σε περιοδικά της βάσης ABS συνολικής βαρύτητας τουλάχιστον 4 μονάδων, για την εκλογή στη βαθμίδα του Αναπληρωτή Καθηγητή θα απαιτούνται δημοσιεύσεις σε περιοδικά της βάσης ABS συνολικής βαρύτητας τουλάχιστον 8 μονάδων, ενώ για την εκλογή στη βαθμίδα του Καθηγητή θα απαιτούνται δημοσιεύσεις σε περιοδικά της βάσης ABS συνολικής βαρύτητας τουλάχιστον 16 μονάδων. Αυτή η εξέλιξη αναμένεται να ενισχύσει περαιτέρω τα κίνητρα των μελών ΔΕΠ για παραγωγή ποιοτικών δημοσιεύσεων. Επιπλέον, θα κάνει πιο εύκολη την αξιολόγηση του ερευνητικού έργου υποψηφίων για νέες θέσεις ΔΕΠ, ενισχύοντας κατά αυτόν τον τρόπο την διαφάνεια της διαδικασίας επιλογής.

Το ακαδημαϊκό προσωπικό του Τμήματος ενημερώνεται για δυνατότητες χρηματοδότησης της έρευνας από τις ανακοινώσεις του Τμήματος Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Πατρών καθώς και από τις σχετικές προκηρύξεις φορέων του εσωτερικού και εξωτερικού.

Το 2015-2016 δεν υπήρξαν στο Τμήμα θεσμοθετημένες ερευνητικές υποτροφίες. Ωστόσο, η ΓΣ έλαβε απόφαση να χρηματοδοτούνται από το ακ.έτος 2016-2017 μέσω των πόρων του ΜΔΕ παρουσιάσεις εργασιών σε διεθνή συνέδρια από μέλη ΔΕΠ ή υποψήφιους διδασκτορες καθώς και συλλογή στατιστικών δεδομένων για έρευνα.

Η ερευνητική δραστηριότητα των μελών ΔΕΠ του Τμήματος διαχέεται μέσω του εμπλουτισμού των περιεχομένων των μαθημάτων που διδάσκονται στο Τμήμα με τα αποτελέσματα των ερευνών, των Ερευνητικών Σεμιναρίων του Τμήματος, της συμμετοχής τους σε Σειρές Άρθρων Εργασίας του Εξωτερικού (Working Papers) καθώς και της συμμετοχής τους σε σημαντικό αριθμό Επιστημονικών Ενώσεων.

5.2 Ερευνητικά Προγράμματα και Έργα που Εκτελέστηκαν/Εκτελούνται στο Τμήμα

Τα τελευταία χρόνια, υλοποιήθηκαν ή βρίσκονταν σε εξέλιξη σημαντικά διεθνή και ελληνικά ερευνητικά προγράμματα. Αυτά παρατίθενται παρακάτω (με ημερομηνία έναρξης, φορέα χρηματοδότησης κλπ.).

Ελληνικά

- «Ανάπτυξη Μεθόδων Οργάνωσης, Διοίκησης και Λειτουργίας Κατανεμημένων Εικονικών Επιχειρήσεων Ανάπτυξης Συστημάτων Πληροφορικής (ΜΕΘΟΔΙΚΑ)» Οκτώβριος 2005 - Μάρτιος 2008, Φορέας Χρηματοδότησης:

- ΓΓΕΤ, Ε.Π. Δυτικής Ελλάδος. Πρόγραμμα *Κοινοπραξίες Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης σε τομείς Εθνικής Προτεραιότητας*.
- «ΜΕΘΟΔΙΚΑ: Ανάπτυξη Μεθόδων Οργάνωσης, Διοίκησης και Λειτουργίας Κατανεμημένων Εικονικών Επιχειρήσεων Ανάπτυξης Συστημάτων Πληροφορικής», Απρίλιος 2006 – Μάιος 2008, Φορέας Χρηματοδότησης: ΓΓΕΤ.
  - «Κατάρτιση Ενιαίου Στρατηγικού και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ανασυγκρότησης του Δήμου Πατραίων και των Νομικών Προσώπων του», Ιούλιος 2007 – Αύγουστος 2009, Φορέας Χρηματοδότησης: Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης Θησέας, Υπουργείο Ανάπτυξης, ΕΣΠΑ.
  - «Οι Οικονομικές Επιδράσεις της Μετανάστευσης: Προσφορά Εργασίας και Επαγγελματική Επιλογή», Σεπτέμβριος 2007 - Σεπτέμβριος 2008, Φορέας Χρηματοδότησης: Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής.
  - «Διερεύνηση Αναγκών Επαγγελματικής Κατάρτισης Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων», Νοέμβριος 2008 – Ιούλιος 2009, Φορέας Χρηματοδότησης: Ινστιτούτο Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων ΓΣΕΒΕ-ΕΠΕΑΕΚ.
  - «Μελέτη της Χρηματοοικονομικής Αποτύπωσης, της Επίδοσης και της Αποτελεσματικότητας των Ελληνικών Επιχειρήσεων σε Θέματα Εταιρικής Κοινωνικής και Περιβαλλοντικής Ευθύνης», Φεβρουάριος 2009 – Φεβρουάριος 2012, Φορέας Χρηματοδότησης ΕΛΚΕ, Ερευνητικό Πρόγραμμα Κ. Καραθεοδωρής.
  - «Ελληνοποίηση Ελεύθερου Λογισμικού Ανοιχτού Κώδικα GRETL (Λογισμικό Διδασκαλίας Οικονομετρίας)», Μάρτιος 2009 – Σεπτέμβριος 2009, Φορέας Χρηματοδότησης, ΕΕΛ/ΛΑΚ.
  - «Πάτρα: Θαλάσσιο Μέτωπο, Λιμένας, Πόλη. Οι Οικονομικές Επιπτώσεις του Λιμένα στην Τοπική Οικονομία της Πάτρας», Οκτώβριος 2009 – Μάιος 2010, Φορέας Χρηματοδότησης: Δήμος Πατραίων.
  - «Μελέτες σχετικά με την Ανίχνευση Διαρθρωτικών Μεταβολών στην «Αστάθεια» των Αποδόσεων Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων», Φεβρουάριος 2010 - Ιανουάριος 2013, Φορέας Χρηματοδότησης ΕΛΚΕ, Ερευνητικό Πρόγραμμα Κ. Καραθεοδωρής.
  - «Συμβουλευτικές Υπηρεσίες για την Κατάρτιση και Υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης για τη Σύσταση του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος (ΕΛ.Σ.Σ.)», Μάρτιος 2010–Ιούλιος 2010, Φορέας Χρηματοδότησης Ελληνική Στατιστική Αρχή.
  - «Η Αγορά Εργασίας των Κατόχων Διδακτορικού Διπλώματος στην Ελλάδα» (2010 - 2013), Φορέας Χρηματοδότησης ΕΣΠΑ Ηράκλειτος, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.
  - «Διερεύνηση Αναγκών Εκπαίδευσης στις Μικρές Επιχειρήσεις και επιπτώσεων των Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων». Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων ΓΣΕΒΕ, ΕΛΚΕ Πανεπιστημίου Πατρών, 2013.
  - «Εμπειρογνωμοσύνη για την παράλληλη αξιολόγηση των μέτρων του ΠΑΑ που συμβάλλουν στην αύξηση της Ανταγωνιστικότητας του Αγρο-διατροφικού Τομέα και στη Διαφοροποίηση προς μη Γεωργικές Δραστηριότητες» (Κωδικός Σύμβασης 43/A/B.2) . Διάρκεια 3/2013 - 1/2014.
  - «ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2014-2020». Διάρκεια 1/5/2013 - 31/12/2014. Διαχειριστική Αρχή Επιχειρησιακού Προγράμματος "Αλέξανδρος Μπαλτατζής" για την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κοινοπραξία *SPEED A.E. – Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης Πάντειου Πανεπιστημίου*.
  - ΑΡΙΣΤΕΙΑ – HYBRIDWELFARE: Κωδικός πρότασης 2.646. «Άτυπη Κοινωνική Προστασία, το Υβριδικό Κοινωνικό Κράτος και η Δυναμική εξέλιξη της Οικονομικής Κρίσης στην Ελλάδα». Υλοποίηση στο πλαίσιο του Ε.Π. *Εκπαίδευση Και Δια Βίου Μάθηση*, 2014.

- Εκ των προτέρων Αξιολόγηση του Ελληνικού Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, 2014-2020
- Πρόγραμμα ΘΑΛΗΣ, “Ενεργειακή Αποτελεσματικότητα Οδικών Δικτύων και Οχημάτων: Μέτρηση, Τιμολόγηση, Περιφερειακές και Περιβαλλοντικές Επιπτώσεις», 2014-2017
- Πράξη «Μονάδα Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας (ΜΚΕ) του Πανεπιστημίου Πατρών». Υλοποίησης στο πλαίσιο του Ε.Π. *Εκπαίδευση και δια Βίου Μάθηση*» με κωδικό ΟΠΣ 304304, Μάρτιος 2014-Οκτώβριος 2015.

Ευρωπαϊκά

- «Territorial Aspects of Enterprise Development in Remote Rural Areas (TERA) (FP6-CT98-4169)», Ιούλιος 2005 – Αύγουστος 2008, Φορέας Χρηματοδότησης Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- «Restructuring by Innovation in Achaia (REINNOVA)», Νοέμβριος 2005 – Σεπτέμβριος 2007, Φορέας Χρηματοδότησης Article 6 of the European Social Fund Regulation (VS/2005/0273).
- «Cross Compliance Evaluation (AGRI-2006-251)», Ιούλιος 2006 – Μάιος 2007, Φορέας Χρηματοδότησης Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- «Study on the Cotton Sector in the EU (AGRI-2005-G4-04)», Φεβρουάριος 2007 – Σεπτέμβριος 2007, Φορέας Χρηματοδότησης Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- «Common Features of Diverse European Rural Areas: Review of Approaches to Rural Typology (J05/33/2006)», Φεβρουάριος 2007 – Οκτώβριος 2007, Φορέας Χρηματοδότησης Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- «Reinforcing Investments in Biogas Technologies for Small-Scale RES Applications in Islands», Νοέμβριος 2007 – Απρίλιος 2010, Φορέας Χρηματοδότησης Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- «Soil Conservation and Policy Measures (150872-FIED-DE)», Ιανουάριος 2008 – Ιούνιος 2008, Φορέας Χρηματοδότησης: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- «Building a Typology of European Rural Areas for the Spatial Impact Assessment of Policies (J05/30/2007)», Ιανουάριος 2008 – Σεπτέμβριος 2009, Φορέας Χρηματοδότησης Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- «Assessment of Cotton Seed Production and Importation into the EU27 and Turkey» Μάρτιος 2008 – Ιούνιος 2008, Φορέας Χρηματοδότησης Ευρωπαϊκή Επιτροπή και LMC International Ltd.
- «Modeling Impacts of Rural Development Policies - RURMODE (IPTS B151191)», Οκτώβριος 2008 – Δεκέμβριος 2008, Φορέας Χρηματοδότησης: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- «Evaluation of Measures Applied under the CAP to the Durum Wheat Sector (Framework Contract No. 30-CE-0227216/00-82)», Ιανουάριος 2009 – Σεπτέμβριος 2009, Φορέας Χρηματοδότησης Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- «Ex-Ante Spatial Policy Impact Analysis of the RDR in European Rural Areas, RURAL ECMOD (JRC – IPTS Contract 151408-2009-A08-GR)», Αύγουστος 2009 – Απρίλιος 2011, Φορέας Χρηματοδότησης Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- «Adaptive Strategies to Mitigate the Impacts of Climate Change on European Freshwater Ecosystems - REFRESH (FP7 – Environment – 244121)», Φεβρουάριος 2010 – 2014, Φορέας Χρηματοδότησης Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- «Evaluation of Measures Applied Under the CAP to the Cereals Sector (Framework Contract No. 30-CE-0227216/00-82)», December 2011 - November 2012, Φορέας Χρηματοδότησης Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- «Dicode - Mastering Data – Intensive Collaboration & Decision Making», Dicode Project, 2010 – 2013
- «Energy Efficiency of Road Networks and Vehicles: Measurement, Pricing, Regional and Environmental Effects (ERNV)», Δεκέμβριος 2011 – Ιούλιος

2015, Φορέας Χρηματοδότησης ΘΑΛΗΣ, ΥΠΔΒΜΘ, ΕΣΠΑ 2007-2013.

- InCompass Project – «Regional Policy Improvement for Financially Sustainable Creative Incubators». Διάρκεια 2012-2014.
- SMART EUROPE (consortium of 13 partners, representing 11 EU regions exchange policies and instruments for identifying and supporting the main regional economic actors that can generate job opportunities in the innovation based sectors of their economy). Διάρκεια 2012-2014.
- Open-Up Entrepreneurship ERASMUS+, October 2015 – 30th September 2017

Όπως φαίνεται από την παραπάνω λίστα, μέλη ΔΕΠ του Τμήματος έχουν διεκδικήσει με επιτυχία σειρά ανταγωνιστικών ερευνητικών προγραμμάτων, χρηματοδοτούμενων από ελληνικούς φορείς ή την Ευρωπαϊκή Ένωση. Επιπλέον, θα πρέπει να τονισθεί ότι σε πολλές περιπτώσεις, μέλη ΔΕΠ του Τμήματος ανέλαβαν το ρόλο του Συντονιστή και Επιστημονικού Υπευθύνου των προγραμμάτων αυτών. Σε αρκετές περιπτώσεις, τα συγκεκριμένα προγράμματα εκπονήθηκαν σε συνεργασία με Πανεπιστήμια του εξωτερικού, με αποτέλεσμα τη διαρκή μεταφορά εξειδικευμένης γνώσης από και προς τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος. Σε περίπου 50% των προγραμμάτων αυτών συμμετείχαν μεταδιδακτορικοί φοιτητές και εξωτερικοί συνεργάτες. Το 2015 υπήρξαν 4 μέλη ΔΕΠ ως συντονιστές σε ανταγωνιστικά προγράμματα, και 8 μέλη ΔΕΠ συνολικά με χρηματοδότηση ως συμμετέχοντες από διεθνής/εγχώριους φορείς (βλ. Πίνακα 17, Παράρτημα V)

5.3 Ερευνητικές Υποδομές

Οι διαθέσιμες υποδομές για τις ανάγκες της ερευνητικής διαδικασίας (Η/Υ, εκτυπωτές, σύνδεση στο διαδίκτυο, διεθνείς βάσεις δεδομένων, βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων) κρίνονται σχετικά επαρκείς, με εξαίρεση την κατά καιρούς μη δυνατότητα πρόσβασης σε ηλεκτρονικά περιοδικά συγκεκριμένων ειδικοτήτων ή εκδοτικών οίκων λόγω ανεπαρκούς κεντρικής χρηματοδότησης. Το τελευταίο ζήτημα δεν μπορεί να αντιμετωπισθεί από το Τμήμα.

Λόγω της αρκετά μεγάλης ενασχόλησης των μελών ΔΕΠ του ΤΟΕ με την έρευνα, η χρήση των ερευνητικών υποδομών του ΤΟΕ είναι εντατική. Σε ότι αφορά τους Η/Υ των μελών ΔΕΠ και των υποψηφίων διδασκόντων η ηλικία τους υπολογίζεται κατά μέσο όρο σε 2,5 έτη, ενώ γίνεται προσπάθεια συνεχούς αναβάθμισης των χρησιμοποιούμενων στατιστικών/οικονομικών πακέτων (STATA, E-Views κλπ) και άλλου σχετικού λογισμικού. Η προμήθεια, συντήρηση και ανανέωση των ερευνητικών υποδομών καλύπτεται από το Τακτικό Προϋπολογισμό του Τμήματος. Η ηλικία του εξοπλισμού των δύο εργαστηρίων Η/Υ είναι κατά μέσο όρο περίπου 5 έτη. Το 2012-

2013 έγινε ανανέωση του κεντρικού εργαστηρίου Η/Υ του ΤΟΕ, ενώ το 2015-2016 ολοκληρώθηκε και η ανανέωση του μικρότερου εργαστηρίου Η/Υ.

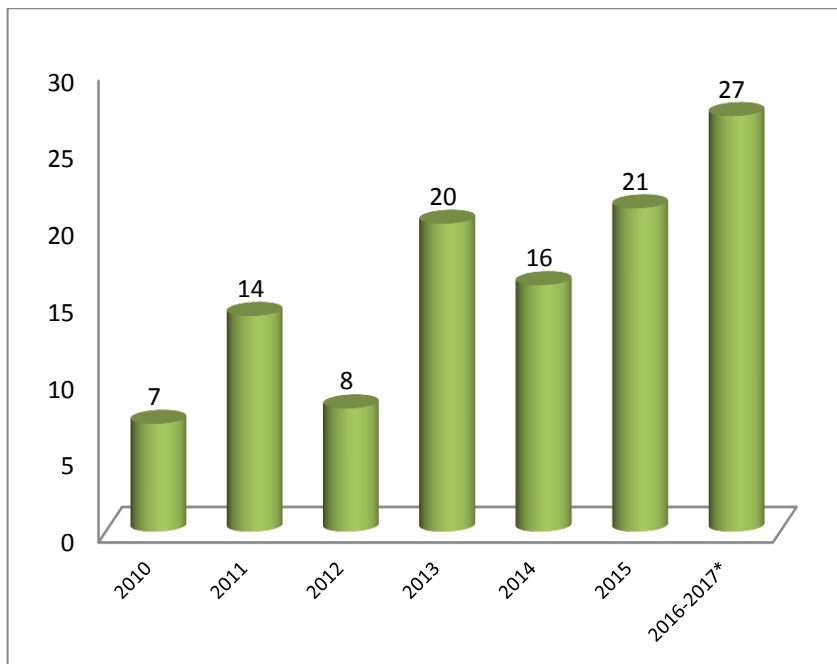
5.4 Επιστημονικές Δημοσιεύσεις των Μελών ΔΕΠ του Τμήματος

Η επίδοση της ερευνητικής δραστηριότητας των μελών ΔΕΠ του Τμήματος μπορεί να αποτιμηθεί από τον υψηλό κατά μέσο όρο αριθμό δημοσιεύσεων της ερευνητικής τους προσπάθειας σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά, αλλά και από το πλήθος των ανακοινώσεών τους σε διεθνή/ανταγωνιστικά επιστημονικά συνέδρια, συμπόσια και ημερίδες. Η παραπάνω δραστηριοποίηση των μελών ΔΕΠ αποδεικνύει και την έμφαση που δίνεται από το Τμήμα στη παραγωγή και διάδοση της επιστημονικής γνώσης.

Γενικώς, με δεδομένη την υψηλή αναλογία φοιτητών/διδασκόντων στο ΤΟΕ, το συνολικό δημοσιευμένο έργο των Μελών ΔΕΠ του Τμήματος κρίνεται ως ικανοποιητικό, τόσο ποσοτικά (αφού μια δημοσίευση σε διεθνές επιστημονικό περιοδικό σπάνια ολοκληρώνεται σε χρονικό διάστημα μικρότερο των δυο ετών), όσο και ποιοτικά. Αντιπροσωπευτικές δημοσιεύσεις παρουσιάζονται αναλυτικά στο Παράρτημα Ι για τα έτη 2012, 2013, 2014 και 2015. Επιπλέον, παρουσιάζονται και ενδεικτικές δημοσιεύσεις το 2016-2017.

Όπως φαίνεται από τα Γραφήματα 5.1 και 5.2, το δημοσιευμένο έργο του ΤΟΕ παρουσιάζει σταθερή πρόοδο.

Γράφημα 5.1 - Συμμετοχές μελών ΔΕΠ σε δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές^(**)

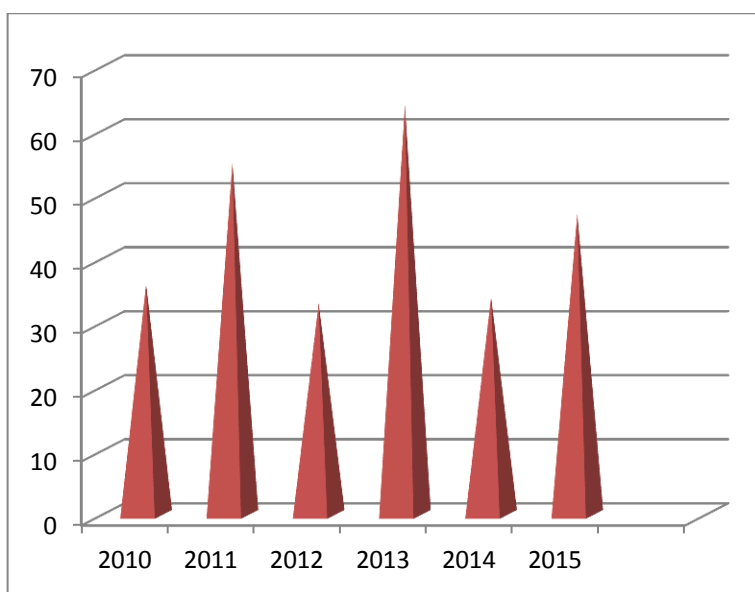
*περιλαμβάνονται συμμετοχές σε ενδεικτικές δημοσιεύσεις το 2016-2017

** Για τα έτη 2011-2013 τυχόν διαφορές με το ηλεκτρονικό απογραφικό οφείλονται σε λάθη καταχωρήσεων εργασιών από τα μέλη ΔΕΠ ως αναμενόμενες ή υπό έκδοση

Αθροιστικά, κατά την τελευταία τετραετία 2012-2015, ο συνολικός αριθμός του δημοσιευμένου έργου των μελών ΔΕΠ του ΤΟΕ ανήλθε σε 179, και η κατανομή του κατ' έτος και κατηγορία δημοσίευσης παρουσιάζεται στον Πίνακα 5.1. Έτσι, για την τετραετία 2012-2015, τα μέλη ΔΕΠ του ΤΟΕ είχαν:

- ✓ 16 συμμετοχές ως συγγραφείς σε μονογραφίες/βιβλία
- ✓ 65 συμμετοχές σε άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές
- ✓ 32 συμμετοχές σε άρθρα σε πρακτικά συνεδρίων
- ✓ 9 συμμετοχές σε άρθρα σε συλλογικούς τόμους
- ✓ 57 συμμετοχές σε παρουσιάσεις εργασιών σε επιστημονικά συνέδρια/ημερίδες

Γράφημα 5.2 - Εξέλιξη συνολικού δημοσιευμένου έργου μελών ΔΕΠ, 2010-2015^(*)

* Για τα έτη 2011-2013 τυχόν διαφορές με το ηλεκτρονικό απογραφικό οφείλονται σε λάθη καταχωρήσεων εργασιών από τα μέλη ΔΕΠ ως αναμενόμενες ή υπό έκδοση

Ειδικότερα για το 2015, ο συνολικός αριθμός του δημοσιευμένου έργου ανήλθε σε 47 (3 ανά μέλος ΔΕΠ), έναντι 34 για το 2014 (2,3 ανά μέλος ΔΕΠ). Επιπλέον, ενδεικτικά για το 2016-2017, υπάρχουν ήδη 27 συμμετοχές μελών ΔΕΠ σε δημοσιεύσεις άρθρων σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές (βλ. Παράρτημα Ι, Ενδεικτικές Δημοσιεύσεις 2016-2017).

Πίνακας 5.1 Δημοσιευμένο Έργο μελών ΔΕΠ, Τετραετία 2012-2015^(*)

Είδος Εργασίας	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
<i>Βιβλία/Μονογραφίες</i>	5	2	3	6	16
<i>Επιστημονικά Περιοδικά με κριτές</i>	8	20	16	21	65
<i>Πρακτικά Συνεδρίων</i>	9	9	5	9	32
<i>Κεφάλαια σε Συλλογικά Έργα</i>	2	2	3	2	9
<i>Άλλες Εργασίες</i>	0	0	0	0	0
<i>Ανακοινώσεις σε Επιστημονικά Συνέδρια</i>	9	32	7	9	57
<i>Βιβλιοκρισίες</i>	0	0	0	0	0
Σύνολο	33	65	34	47	179

* Για τα έτη 2012-2013 τυχόν διαφορές με το ηλεκτρονικό απογραφικό οφείλονται σε λάθη καταχωρήσεων εργασιών από τα μέλη ΔΕΠ ως αναμενόμενες ή υπό έκδοση

Για το 2015 οι επιστημονικές δημοσιεύσεις των μελών ΔΕΠ αφορούν:

- 6 βιβλία/μονογραφίες
- 21 συμμετοχές σε εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές

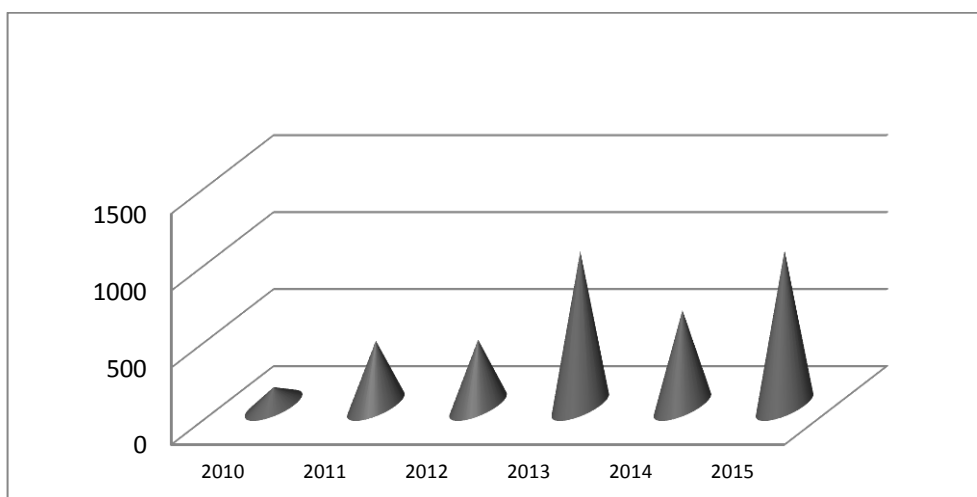
- 9 συμμετοχές σε εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων
- 2 συμμετοχές σε εργασίες σε συλλογικούς τόμους
- 9 συμμετοχές σε ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια με κριτές

Η σταθερή πρόοδος που εμφανίζει τα τελευταία χρόνια το ερευνητικό έργο των μελών ΔΕΠ του Τμήματος ενδέχεται να επιταχυνθεί στο προσεχές μέλλον λόγω: (i) της ίδρυσης των Εργαστηρίων, (ii) της υιοθέτησης από το ΤΟΕ συγκεκριμένου δείκτη ποιότητας δημοσιεύσεων (ABS) ως προαπαιτούμενο για κατάθεση αίτησης εξέλιξης σε ανώτερη βαθμίδα, και (iii) της εκπαιδευτικής άδειας τριών μελών ΔΕΠ, μέσα στο διάστημα της οποίας αναμένεται να έχουν ολοκλήρωση επιπλέον ερευνητικό έργο.

5.5 Αναγνώριση του Ερευνητικού Έργου

Κατά τη τελευταία εξαετία, ο αριθμός κατ' έτος των ετεροαναφορών στο δημοσιευμένο ερευνητικό έργο του ΤΟΕ υπήρξε υψηλός, και παράλληλα, γνώρισε σημαντική άνοδο (βλ. Γράφημα 5.3). Όπως σημειώθηκε και σε προηγούμενο τμήμα της Έκθεσης, στο πλαίσιο δύο πρόσφατων προσπαθειών αξιολόγησης των Τμημάτων Οικονομικών Επιστημών στην Ελλάδα, οι συγκεκριμένες επιδόσεις σε ότι αφορά τόσο τις δημοσιεύσεις όσο και τις ετεροαναφορές έφεραν το Τμήμα στην δεύτερη και τρίτη θέση αντίστοιχα μεταξύ δέκα Τμημάτων Οικονομικών Επιστημών στην Ελλάδα.

Γράφημα 5.3 - Ετεροαναφορές, 2010-2015

Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τον Πίνακα 16 του Παραρτήματος V, κατά το χρονικό διάστημα της εξαετίας 2010-2015 υπήρξαν συνολικά:

- 3604 ετεροαναφορές στο δημοσιευμένο έργο μελών ΔΕΠ του ΤΟΕ

- 3 αναφορές ειδικού/επιστημονικού τύπου
- 21 βιβλιοκρισίες τρίτων για βιβλία μελών ΔΕΠ του ΤΟΕ
- 18 συμμετοχές μελών ΔΕΠ του ΤΟΕ σε Επιτροπές Διεθνών Επιστημονικών Συνεδρίων
- 14 συμμετοχές μελών ΔΕΠ του ΤΟΕ σε Συντακτικές Επιτροπές Επιστημονικών Περιοδικών
- 19 προσκλήσεις προς μέλη ΔΕΠ του ΤΟΕ από ακαδημαϊκούς και επιστημονικούς φορείς για διαλέξεις και παρουσιάσεις

5.6 Ερευνητικές Συνεργασίες του Τμήματος

Το Τμήμα έχει ερευνητικές συνεργασίες με άλλα Τμήματα του Πανεπιστημίου Πατρών, όπως:

- Με το Τμήμα Μηχανολόγων και Αεροναυπηγών Μηχανικών και το Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, στο πλαίσιο του Ενδοπανεπιστημιακού Ερευνητικού Δικτύου ΕΜΑΚΙ – Economics and Management of Knowledge and Innovation (Καθηγητής Κων/νος Τσεκούρας).
- Με τα Τμήματα Αρχιτεκτόνων, Πολιτικών Μηχανικών και Διοίκησης Επιχειρήσεων στο πλαίσιο ερευνητικών προγραμμάτων για την αναδιάρθρωση των διοικητικών υπηρεσιών του Δήμου Πατραίων και του λιμένος της Πάτρας.
- Με το Τμήμα Βιολογίας στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος REFRESH (FP7).
- Με το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων στο πλαίσιο του προγράμματος Consumer Safety που οργανώνεται από το Πανεπιστήμιο Calabria της Ιταλίας.

Παράλληλα, στο πλαίσιο διεθνών ερευνητικών προγραμμάτων, το Τμήμα έχει αναπτύξει συνεργασίες με μεγάλο αριθμό Πανεπιστημίων και Ερευνητικών Κέντρων του Εξωτερικού, όπως (ενδεικτικά):

- University of Aberdeen, UK.
- University College London, UK.
- Nordregio, Sweden.
- University of Helsinki, Finland.
- University of Bologna, Italy.

- Research Institute of Agricultural Economics, Czech Republic.
- LEI – DLO, The Netherlands.
- Humboldt University of Berlin, Germany.
- Institute for European Environmental Policy, UK.
- INEA, Italy.
- INRA, France.
- Von Thunnen Institute, Germany.
- University of Cordoba, Spain.
- The James Hutton Institute, UK.
- University of Reading, UK.
- Finnish Environmental Institute, Finland.
- Swedish University of Agricultural Sciences, Sweden.
- Autonomous University of Barcelona, Spain.
- University of Barcelona, Spain.
- Norwegian Institute for Agricultural and Environmental Research, Norway
- University of Zilina, Slovakia
- Naples-Parthenope University, Italy

5.7 Διακρίσεις και Βραβεία Ερευνητικού Έργου που έχουν Απονεμηθεί σε Μέλη του Τμήματος

Άλλες σημαντικές πρόσφατες δραστηριότητες μελών ΔΕΠ του Τμήματος που συνδέονται με το δημοσιευμένο ερευνητικό τους έργο έχουν (ενδεικτικά) ως εξής:

- Μέλος ΔΕΠ του Τμήματος είναι από το 2006 Senior Fellow στο Research Institute of Economic Analysis (RCEA) του Πανεπιστημίου της Bologna.
- Τρία μέλη ΔΕΠ βραβεύτηκαν το 2008 από την Ακαδημία Αθηνών για την καλύτερη επιστημονική εργασία στην Οικονομική Επιστήμη.
- Μέλος ΔΕΠ του Τμήματος υπηρέτησε στο Διοικητικό Συμβούλιο της European Association of Agricultural Economists (2005-2008 και 2008-2011).
- Μέλος ΔΕΠ του Τμήματος διετέλεσε Επισκέπτης Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Ελσίνκι και τιμήθηκε με το χάλκινο μετάλλιο του Πανεπιστημίου για την ερευνητική του δραστηριότητα στο γνωστικό του αντικείμενο.
- Μέλος ΔΕΠ του Τμήματος διατελεί εξωτερικός συνεργάτης του Ινστιτούτου Περιφερειακής Ανάπτυξης του Παντείου Πανεπιστημίου.

6. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

6.1 Αποτελεσματικότητα των Διοικητικών και Τεχνικών Υπηρεσιών

Γραμματεία

Η Γραμματεία δέχεται τους φοιτητές του Τμήματος καθημερινά από τις 10:00 έως τις 12:00 το πρωί και εξυπηρετεί τις ανάγκες της διοίκησης και των μελών ΔΕΠ καθ' όλη τη διάρκεια του ωραρίου εργασίας. Γενικά, η Γραμματεία αποτελεί την Κεντρική Διοικητική Υπηρεσία του Τμήματος, και οι κύριες αρμοδιότητές της είναι:

- Η διοικητική σύνδεση του Τμήματος Επιστημών με το Πανεπιστήμιο Πατρών.
- Η διαχείριση εισερχομένων - εξερχομένων εγγράφων.
- Εγγραφές νέων προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών και υποτροφίες.
- Οποιοδήποτε διοικητικό - λειτουργικό θέμα σχετικό με το Πρόγραμμα Σπουδών (βαθμολογία, μαθήματα, κατάλογοι πτυχιούχων, ορκωμοσία).
- Πιστοποιητικά αναλυτικής βαθμολογίας, πιστοποιητικά φοίτησης, αντίγραφα πτυχίου, αποφοιτήρια/διαγραφές, αναστολή σπουδών.
- Ανάρτηση γενικών ανακοινώσεων και αποτελεσμάτων στον οικείο χώρο ανακοινώσεων ή στην ιστοσελίδα του Τμήματος.

Η Γραμματεία του Τμήματος υπέστη σημαντική μείωση προσωπικού το 2013-2014. Ο αριθμός των υπαλλήλων της Γραμματείας μειώθηκε από 5 άτομα το 2012-2013 σε 3 άτομα το 2013-2014. Παρά το γεγονός ότι πολλές από τις λειτουργίες της Γραμματείας είναι πλέον μηχανογραφημένες, η μείωση προσωπικού δημιούργησε τεράστιο φόρτο εργασίας και αδυναμία των υπαλλήλων να διεκπεραιώσουν όλες τις εκκρεμότητες εντός του ωραρίου. Αυτό ετέθη υπόψη του Πανεπιστημίου, το οποίο στη συνέχεια διέθεσε στο Τμήμα έναν ακόμα διοικητικό υπάλληλο. Έτσι, η Γραμματεία λειτούργησε κατά το τελευταίο διάστημα του ακ.έτους 2014-2015, και για ολόκληρο το ακ.έτος 2015-2016, με 3 διοικητικούς υπαλλήλους, πέραν της Γραμματέως. Παρόλα αυτά, η Γραμματεία του ΤΟΕ μπορεί να θεωρηθεί υποστελεχωμένη, δεδομένου του μεγάλου αριθμού προπτυχιακών φοιτητών, ενώ το μέγεθός της σαφώς υπολείπεται από αυτό που είχε προβλεφτεί στο ΠΔ ίδρυσης του Τμήματος.

Με δεδομένους τους υπάρχοντες πόρους σε ανθρώπινο δυναμικό, η οργάνωση της Γραμματείας από τη Γραμματέα του Τμήματος κρίνεται ως απόλυτα ικανοποιητική. Η συνεργασία μεταξύ της Γραμματέως κ. Δαύρης Μαρίας και του Προέδρου είναι επίσης

απόλυτα ικανοποιητική. Ως απόλυτα αποτελεσματική κρίνεται επίσης και η συνεργασία των διοικητικών υπηρεσιών του Τμήματος με τη κεντρική διοίκηση του Πανεπιστημίου, συμπεριλαμβανομένου και της ΜΟΔΙΠ.

Εργαστηρία Η/Υ

Υπεύθυνος του Κεντρικού Εργαστηρίου Η/Υ του ΤΟΕ είναι το μέλος ΕΤΕΠ κ. Ρούσσος Αλέξανδρος με εξειδίκευση στην πληροφορική, ο οποίος παράλληλα συμβάλλει αποτελεσματικά στην ομαλή λειτουργία όλων των Η/Υ του Τμήματος. Το Κεντρικό Εργαστήριο Πληροφορικής του ΤΟΕ είναι εξοπλισμένο με 40 Η/Υ, στα οποία οι προπτυχιακοί φοιτητές έχουν ελεύθερη καθημερινή πρόσβαση εντός και εκτός ωραρίου λειτουργίας των υπηρεσιών του Τμήματος.

Στο Τμήμα υπάρχει επίσης και ένα μικρότερο εργαστήριο Η/Υ, χωρητικότητας 15 Η/Υ, το οποίο αναμορφώθηκε πρόσφατα, και περιλαμβάνει νέους υπολογιστές υψηλής ισχύος, καθώς και ανάλογο λογισμικό, ενώ έχει προγραμματιστεί και η περαιτέρω αναμόρφωση της αίθουσας. Το συγκεκριμένο εργαστήριο χρησιμοποιείται εντατικά από μεταπτυχιακούς φοιτητές για την κάλυψη των αναγκών διδασκαλίας/έρευνας του ΜΔΕ και του ΠΠΣ του Τμήματος. Επί του παρόντος, υπεύθυνος για θέματα του συγκεκριμένου εργαστηρίου είναι το μέλος ΔΕΠ κ. Τζαγκαράκης Μανώλης, Επίκουρος Καθηγητής.

Ωστόσο, ενώ οι εγκαταστάσεις των δύο εργαστηρίων Η/Υ του ΤΟΕ είναι ποιοτικές, δεν είναι επαρκείς για τις ανάγκες όλων των φοιτητών του. Ο εργαστηριακός εξοπλισμός (Η/Υ, εκτυπωτές, κεντρική μονάδα, κλπ.) κρίνεται ικανοποιητικός αλλά δύσκολα μπορεί να χαρακτηριστεί ως ανάλογος με τον αριθμό των φοιτητών του ΤΟΕ.

Σε ότι αφορά το προσωπικό του κεντρικού εργαστηρίου, οι ανάγκες του Τμήματος για την συγκεκριμένη ειδικότητα και ο φόρτος εργασίας του εν λόγω μέλους ΕΤΕΠ (οργάνωση και συντήρηση κεντρικού εργαστηρίου, επίβλεψη εξοπλισμού πληροφορικής μελών ΔΕΠ κλπ.) συνηγορούν για την διάθεση στο Τμήμα ενός ακόμα μέλους ΕΤΕΠ. Σε αυτό συνηγορεί και η πρόσφατη λειτουργία του μικρού εργαστηρίου Η/Υ.

Αναγνωστήριο

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, στους χώρους του Τμήματος λειτουργεί Αναγνωστήριο για τους προπτυχιακούς φοιτητές στο οποίο υπάρχουν αντίτυπα από όλα τα προτεινόμενα διδακτικά συγγράμματα (για ανάγνωση και σύντομο δανεισμό),

καθώς και συγγράμματα αναφοράς και Η/Υ που συνδέονται με την Κεντρική Βιβλιοθήκη του Π.Π. Το Αναγνωστήριο έχει χωρητικότητα 30 ατόμων.

Τα τεκμήρια του Αναγνωστηρίου κρίνονται ως επαρκή και ποιοτικά, και ολοένα και περισσότερα καινούργια συγγράμματα και άλλα δημοσιεύματα προστίθενται κάθε χρόνο με χρηματοδότηση από τον τακτικό προϋπολογισμό του ΤΟΕ.

Εδώ θα πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι πριν από πέντε χρόνια, το Τμήμα πήρε απόφαση να μεταφέρει ένα μεγάλο αριθμό βιβλίων και άλλου αντίστοιχου υλικού στη Κεντρική Βιβλιοθήκη του Π.Π. Επίσης, με στόχο την αποτελεσματικότερη διαχείριση των σχετικών παραγγελιών και του προϋπολογισμού του Π.Π, το ΤΟΕ ενέταξε τις συνδρομές τους σε επιστημονικά περιοδικά και σε βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων, καθώς και τις παραγγελίες των βιβλίων, στη Κεντρική Βιβλιοθήκη.

Υπεύθυνη του Αναγνωστηρίου είναι το μέλος ΕΤΕΠ του ΤΟΕ κ. Ισμήνη Γούδη, και οι παρεχόμενες υπηρεσίες κρίνονται ως ποιοτικά επαρκείς και κατάλληλες για τις ανάγκες του Τμήματος.

Ιστότοπος του ΤΟΕ

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 το ΤΟΕ προέβη με την βοήθεια του μέλους ΔΕΠ κ. Τζαγκαράκη Μανώλη, Επίκουρου Καθηγητή, και του μέλους ΕΕΔΙΠ κ. Δασκάλου Βικτωρίας, σε σημαντική βελτίωση και επικαιροποίηση της ιστοσελίδας του Τμήματος. Πλέον η κεντρική ιστοσελίδα του ΤΟΕ είναι πλήρως ευθυγραμμισμένη με τα πρότυπα ξένων πανεπιστημίων, διαθέτοντας λεπτομερή πληροφόρηση για όλες τις λειτουργίες του (Ανακοινώσεις, Γραμματεία, Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών, Μεταπτυχιακές Σπουδές, Ερευνητικά Εργαστήρια, Προσωπική Σελίδα Μελών ΔΕΠ, Πρόγραμμα ERASMUS κλπ.) τόσο στα Ελληνικά όσο και στα Αγγλικά. Επιπλέον, η ιστοσελίδα του ΤΟΕ έγινε πιο αποτελεσματική και πιο φιλική προς τους χρήστες, με φωτογραφίες και links που παραπέμπουν σε ιστότοπους της Κεντρικής Διοίκησης και άλλων τμημάτων του Πανεπιστημίου Πατρών, καθώς και σε ιστότοπους σημαντικού ενδιαφέροντος εκτός του Παν/μίου Πατρών.

6.2 Υπηρεσίες Φοιτητικής Μέριμνας

Το Τμήμα εφαρμόζει το θεσμό του Συμβούλου Καθηγητή. Ειδικότερα, έχει ορισθεί ένας Σύμβουλος-Καθηγητής για κάθε προπτυχιακό φοιτητή και ένας Σύμβουλος-Καθηγητής για κάθε μεταπτυχιακό φοιτητή.

Η υποστήριξη της πρόσβασης των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας στη χρήση ΤΠΕ είναι αποτελεσματική και αφορά επαρκείς σχετικές υποδομές, τη διασύνδεση των αμφιθεάτρων με το Κεντρικό Δίκτυο και την διαθεσιμότητα διαδραστικού πίνακα για τις ανάγκες του ΜΔΕ.

Για τους προπτυχιακούς φοιτητές/τριες προβλέπονται υποτροφίες επίδοσης χορηγούμενες από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ). Οι υποτροφίες επίδοσης χορηγούνται με κριτήριο την πανεπιστημιακή επίδοση του φοιτητή εφόσον η οικονομική κατάσταση του ιδίου καθώς και των γονέων του το επιτρέπει. Υποτροφίες επίσης προκηρύσσονται κάθε χρόνο από το ΙΚΥ για μεταπτυχιακές σπουδές, σε διάφορα επιστημονικά πεδία, μεταξύ των οποίων και η Οικονομική Επιστήμη. Περαιτέρω, υποτροφίες χορηγούνται και από Οργανισμούς, Κληροδοτήματα και Ιδρύματα, συνήθως σε φοιτητές/τριες με υψηλές επιδόσεις και περιορισμένους πόρους.

Οι περισσότεροι οικονομικά αδύναμοι προπτυχιακοί φοιτητές υποστηρίζονται από τις υποτροφίες Α. Μετζελόπουλου του Πανεπιστημίου Πατρών, με την προϋπόθεση να έχουν πολύ καλές επιδόσεις στις σπουδές τους. Στην σχετική επιτροπή του Πανεπιστημίου για τις υποτροφίες αυτές συμμετέχει και μέλος ΔΕΠ του ΤΟΕ.

Για την ομαλή ένταξη των νεοεισερχόμενων φοιτητών, το Τμήμα οργανώνει κάθε χρόνο 'Εκδήλωση Υποδοχής Πρωτοετών'. Στην εκδήλωση αυτή παρουσιάζονται οι στόχοι του Τμήματος, το Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών, το Πρόγραμμα ERASMUS καθώς και το Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης του ΤΟΕ. Στην εκδήλωση συμμετέχουν εκπρόσωποι των φοιτητών, καθώς και εκπρόσωποι από υπηρεσίες του Παν. Πατρών (Βιβλιοθήκη, Κέντρο Επαγγελματικής Διασύνδεσης, Γυμναστήριο κλπ.).

Οι φοιτητές φαίνεται να συμμετέχουν αρκετά ενεργά στη ζωή του ΤΟΕ. Σημαντικό ποσοστό αυτών παρακολουθεί τις διαλέξεις των μαθημάτων (αν και λόγω της οικονομικής κρίσης παρατηρείται μια σχετική μείωση), και αξιοποιεί το κεντρικό Εργαστήριο Η/Υ και το Αναγνωστήριο.

6.3 Κτίρια που Χρησιμοποιεί το Τμήμα

Για το προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 το ΤΟΕ χρησιμοποίησε 4 αίθουσες διδασκαλίας και το κεντρικό εργαστήριο Η/Υ. Αντίστοιχα, το ΜΔΕ χρησιμοποίησε μία αίθουσα διδασκαλίας (ΠΑΜ2, χωρητικότητας 60 ατόμων), και το μικρό εργαστήριο Η/Υ (χωρητικότητας 15 ατόμων).

Αριθμός αιθουσών διδασκαλίας	Αριθμός θέσεων εκπαίδευσης στις αίθουσες				Αριθμός Εργαστηρίων	Αριθμός θέσεων εκπαίδευσης στα εργαστήρια			
	0-50	51-100	101-200	<200		0-50	51-100	101-200	<200
5	1		3	1	2	2			

Οι εν λόγω αίθουσες έχουν εξοπλιστεί με κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή και υποδομές εγκατάστασης υποστηρικτικού εξοπλισμού για την πραγματοποίηση διαλέξεων και εργαστηρίων. Ωστόσο, η διάσπαρτη χωροθέτηση των αιθουσών δημιουργεί προβλήματα συνοχής στους φοιτητές. Περαιτέρω προβλήματα δημιουργούνται όταν οι καιρικές συνθήκες είναι άσχημες. Στο πλαίσιο αυτό, το ΤΟΕ πρόσφατα κατασκεύασε στέγαστρα έξω από τις αίθουσες διδασκαλίας για την προφύλαξη των φοιτητών από τις κακές καιρικές συνθήκες. Πιο μακροχρόνια, η μετεγκατάσταση του ΤΟΕ σε ενιαίο κτίριο είναι επιτακτική.

Λόγω του μεγάλου αριθμού των εγγεγραμμένων φοιτητών στο ΠΠΣ, το Τμήμα προσπαθεί, ειδικά για τα υποχρεωτικά μαθήματα, να κατανέμει τους φοιτητές σε δυο τμήματα, ανάλογα με τον αριθμό μητρώου τους. Σαν αποτέλεσμα, και δεδομένου του σχετικά μεγάλου αριθμού των μαθημάτων επιλογής, ο βαθμός χρήσης των αιθουσών του ΤΟΕ είναι εξαιρετικά εντατικός και πολλές φορές υφίσταται δυσκολία στην σύνταξη ενός ορθολογικού ωρολογίου προγράμματος μαθημάτων. Ως και τούτου, κρίνεται απαραίτητη η αύξηση του αριθμού των αιθουσών διδασκαλίας του ΠΠΣ κατά τουλάχιστον μια μεγάλη αίθουσα στο άμεσο μέλλον.

Ο υποστηρικτικός εκπαιδευτικός εξοπλισμός κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 περιελάμβανε προβολείς Η/Υ, προβολείς διαφανειών, φορητούς υπολογιστές, καθώς και μεγάλη οθόνη προβολής, ηχοσύστημα και ένα διαδραστικό πίνακα ο οποίος χρησιμοποιούνται από το ΜΔΕ και το ΠΔΣ. Ο εξοπλισμός αυτός κρίνεται κατάλληλος και ποιοτικός, και διευκολύνει το διδακτικό έργο των μελών ΔΕΠ.

Για το Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών χρησιμοποιείται ξεχωριστό κτίριο, στο οποίο υπάρχουν 10 γραφεία για υποψήφιους διδάκτορες με αντίστοιχο εξοπλισμό (Η/Υ, εκτυπωτές, σύνδεση στο διαδίκτυο), ο οποίος είναι ποιοτικός και επαρκής.

Ωστόσο, όπως έχει ήδη ειπωθεί, τόσο τα εργαστήρια Η/Υ όσο και οι αίθουσες διδασκαλίας είναι ανεπαρκή σε σχέση με τον αριθμό των φοιτητών του ΤΟΕ. Επιπλέον, τρεις από τις πέντε αίθουσες διδασκαλίας, καθώς και τα γραφεία των μελών ΔΕΠ, συχνά εμφανίζουν προβλήματα θέρμανσης/φωτισμού αλλά και ρωγμών, καθώς τα κτίρια είναι παλαιά. Γενικώς, η ποιότητα των κτισμάτων είναι προβληματική, ενώ η διάσπαρτη μορφή των κτιρίων δημιουργεί προβλήματα, ειδικά όταν οι καιρικές συνθήκες δεν είναι καλές. Περαιτέρω, σε ότι αφορά τα Γραφεία των Μελών ΔΕΠ, η επάρκεια τους δεν θα ίσχυε εάν ο αριθμός των Μελών ΔΕΠ πλησίαζε αυτόν που προβλέπεται από το Ιδρυτικό ΦΕΚ και που παράλληλα προσεγγίζει τις ανάγκες του Τμήματος.

Στο ΤΟΕ οι υποδομές ΑΜΕΑ αφορούν ράμπες πρόσβασης στις αίθουσες διδασκαλίας, στις τουαλέτες, στη Γραμματεία και στο Εργαστήριο Η/Υ. Οι υποδομές έχουν ενισχυθεί και με ειδική τουαλέτα για ΑΜΕΑ.

Τέλος, η πρόσβαση των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας στις υποδομές και τον εξοπλισμό του ΤΟΕ εξασφαλίζεται αποτελεσματικά από τη Διοίκηση του Παν. Πατρών. Για παράδειγμα, οι αίθουσες διδασκαλίας του ΤΟΕ τις κενές ώρες του ωρολογίου προγράμματος χρησιμοποιούνται εκτενώς από το Τμήμα Φαρμακευτικής.

6.4 Αξιοποίηση Νέων Τεχνολογιών από τις Υπηρεσίες του Τμήματος (πλην εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου)

Οι υπηρεσίες του ΤΟΕ αξιοποιούν εντατικά τις τεχνικές πληροφόρησης. Αναλυτικότερα, οι κύριες χρήσεις ΤΠΕ αφορούν:

- Το σύνολο των λειτουργιών της Γραμματείας
- Τη χρήση του διαδικτύου και της ιστοσελίδας του ΤΟΕ
- Τη χρήση προγραμμάτων λογισμικού.

Όλα τα μέλη ΔΕΠ του ΤΟΕ διαθέτουν ιστοσελίδα στο διαδίκτυο (εντός της ιστοσελίδας του Τμήματος).

Η διαφάνεια και η αποτελεσματικότητα στη χρήση των διαθέσιμων υποδομών του Τμήματος εξασφαλίζεται μέσω:

- Της λειτουργίας της Επιτροπής Πληροφορικής, η οποία εισηγείται στην ΓΣ για τις ανάγκες των μελών ΔΕΠ του Τμήματος καθώς και των μελών ΕΤΕΟ, ΕΕΔΙΠ, Γραμματείας
- Της στενής παρακολούθησης και τήρησης του προϋπολογισμού και απολογισμού του Τμήματος
- Της συνεργασίας των αρμοδίων διοικητικών οργάνων με τους φοιτητές
- Της συμμετοχής του ΤΟΕ στα όργανα διαχείρισης πόρων του ΠΠ (Ειδικές Επιτροπές, Σύγκλητος).

Η ορθολογική χρήση του διαθέσιμου εξοπλισμού διασφαλίζεται μέσω της επίβλεψης της ανανέωσης του εξοπλισμού, της τήρησης των χρόνων λειτουργίας του και της αντικατάστασής του μέσω νέων παραγγελιών. Επίσης, για τη βελτίωση της ασφάλειας από κλοπές κλπ. των γραφείων των Μελών ΔΕΠ, της Γραμματείας και των αιθουσών διδασκαλίας έχει εγκατασταθεί κατάλληλος εξοπλισμός (κλειδαριές και συναγερμός), ενώ γίνεται χρήση και των υπηρεσιών εταιρίας ασφάλειας του Παν. Πατρών.

6.5 Διαφάνεια και Αποτελεσματικότητα στη Διαχείριση Οικονομικών Πόρων

Η διαφάνεια και αποτελεσματικότητα στη διαχείριση των οικονομικών πόρων εξασφαλίζεται ως εξής:

- Η Επιτροπή Οικονομικών Ζητημάτων συνεργάζεται με τα μέλη ΔΕΠ και τη Γραμματεία και υποβάλλει πρόταση κατανομής του ετήσιου Προϋπολογισμού του ΤΟΕ.
- Η πρόταση αυτή συζητείται στη ΓΣ, η οποία λαμβάνει τη τελική απόφαση.
- Μέλος ΕΤΕΠ, σε συνεργασία με τον Συντονιστή της Επιτροπής Οικονομικών Ζητημάτων, παρακολουθεί την καλή εκτέλεση του Προϋπολογισμού και τη τήρηση της διαδικασίας που υιοθετεί το Παν. Πατρών για το δημόσιο λογιστικό και τη Διαύγεια.
- Στο τέλος κάθε ακαδημαϊκού έτους, η Επιτροπή Οικονομικών Ζητημάτων συντάσσει Απολογισμό, ο οποίος στη συνέχεια συζητείται και εγκρίνεται από τη ΓΣ του Τμήματος.

7. ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ

7.1 Συνεργασίες του Τμήματος με ΚΠΠ Φορείς

Τα τελευταία χρόνια υλοποιήθηκαν από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος έργα συνεργασίας με ΚΠΠ φορείς, όπως:

- Δυο μέλη ΔΕΠ του Τμήματος διατέλεσαν Πρόεδρος και Μέλος του ΔΣ αντίστοιχα, του Επιστημονικού Πάρκου Πατρών
- 'Αναδιοργάνωση Υπηρεσιών Δήμου Πάτρας: στο έργο συμμετείχαν 2 μέλη ΔΕΠ και 2 διδακτορικοί φοιτητές
- 'Οι Οικονομικές Επιπτώσεις του Λιμένα στην Τοπική Οικονομία της Πάτρας': στο έργο συμμετείχαν 3 μέλη ΔΕΠ και μια διδακτορική φοιτήτρια
- Μέλος ΔΕΠ συμμετείχε στην Επιτροπή Σχεδιασμού του Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την Προγραμματική Περίοδο 2008-2013
- Μέλος ΔΕΠ συμμετείχε στην Επιτροπή Παρακολούθησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2008-2014 του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, αλλά και σε διάφορες επιτροπές του ΥΠΑΑΤ για την αγροτική πολιτική και την ανάπτυξη της υπαίθρου.

Η συνεργασία των μελών ΔΕΠ του ΤΟΕ με τους ανωτέρω ΚΠΠ φορείς αναγνωρίστηκε στην επίσημη αλληλογραφία των φορέων (στο πλαίσιο των ως άνω έργων) και προβλήθηκε μέσω ημερίδων και δημοσιευμάτων του τύπου.

7.2 Δυναμική του Τμήματος για Ανάπτυξη Συνεργασιών με ΚΠΠ Φορείς

Άποψη των μελών ΔΕΠ και των οργάνων του ΤΟΕ είναι ότι η δραστηριοποίηση του Τμήματος στην εφαρμοσμένη έρευνα και οι διακρίσεις των μελών ΔΕΠ σε αυτή συνιστούν τον καλύτερο τρόπο ανάπτυξης συνεργασιών με ΚΠΠ φορείς.

Σε περίπτωση ύπαρξης προτάσεων συνεργασίας αυτές αντιμετωπίζονται θετικά από την ΓΣ του Τμήματος. Για τις εν λόγω συνεργασίες, αξιοποιούνται οι ερευνητικές υποδομές του Τμήματος.

7.3 Δραστηριότητες του Τμήματος προς την Κατεύθυνση της Ανάπτυξης και Ενίσχυσης Συνεργασιών με ΚΠΠ Φορείς

Τα αποτελέσματα των έργων συνεργασίας με ΚΠΠ φορείς δημοσιοποιούνται στον τύπο, και ιδίως σε αυτόν των Πατρών. Επίσης, το ΤΟΕ συμμετέχει σε εκδηλώσεις (π.χ. Φόρουμ Ανάπτυξης) και ενημερώνει τους φορείς για το παραγόμενο από αυτό έργο.

7.4 Σύндεση της Συνεργασίας με ΚΠΠ Φορείς με την Εκπαιδευτική Διαδικασία

Δεν υπάρχει συστηματική συνεργασία με ΚΠΠ φορείς στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

7.5 Συμβολή του Τμήματος στην Τοπική, Περιφερειακή και Εθνική Ανάπτυξη

Οι υπάρχουσες συνεργασίες με ΚΠΠ φορείς κρίνονται γενικά ως σταθερές, καθώς και τα δυο μέρη φαίνεται να εκπληρώνουν τις προσδοκίες τους από τις συνεργασίες αυτές. Ιδιαίτερα η συνεργασία του ΤΟΕ με τον Δήμο Πάτρας ήταν στο πλαίσιο προγραμματικής σύμβασής του με το Πανεπιστήμιο.

Κατά τη τελευταία εξαετία, το Τμήμα έχει εκπροσωπηθεί σε τοπικούς και περιφερειακούς φορείς όπως το Περιφερειακό Συμβούλιο Αγροτικής Πολιτικής, το Επιστημονικό Πάρκο Πατρών, τη Δημοτική Αναπτυξιακή Επιχείρηση Πάτρας (μέλος ΔΣ) και το Περιφερειακό Συμβούλιο (μέλος). Επίσης, το Τμήμα έχει συμμετάσχει σε εκπόνηση του Σχεδίου του Παρατηρητηρίου Απασχόλησης της Νομαρχιακής Εταιρείας Ανάπτυξης.

Επίσης το ΤΟΕ συμμετέχει σε περιφερειακά, εθνικά και διεθνή ερευνητικά δίκτυα μέσω (ενδεικτικά):

- της συμμετοχής του σε ερευνητικά προγράμματα του ΕΣΠΑ (π.χ. Ηράκλειτος, Θαλής, Μετά-διδακτορική έρευνα).
- της συμμετοχής του σε προγράμματα Intereg και Equal μέσω του Περιφερειακού Ταμείου Ανάπτυξης
- της ιδιότητάς του ως μέλους της Ένωσης των Οικονομικών Πανεπιστημίων της Νότιας και Ανατολικής Ευρώπης και της Παρευξείνιας Ζώνης (ASECU).
- της σταθερής συνεργασίας με ιδρύματα του εξωτερικού στο πλαίσιο διεθνών ερευνητικών προγραμμάτων.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι ένας σημαντικός αριθμός μελών ΔΕΠ του ΤΟΕ συμμετέχει ή έχει συμμετάσχει ενεργά στη Διοίκηση του Πανεπιστημίου Πατρών. Για παράδειγμα:

- 2 Μέλη ΔΕΠ έχουν διατελέσει Αντιπρυτάνεις Οικονομικών Υποθέσεων
- 1 Μέλος ΔΕΠ έχει πρόσφατα διατελέσει Πρόεδρος της Εταιρίας Αξιοποίησης της Περιουσίας του Πανεπιστημίου
- 2 Μέλη ΔΕΠ έχουν διατελέσει μέλη της Επιτροπής Εφορείας της ΒΥΠ
- 1 Μέλος ΔΕΠ είναι Κοσμήτορας Σχολής
- 1 Μέλος ΔΕΠ του ΤΟΕ διατελεί μέλος της Επιτροπής ERASMUS του Πανεπιστημίου
- 1 Μέλος ΔΕΠ είναι μέλος της Επιτροπής Ενστάσεων για Διαγωνισμούς Έργων του Πανεπιστημίου

8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ

8.1 Συμπεράσματα – Θετικά & Αρνητικά του Τμήματος και Προοπτικές Βελτίωσης

Με βάση την ανάλυση που προηγήθηκε στις προηγούμενες ενότητες της Έκθεσης, τα κυριότερα θετικά στοιχεία του ΤΟΕ, καθώς και οι πρόσφατες προσπάθειες βελτίωσης σε συγκεκριμένους τομείς, έχουν ως εξής:

Ερευνητική Δραστηριότητα: Τα μέλη ΔΕΠ του ΤΟΕ εξειδικεύονται σε ποικίλα γνωστικά αντικείμενα της Οικονομικής Επιστήμης. Τα αντικείμενα αυτά καλύπτουν τόσο τα βασικά, όσο και άλλα πιο εξειδικευμένα γνωστικά πεδία της οικονομικής επιστήμης, ιδιαίτερα στο χώρο της εφαρμοσμένης οικονομικής. Σημαντικές είναι οι διακρίσεις του ΤΟΕ στον τομέα της έρευνας. Η επίδοση της ερευνητικής δραστηριότητας του μελών ΔΕΠ του Τμήματος μπορεί να αποτιμηθεί από τον υψηλό, σε σχέση με τους υπάρχοντες ανθρώπινους πόρους και την αντίστοιχη αναλογία φοιτητών/διδασκόντων, αριθμό των:

- (α) δημοσιεύσεων τους σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά με κριτές
- (β) ανακοινώσεων τους σε διεθνή επιστημονικά συνέδρια, συμπόσια και ημερίδες
- (γ) ετεροαναφορών που δέχεται το ερευνητικό τους έργο κάθε χρόνο
- (δ) συμμετοχών σε ερευνητικά προγράμματα και επιστημονικούς φορείς

Σημαντική εξέλιξη για την περαιτέρω προώθηση της έρευνας και βελτίωση του παραγόμενου ερευνητικού έργου στο ΤΟΕ αποτελεί η πρόσφατη ίδρυση τριών ερευνητικών Εργαστηρίων. Τα τρία Εργαστήρια δραστηριοποιούνται σε τομείς όπου το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών έχει συγκριτικό πλεονέκτημα, τόσο από την άποψη των ανθρώπινων πόρων όσο και από την άποψη της ερευνητικής εμπειρίας. Συγκεκριμένα, από το εαρινό εξάμηνο του 2016-2017, λειτουργούν στο ΤΟΕ τα εξής 3 Εργαστήρια:

- Εργαστήριο Μικρο-οικονομετρικής Ανάλυσης της Αγοράς Εργασίας,

- Εργαστήριο της Οικονομικής των Επιχειρήσεων, της Καινοτομίας και της Περιφερειακής Ανάπτυξης
- Εργαστήριο Ποσοτικών Μεθόδων και Πληροφοριακών Συστημάτων

Η ίδρυση Εργαστηρίων αναμένεται να συμβάλει στην αύξηση της ερευνητικής δραστηριότητας του Τμήματος μέσω της προσέλκυσης ερευνητικών προγραμμάτων και μέσω της προώθησης συνεργασιών με ερευνητές από άλλα ΑΕΙ του εσωτερικού και του εξωτερικού. Τα Εργαστήρια επιπλέον αναμένονται να συμβάλλουν στην καλλίτερη αξιοποίηση των γνώσεων/δεξιοτήτων των προπτυχιακών φοιτητών, μεταπτυχιακών φοιτητών και υποψηφίων διδασκόντων, καθώς αντίστοιχα μαθήματα θα ενταχθούν σε αυτά.

Επίσης σημαντική εξέλιξη στο τομέα προώθησης της έρευνας αποτελεί η πρόσφατη απόφαση της ΓΣ του ΤΟΕ να χρησιμοποιούνται συγκεκριμένες βάσεις βιβλιογραφικών δεδομένων ως μέτρο αποτίμησης της ποιότητας του δημοσιευμένου έργου των μελών ΔΕΠ καθώς και ως μέσου αξιολόγησης της επάρκειας τους για εξέλιξη σε ανώτερη βαθμίδα. Η απόφαση αυτή αναμένεται να ενισχύσει τα κίνητρα των μελών ΔΕΠ για παραγωγή πιο ποιοτικών δημοσιεύσεων. Περαιτέρω, θα καταστήσει πιο εύκολη την αποτίμηση του ερευνητικού έργου υποψηφίων για νέες θέσεις μελών ΔΕΠ, ενισχύοντας κατά αυτόν τον τρόπο την διαφάνεια της διαδικασίας επιλογής.

Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών: Το ΠΠΣ του ΤΟΕ, μετά από τις κατά καιρούς αναμορφώσεις, καλύπτει τόσο το σύνολο των «παραδοσιακών» γνωστικών πεδίων όσο και αρκετά σύγχρονα γνωστικά πεδία της οικονομικής επιστήμης. Επιπλέον, τα μέλη ΔΕΠ του ΤΟΕ παρακολουθούν τις εξελίξεις στην οικονομική επιστήμη, και ειδικότερα στα γνωστικά τους αντικείμενα, μέσω της διεθνούς παρουσίας τους (δημοσιεύσεις/συνέδρια), της διεξαγωγής έρευνας, και των συνεργασιών (ερευνητικά προγράμματα) με άλλα ΑΕΙ ή ερευνητικά κέντρα του εξωτερικού, και η διαδικασία αυτή οδηγεί στην επικαιροποίηση του περιεχομένου των μαθημάτων και των αντίστοιχων διδακτικών μεθόδων. Ιδιαίτερο ρόλο στην συγκεκριμένη επικαιροποίηση έχει η ενσωμάτωση των μεθόδων της ερευνητικής δραστηριότητας των μελών ΔΕΠ στο περιεχόμενο των μαθημάτων.

Ωστόσο, ένα ακόμη βήμα προς την περαιτέρω βελτίωση του ΠΠΣ και την πλήρη ευθυγράμμισή του με άλλα Τμήματα Οικονομικών Επιστημών της χώρας και του εξωτερικού, αποτελεί η τελευταία αναμόρφωση του, αυτή του Μαΐου 2016. Η εν λόγω αναμόρφωση ισχύει για τους εισακτέους του ακ.έτους 2016-2017, και, σε σχέση με το ΠΠΣ που ίσχυε μέχρι και το ακ. έτος 2015-2016, μπορεί να συνοψιστεί όπως παρακάτω:

Το αναθεωρημένο ΠΠΣ μειώνει τον συνολικό αριθμό μαθημάτων για τη λήψη πτυχίου σε 36 μαθήματα επιστημονικής περιοχής και 2 υποχρεωτικά μαθήματα ξένης γλώσσας, ενώ εμπλουτίζει τα μαθήματα επιλογής με δημοφιλείς τομείς της οικονομικής επιστήμης. Παράλληλα, η Πρακτική Άσκηση γίνεται μάθημα 'προαιρετικό κατ' επιλογή', το οποίο εμφανίζεται στο Παράρτημα Διπλώματος και πιστώνεται με μονάδες ECTS (ωστόσο δεν συνυπολογίζεται στο βαθμό πτυχίου). Επιπλέον, εισάγεται στο ΠΠΣ η έννοια της 'διαφορετικής βαρύτητας μαθημάτων, ανάλογα με το πόσο σημαντικά είναι για την οικονομική επιστήμη, όπως συνηθίζεται και σε αντίστοιχα προγράμματα πανεπιστημίων του εξωτερικού. Η αυξημένη βαρύτητα αποτυπώνεται στις ώρες διαλέξεων εβδομαδιαίως και στις πιστωτικές μονάδες ECTS. Σαν αποτέλεσμα, ο βαθμός πτυχίου θα διαμορφώνεται εφεξής ως ένας σταθμικός μέσος των επιδόσεων των φοιτητών στα επιμέρους μαθήματα, ανάλογα με τη σχετική βαρύτητα των μαθημάτων αυτών. Αυτή η αλλαγή αναμένεται να προτρέψει τους φοιτητές να προσπαθούν να περνούν με υψηλούς βαθμούς μαθήματα πολύ σημαντικά για την οικονομική επιστήμη, το περιεχόμενο των οποίων πιθανά να χρησιμοποιήσουν και αργότερα στη ζωή τους, είτε σε μεταπτυχιακές σπουδές, είτε στην επαγγελματική τους καριέρα. Περαιτέρω, εισάγεται ο θεσμός της υποχρεωτικής προόδου για τα μαθήματα αυξημένης βαρύτητας, πράγμα το οποίο αναμένεται να δημιουργήσει κίνητρο για τους φοιτητές να ξεκινούν έγκαιρα το διάβασμά τους, αντί να το αφήνουν για λίγο πριν τις εξετάσεις. Επίσης, εισάγεται στο ΠΠΣ ο θεσμός της επανεξέτασης μαθημάτων. Οι φοιτητές/τριες από το ακ.έτος 2016-2017 θα έχουν τη δυνατότητα επανεξέτασης μέχρι και σε 7 υποχρεωτικά μαθήματα με σκοπό να βελτιώσουν τον βαθμό τους. Αυτή η ρύθμιση αναμένεται να αυξήσει το μέσο όρο βαθμολογίας πτυχίου του ΤΟΕ, ο οποίος ως φαίνεται, και όπως επισημάνθηκε και από τους εξωτερικούς αξιολογητές, είναι σχετικά χαμηλός. Τέλος, προς βελτίωση της ποιότητας της

διδασκαλίας στο ΠΠΣ, εισάγεται από το ακ.έτος 2016-2017 ο θεσμός της βράβευσης του 'καλλίτερου διδάσκοντα'. Ο καλλίτερος διδάσκων κατ' έτος θα αποφασίζεται με βάση τα ερωτηματολόγια της ΜΟΔΙΠ που διανέμονται στους φοιτητές.

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών: Από το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 λειτουργεί στο ΤΟΕ νέο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών ΜΔΕ/MSc, προσανατολισμένο προς ένα σημαντικό για την οικονομική επιστήμη γνωστικό αντικείμενο, την *Εφαρμοσμένη Οικονομική & Ανάλυση Δεδομένων*. Το συγκεκριμένο ΜΔΕ/MSc είναι μονοετές και αυτοχρηματοδοτούμενο, και στοχεύει στο να παρέχει εξειδικευμένες, υψηλού επιπέδου, γνώσεις στην εφαρμοσμένη οικονομική. Το ακ. έτος 2015-2016 το ΜΔΕ λειτούργησε με 35 φοιτούντες συνολικά. Η λειτουργία του μπορεί να χαρακτηριστεί ως απόλυτα επιτυχής. Ειδικότερα, όλοι οι εγγεγραμμένοι φοιτητές περάτωσαν το Πρόγραμμα με αρκετά υψηλούς βαθμούς, ενώ ένας σχετικά μεγάλος αριθμός φοιτούντων παρήγαγε πρωτότυπες και πολύ ενδιαφέρουσες διπλωματικές εργασίες. Κάποιοι από τους αποφοιτήσαντες θα συνεχίσουν στο ΠΔΣ του ΤΟΕ, ενώ άλλοι έχουν ήδη μεταβεί στο εξωτερικό προς συνέχιση των σπουδών τους.

Το ΜΔΕ/MSc δημιουργεί νέες προοπτικές για το ΤΟΕ. Καταρχάς, ένα Τμήμα που διαθέτει μεταπτυχιακό πρόγραμμα υψηλών προδιαγραφών σε επίπεδο Μάστερ είναι πιο εύκολο να αποτελέσει πόλο έλξης υψηλής ποιότητας υποψηφίων διδασκόντων και επιπλέον να προωθήσει συνεργασίες για Διατμηματικά Μεταπτυχιακά Προγράμματα. Το νέο ΜΔΕ/MSc του Τμήματος ενδέχεται επίσης να οδηγήσει σε πρόσθετες ερευνητικές συνεργασίες μέσω της προσέλκυσης προσκεκλημένων διδασκόντων από άλλα ΑΕΙ της χώρας. Επιπλέον, πόροι από το ΜΔΕ θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση θέσεων πανεπιστημιακών υποτρόφων για τη διδασκαλία γνωστικών αντικειμένων στα οποία το Τμήμα έχει ελλείψεις, ή για μαθήματα που προκύπτουν από λειτουργικές ανάγκες (π.χ. εκπαιδευτικές άδειες). Σε αυτό το πλαίσιο, το 2015-2016 χρηματοδοτήθηκε από πόρους του ΜΔΕ η διδασκαλία 2 μαθημάτων από πανεπιστημιακούς υπότροφους, ώστε να καλυφθούν ανάγκες διδασκαλίας που προέκυψαν από εκπαιδευτικές άδειες. Επιπλέον, έχει προγραμματιστεί, με γνώμονα την προώθηση της έρευνας στο ΤΟΕ, το ΜΔΕ να χρηματοδοτεί δαπάνες παρουσίασης εργασιών από μέλη ΔΕΠ σε διεθνή συνέδρια, καθώς και συλλογή στατιστικών στοιχείων για ερευνητικό έργο. Περαιτέρω, το ΜΔΕ δίνει υποτροφίες, με τη μορφή της μη

καταβολής διδασκτρων, σε φοιτητές/τριες που ήρθαν πρώτοι στην αρχική κατάταξη των υποψηφίων, ενώ, στο τέλος κάθε ακαδημαϊκού έτους, βραβεύει φοιτητές/τριες που πρώτευσαν με βάση τη συνολική τους επίδοση.

Πέραν της επιτυχούς λειτουργίας του ΜΔΕ με εξειδίκευση στην *Εφαρμοσμένη Οικονομική & Ανάλυση Δεδομένων*, άλλη σημαντική εξέλιξη στον τομέα των μεταπτυχιακών σπουδών στο Τμήμα αποτελεί η πρόσφατη έγκριση από το Υπουργείο πρότασης για δημιουργία ΜΔΕ/MSc στην *Αγροτική Οικονομική Πολιτική και Ανάπτυξη της Υπαίθρου*. Το συγκεκριμένο ΜΔΕ, το οποίο θα είναι και αυτό αυτοχρηματοδοτούμενο, αφορά έναν τομέα καίριας σημασίας για την Ελληνική οικονομία, ιδιαίτερα στις ημέρες μας, και αναμένεται να προσελκύσει σημαντικό αριθμό υποψηφίων. Επιπλέον, αναμένεται να προωθήσει την έρευνα στο ΤΟΕ στον αντίστοιχο τομέα, ενώ ενδεχομένως να αποτελέσει και πόλο προσέλκυσης ερευνητικών προγραμμάτων.

Σε σχέση με το Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών, το ΤΟΕ συνεχίζει να καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια να διατηρήσει υψηλό το επίπεδο του. Στο πλαίσιο αυτό, από το 2015-2016 το ΤΟΕ άρχισε να δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στην κατ' έτος κατάθεση εκθέσεων προόδου από τους υποψηφίους διδάκτορες, ενώ συνεχίζει τις προσπάθειές του να προσκαλεί ομιλητές από άλλα Τμήματα Οικονομικών Επιστημών της ημεδαπής ή αλλοδαπής στον κύκλο σεμιναρίων του Τμήματος το εαρινό εξάμηνο. Γενικά, οι διδάκτορες του ΤΟΕ φαίνεται να βρίσκουν αρκετά γρήγορα θέσεις εργασίας στην ημεδαπή ή αλλοδαπή, σε πανεπιστήμια και ερευνητικά ινστιτούτα, πράγμα που δείχνει την υψηλή ποιότητα του ΠΔΣ.

Πρόγραμμα κινητικότητας ERASMUS: Το ΤΟΕ, με σκοπό την περαιτέρω προώθηση της διεθνούς κινητικότητας φοιτητών στο πλαίσιο του Προγράμματος ERASMUS, αποφάσισε πρόσφατα να συμπράξει με το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων ώστε να προσφέρονται στην αγγλική γλώσσα και taught courses στους εισερχόμενους φοιτητές, παράλληλα με τα reading courses που μέχρι πρότινος προσφέρονταν. Αυτή η εξέλιξη αποτελεί ένα βήμα προς μία μεγαλύτερη διεθνοποίηση του ΠΠΣ του Τμήματος, καθώς αναμένεται να επιτρέψει την σύναψη περαιτέρω συμφωνιών ανταλλαγής φοιτητών με υψηλού κύρους ιδρύματα του εξωτερικού. Παράλληλα, στην προσπάθειά του να δημιουργήσει επιπλέον κίνητρα για μεγαλύτερη συμμετοχή των εξερχομένων φοιτητών στο Πρόγραμμα, ήδη, από το 2014-2015, το ΤΟΕ αποφάσισε να εισάγει στο ΠΠΣ έξι «ελεύθερα μαθήματα επιλογής

ERASMUS» (τρία το χειμερινό εξάμηνο και τρία το εαρινό εξάμηνο). Πρόκειται για μαθήματα τα οποία ένας εξερχόμενος φοιτητής μπορεί, κατόπιν εισήγησης του Συντονιστή ERASMUS, να μεταφέρει ως μαθήματα επιλογής στο πτυχίο του (αφού πρώτα έχει σε αυτά εξεταστεί επιτυχώς στη χώρα υποδοχής), ακόμη και αν δεν αντιστοιχούν πλήρως στα μαθήματα του ΠΠΣ του ΤΟΕ, αρκεί να είναι συναφή με το γενικότερο πεδίο της οικονομικής επιστήμης. Αυτή η εξέλιξη αναμένεται να αυξήσει το ενδιαφέρον των φοιτητών του Τμήματος για συμμετοχή στο Πρόγραμμα και επομένως να τους παρακινήσει να εμπλουτίσουν τις εμπειρίες τους από τη διαμονή τους στο εξωτερικό.

Οργανωτική Λειτουργία: Από τις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας η δραστηριοποίηση της διοίκησης και των μελών ΔΕΠ του ΤΟΕ έχουν οδηγήσει σε σημαντική αναβάθμιση της οργανωτικής του λειτουργίας, καθώς και στην αναβάθμιση/ανανέωση των υλικοτεχνικών του υποδομών και εξοπλισμού. Με δεδομένους τους υπάρχοντες περιορισμούς σε ότι αφορά το προσωπικό, η οργάνωση της λειτουργίας του Τμήματος από τη Γραμματεία κρίνεται ικανοποιητική, ενώ οι υπηρεσίες που αφορούν το εκπαιδευτικό και το διοικητικό έργο του Τμήματος αξιοποιούν πλήρως τις δυνατότητες της τεχνολογίας.

Σημαντική βελτίωση στον τομέα της οργανωτικής λειτουργίας του ΤΟΕ αποτελεί ο νέος ιστότοπος του Τμήματος, econ.upatras.gr. Ο ιστότοπος αυτός αναθεωρήθηκε πλήρως το ακ.έτος 2015-2016, με αποτέλεσμα αυτή τη στιγμή να περιέχει λεπτομερή πληροφόρηση για όλες τις λειτουργίες του ΤΟΕ (Ανακοινώσεις, Γραμματεία, ΠΠΣ, ΜΔΕ, ΜΔΣ, Πρόγραμμα ERASMUS, προσωπική σελίδα μελών ΔΕΠ, κλπ) στα ελληνικά και στα αγγλικά, να είναι πολύ φιλικός προς τους χρήστες, και να παραπέμπει σε χρήσιμες πληροφορίες γενικότερου ενδιαφέροντος μέσω της δημιουργίας αντίστοιχων links.

Από την άλλη πλευρά, τα κυριότερα αρνητικά στοιχεία περιλαμβάνουν:

Στελέχωση Τμήματος: Το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών είναι υποστελεχωμένο όσον αφορά το μόνιμο διδακτικό/ερευνητικό προσωπικό του με βάση το ΠΔ ίδρυσής του. Ο μικρός αριθμός μελών ΔΕΠ δημιουργεί προβλήματα στη λειτουργία του, καθώς σε κάποιες περιπτώσεις δεν υπάρχουν συνάδελφοι με επαρκώς συναφή γνωστικά αντικείμενα σε σχέση με συγκεκριμένα μαθήματα. Αυτό έχει αρνητική επίδραση στην προσπάθεια

συνεχούς βελτίωσης των παρεχόμενων εκπαιδευτικών υπηρεσιών, αφού περιορίζει τον αριθμό των προσφερόμενων μαθημάτων επιλογής στο προπτυχιακό επίπεδο. Επίσης, ο μικρός αριθμός των μελών ΔΕΠ περιορίζει την ανάπτυξη στρατηγικής διεθνούς κινητικότητας των μελών του, αλλά και την συνεργασία του Τμήματος με ΚΠΠ φορείς, καθώς καθίσταται δύσκολη η κάλυψη κενών διδασκαλίας όταν χορηγούνται εκπαιδευτικές άδειες.

Περαιτέρω, το ΤΟΕ είναι υποστελεχομένο και όσον αφορά τα μέλη ΕΤΕΠ, έχοντας μόνο 2 τέτοια μέλη, σε σχέση με 6 που προκύπτουν από το ΠΔ ίδρυσης του Τμήματος. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση μελών ΕΕΔΙΠ, όπου το ΤΟΕ διαθέτει επί του παρόντος μόνο ένα άτομο. Το ΤΟΕ είναι επίσης υποστελεχομένο σε σχέση με το ΠΔ ίδρυσής του και ως προς τα μέλη του διοικητικού προσωπικού. Τα τελευταία χρόνια το δυναμικό της Γραμματείας έχει υποστεί σημαντική μείωση, παρά τον συνεχώς αυξανόμενο αριθμό εγγεγραμμένων φοιτητών.

Αναλογία (Κανονικών) Προπτυχιακών Φοιτητών/Διδασκόντων: Με δεδομένη την υποστελέχωση του ΤΟΕ σε μόνιμο διδακτικό προσωπικό, το δραστικό περιορισμό διδασκόντων Π.Δ. 407/80 τα τελευταία χρόνια, και τον μεγάλο αριθμό προπτυχιακών φοιτητών, η αναλογία φοιτητών-διδασκόντων είναι πολύ υψηλή, κατά πολύ μεγαλύτερη από το μέσο όρο του Πανεπιστημίου Πατρών, τον εθνικό μέσο όρο, και τους αντίστοιχους διεθνείς μέσους όρους. Επιπλέον, παρά την μετακίνηση στο ΤΟΕ μέλους ΔΕΠ από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου το εαρινό εξάμηνο, η συγκεκριμένη αναλογία για το 2015-2016 ήταν αυξημένη και σε σχέση με το 2014-2015. Ειδικότερα, η αναλογία φοιτητών/διδασκόντων ανήλθε το 2015-2016 σε 95,7:1, όταν ο εθνικός μέσος όρος είναι περίπου 26:1 και ο αντίστοιχος μέσος όρος για τις χώρες του ΟΟΣΑ είναι περίπου 15:1. Με δεδομένη τη βούληση του Τμήματος για διατήρηση και συνεχή βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου, αυτή η αναλογία δεν προάγει την επίτευξη των στόχων και σκοπών του και δυσκολεύει τον διαχωρισμό των φοιτητών σε βασικά μαθήματα σε τμήματα ώστε να μειώνεται το ακροατήριο. Επιπλέον, επηρεάζει και την ποιότητα του ερευνητικού έργου του Τμήματος, αφού τόσο η κατάθεση εργασιών σε διεθνή περιοδικά υψηλού επιστημονικού κύρους όσο και η επιτυχής διεκδίκηση ερευνητικών προγραμμάτων προϋποθέτει έντονη προσπάθεια και διάθεση χρόνου.

Ωστόσο, σημαντική εξέλιξη στον τομέα του μόνιμου ανθρώπινου δυναμικού, αναμένεται να αποτελέσει η πρόσφατη διεκδίκηση από το ΤΟΕ δύο θέσεων μελών ΔΕΠ από το σύνολο των θέσεων που δόθηκαν από την Πολιτεία στο Πανεπιστήμιο Πατρών το 2015-2016. Οι δύο αυτές θέσεις έχουν προκηρυχθεί σε γνωστικά αντικείμενα στα οποία το Τμήμα εμφανίζεται ελλειπτικό («Μακροοικονομική» και «Οικονομική Ανάλυση»).

Ελλείψεις/Παλαιότητα Κτιριακών Υποδομών: Λόγω του μεγάλου αριθμού εγγεγραμμένων προπτυχιακών φοιτητών, υπάρχει έλλειμμα όσον αφορά τον αριθμό των αιθουσών διδασκαλίας και των Εργαστηρίων Η/Υ, με αποτέλεσμα συχνά να παρατηρείται πρόβλημα κατάρτισης ορθολογικού ωρολογίου προγράμματος προπτυχιακών μαθημάτων. Επιπλέον, παρά τη συνεχή προσπάθεια βελτίωσης/αναβάθμισης της ποιότητας των κτιριακών υποδομών, αυτές εμφανίζουν ολοένα και περισσότερα προβλήματα, συμπεριλαμβανομένου και επικίνδυνων ρωγμών, λόγω παλαιότητας. Περαιτέρω, η διάσπαρτη μορφή των κτιριακών εγκαταστάσεων δημιουργεί προβλήματα συνεκτικότητας του ΤΟΕ και μειωμένης επαφής με τους φοιτητές.

8.2 Βραχυπρόθεσμο Σχέδιο Δράσης του ΤΟΕ

Με βάση τα παραπάνω, ένα βραχυπρόθεσμο σχέδιο δράσης του Τμήματος θα μπορούσε να περιλάβει τους εξής άξονες:

Εξειδίκευση Ταυτότητας – Προσανατολισμός ΤΟΕ: Με δεδομένη τη γενικευμένη πίεση σε ανθρώπινους πόρους, το Τμήμα θα πρέπει να αποδώσει έμφαση κατά τα επόμενα χρόνια σε συγκεκριμένα γνωστικά πεδία της οικονομικής επιστήμης. Οι παράγοντες που θα πρέπει να συνεκτιμηθούν στο πλαίσιο μιας τέτοιας απόφασης περιλαμβάνουν τόσο τα γνωστικά/ερευνητικά αντικείμενα στα οποία το Τμήμα έχει ελλείψεις, όσο και τις εξελίξεις στην οικονομική επιστήμη, τον προσανατολισμό άλλων ομοειδών Τμημάτων της χώρας και τον εκ μέρους τους ανταγωνισμό, τους τρόπους με τους οποίους αντιμετώπισαν το συγκεκριμένο θέμα διακεκριμένα Τμήματα Οικονομικών Επιστημών του εξωτερικού, και την πρόσφατη ίδρυση Εργαστηρίων στο Τμήμα. Σε σχέση με τα Εργαστήρια, θα πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο της ενίσχυσης τους με πρόσθετο ανθρώπινο δυναμικό, με γνώμονα την ισχυροποίηση των τομέων της οικονομικής επιστήμης τους οποίους αυτά αντιπροσωπεύουν. Από την άλλη πλευρά, το ΤΟΕ θα πρέπει να

λάβει υπόψη ότι ως Τμήμα Οικονομικών Επιστημών είναι πολύ ελλειπτικό σε συγκεκριμένες βασικές ειδικότητες (π.χ. αυτή της Μακροοικονομικής, όπου υπάρχει μόνο ένα μέλος ΔΕΠ).

Ισχυροποίηση και Στελέχωση: Σημαντικό στοιχείο για την μελλοντική πορεία του Τμήματος είναι η δυνατότητα πρόσθετων θέσεων μελών ΔΕΠ. Με βάση τις συνθήκες που διαμορφώνονται σχετικά με το θέμα αυτό από το Υπουργείο, και συγκεκριμένα τον περιορισμένο αριθμό νέων θέσεων, το Τμήμα ίσως θα πρέπει να προσανατολίσει τις προσπάθειές του προς την περίπτωση περαιτέρω μετακίνησης επιστημόνων από άλλα ΑΕΙ. Αυτό προϋποθέτει προγραμματισμό και προσπάθεια προσέλκυσης ατόμων με υψηλό επίπεδο και βούληση να προσφέρουν στο Τμήμα. Από την άλλη πλευρά, σημαντικό βήμα στην προσπάθεια εξοικονόμησης ανθρωπίνων πόρων, θα μπορούσε να αποτελέσει το ενδεχόμενο μεγαλύτερη συνέργειας με τα άλλα Τμήματα της Σχολής στον τομέα της διδασκαλίας και έρευνας, ιδιαίτερα με το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων.

Αριθμός Εισερχόμενων Προπτυχιακών Φοιτητών: Με δεδομένες τις υφιστάμενες δυσκολίες σε ανθρώπινους πόρους, θα πρέπει να επιδιωχθεί μια περαιτέρω μείωση στον αριθμό νεοεισερχόμενων φοιτητών σε σχέση με την πραγματοποιηθείσα το 2015-2016, και ίσως θέσπιση υποχρεωτικών προαπαιτούμενων μαθημάτων, κάτι που είχε προταθεί και από τους εξωτερικούς αξιολογητές. Επιπλέον, μολονότι, μετά και την αναμόρφωση του ΠΠΣ το Μάιο του 2016, το ΤΟΕ προσφέρει ένα αναβαθμισμένο Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών, θα πρέπει εξεταστεί η δυνατότητα περαιτέρω ενίσχυσης/εμπλουτισμού του με πρόσθετα μαθήματα επιλογής από άλλα τμήματα του Πανεπιστημίου Πατρών. Για τα ακαδημαϊκά έτη 2015-2016 και 2016-2017, προστέθηκαν στο ΠΠΣ τρία μαθήματα επιλογής προσφερόμενα από το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων. Το ΤΟΕ θα μπορούσε να εξετάσει την δυνατότητα περαιτέρω επέκτασης του αριθμού τέτοιων μαθημάτων, ή και την συνδιδασκαλία μαθημάτων με το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, καθώς και τη δυνατότητα προσθήκης στο ΠΠΣ μαθημάτων επιλογής από άλλα Τμήματα του Πανεπιστημίου Πατρών.

Περαιτέρω ισχυροποίηση του ΠΔΣ και ΜΔΕ: Με δεδομένη τη βούλησή του για ένα διεθνώς ανταγωνιστικό ΠΔΣ, το ΤΟΕ θα πρέπει να διερευνήσει περαιτέρω ζητήματα, όπως:

- την τακτή μετάκληση προσκεκλημένων ερευνητών από το εξωτερικό

- τον εμπλουτισμό του ΠΔΣ με σεμινάρια/μαθήματα εξειδίκευσης που να συνδέονται άμεσα με τη αγορά εργασίας
- την δυνατότητα συμμετοχής του ΤΟΕ σε Διατμηματικά Προγράμματα ΠΔΣ του Πανεπιστημίου Πατρών.

Σε ότι αφορά το ΜΔΕ, θα μπορούσε να διερευνηθεί η δυνατότητα επέκτασης της διδασκαλίας στην αγγλική γλώσσα, με σκοπό την διεθνοποίηση του Προγράμματος, ώστε να υπάρξει προσέλκυση φοιτητών και από άλλες χώρες, καθώς και τη δυνατότητα σύμπραξης με τμήματα οικονομικών επιστημών από άλλες χώρες της ΕΕ στο πλαίσιο διαπανεπιστημιακών προγραμμάτων Μάστερ.

Ερευνητική Δραστηριότητα: Μια πιθανή απόφαση του ΤΟΕ σχετική με την περαιτέρω εξειδίκευση της ταυτότητας του δεν σημαίνει βέβαια τον «εξαναγκασμό» συναδέλφων έτσι ώστε αυτοί να ασχοληθούν με συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα. Ωστόσο, εάν το Τμήμα υιοθετήσει μια πολιτική εξειδίκευσης, θα πρέπει να διαμορφώσει τις κατάλληλες συνθήκες που να προάγουν τόσο τις υποχρεώσεις του Τμήματος προς τα μέλη ΔΕΠ με τα αντίστοιχα γνωστικά αντικείμενα όσο και τις υποχρεώσεις αυτών προς το Τμήμα. Για παράδειγμα, όσον αφορά το πρώτο ζήτημα, το ΤΟΕ θα μπορούσε να σκεφτεί την περαιτέρω ενίσχυση των Εργαστηρίων με ερευνητικές υποδομές, με αντίστοιχη διάθεση κονδυλίων από τον Τακτικό Προϋπολογισμό. Όσον αφορά το δεύτερο ζήτημα, το ΤΟΕ ίσως θα πρέπει να σκεφθεί να δώσει κίνητρα για την αποτελεσματική δραστηριοποίηση των μελών των Εργαστηρίων στον στίβο των ευρωπαϊκών και ελληνικών ανταγωνιστικών ερευνητικών προγραμμάτων, των δημοσιεύσεων σε διεθνή περιοδικά με υψηλό κύρος, και της συμμετοχής σε διακεκριμένα διεθνή ερευνητικά δίκτυα.

Κτιριακή Υποδομή: Βραχυπρόθεσμα θα πρέπει να επιδιωχθεί η αύξηση των υποδομών διδασκαλίας του ΤΟΕ κατά τουλάχιστον μια μεγάλη αίθουσα. Μακροχρόνια, η κατασκευή ενιαίου κτιρίου για το Τμήμα είναι επιτακτική.

Οργανωτική Λειτουργία: Ενέργειες που αποσκοπούν στην περαιτέρω βελτίωση της οργανωτικής λειτουργίας του ΤΟΕ θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τον σχεδιασμό συστήματος παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας των απόφοιτων των Προγραμμάτων Σπουδών του ΤΟΕ, τόσο στο προπτυχιακό όσο και στο μεταπτυχιακό επίπεδο.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΟ ΕΡΓΟ ΜΕΛΩΝ ΔΕΠ,
2012, 2013, 2014, 2015 και 2016-2017 (ενδεικτικά)**

2012- ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΟ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΟ ΕΡΓΟ

A: Βιβλία / Μονογραφίες

- **Psaltopoulos, D.**, Phimister, E., Ratinger, T., Roberts, D., **Skuras, D.**, Balamou, E., Bednarikova, Z., Espinosa, M., Gomez y Paloma, S., Mary, S., Nohel, F., Santini, F. (2012). *Ex-Ante Spatial Policy Impact Analysis of the Rural Development Policy in European Rural Areas (RURAL ECMOD)*, JRC Scientific and Technical Reports, Office for Official Publications of the European Communities, Luxemburg.
- **Psaltopoulos, D.**, **Skuras, D.** (2012). *Report on the Impact of Various Management Practices, such as Organic Farming, on Resource Productivity and Efficiency, Including Impacts on Employment*, OECD Project on Green Growth and Agriculture, OECD Paris.
- Λιανός Τ., **Νταούλη, Ι.** (2012). *Οικονομική της Εργασίας*, Εκδόσεις Μπένος, Αθήνα, 2012, 2^η Έκδοση

B: Εργασίες σε Επιστημονικά Περιοδικά με Κριτές

Ελληνικά

- **Αργυρός, Γ.** (2012). Αναθεώρηση της Οδηγίας για τα Ευρωπαϊκά Συμβούλια Εργαζομένων, *Επιθεώρηση Εργατικού Δικαίου*, σελ.721-729.

- Alexopoulos, I., Kounetas, K., **Tzelepis, D.**, (2012). Environmental Performance and Technical Efficiency, Is There a Link? The Case of Greek ASE Firms”, *International Journal of Productivity and Performance Management*, 61, 6-23
- Gkypali, A., **Tsekouras, K.**, von Tunzelmann N.G. (2012). Endogeneity between Internationalization and Knowledge Creation of Global R&D Leader Firms: An Econometric Approach using Scoreboard Data”. *Industrial and Corporate Change*, 21, 731-762.
- Karacapilidis, N., **Tzagarakis, M.**, Christodoulou, S., Tsiliki, G. (2012). Facilitating and Augmenting Collaboration in the Biomedical Domain, *International Journal of Systems Biology and Biomedical Technologies*, 1.1, 2012, 52-65.
- Kontolaimou, A., Kounetas, K., Mourtos, I., **Tsekouras, K.** (2012). Technology Gaps in European Banking: Put the Blame on Inputs or Outputs?, *Economic Modelling*, 29, 1798-1808.
- Kounetas, K., Mourtos, I., **Tsekouras, K.** (2012). Is Energy Intensity Important for Productivity Growth of EET Adopters?, *Energy Economics*, 34, 930-940.
- Manolopoulou, E., **Tzelepis, D.**, (2012). Intellectual Capital Disclosure: the Greek Case, *International Journal of Learning and Intellectual Capital*, accepted 29/10/2012, forthcoming.
- **Polymenis, A.** and Grigoriadou, G. (2012). Evaluation of Some Statistical Methods for Assessing the Number of Components in Mixtures of Endothelin-1 Concentration Levels, *JP Journal of Biostatistics*, 7, 105-119.

Δ: Εργασίες σε Πρακτικά Συνεδρίων

- **Skuras, D** and **Psaltopoulos, D.** (2012). A Broad Overview of the Main Problems Derived from Climate Change that Will Affect Agricultural Production in the Mediterranean Area, in: *FAO/OECD, Building Resilience for Adaptation to the Climate Changes in the Agricultural Sector, Proceeding of a Joint FAO/OECD Workshop*, Rome, 23-24 April.
- de la Calle, G., Alonso-Martinez, E., **Tzagarakis, M.** and Karacapilidis, N. (2012). The Dicode Workbench: A Flexible Framework for the Integration of Information and Web Services. In: David Taniar, Eric Pardede, Matthias Steinbauer and Ismail Khalil (eds.), *Proceedings of the 14th International Conference on Information Integration and Web-based Applications & Services (iiWAS2012)*, Bali, Indonesia, December 3-5, 2012, pp. 16-25.
- de la Calle, G., Garcia-Remesal, M., **Tzagarakis, M.**, Christodoulou, S., Tsiliki, G. and Karacapilidis, N. (2012): On a Meaningful Integration of Web Services in Data-Intensive Biomedical Environments: The Dicode Approach. In *Proceedings of the 25th IEEE International Symposium on Computer-Based Medical Systems (CBMS 2012)*, Rome, Italy, June 20-22, 2012 (paper #88).
- Karacapilidis, N., Loeffler, R., Maassen, D. and **Tzagarakis, M.** (2012). Augmenting Social Media Monitoring through Human Collaboration. In: Manuel Graña, Carlos Toro, Jorge Posada, Robert J. Howlett and Lakhmi C. Jain (eds.), *Advances in Knowledge-Based and Intelligent Information and Engineering Systems -Proceedings of the 16th International Conference on Knowledge-Based and Intelligent Information & Engineering Systems (KES 2012)*, San Sebastian, Spain, September 10-12, 2012, IOS Press, Frontiers in Artificial Intelligence and Applications, Vol. 243, pp. 1021-1030.
- Karacapilidis, N., Rüping, S., Tsiliki, G., and **Tzagarakis, M.** (2012). Towards a Meaningful Analysis of Big Data: Enhancing Data Mining Techniques through a Collaborative Decision Making Environment. In: Markus Helfert, Chiara Francalanci and Joaquim Filipe (eds.), *Proceedings of the 1st*

International Conference on Data Technologies and Applications (DATA 2012), Rome, Italy, July 25-27, 2012, pp. 141-146.

- Karacapilidis, N. and **Tzagarakis, M.** (2012). Towards a Seamless Integration of Human and Machine Reasoning in Data-Intensive Collaborative Decision Making Settings: The Dicode Approach. In: Ana Respicio and Frada Burstein (eds.), *Fusing Decision Support Systems into the Fabric of the Context – Proceedings of the 16th IFIP WG8.3 International Conference on Decision Support Systems (DSS 2012)*, Anavissos, Greece, June 28-30, 2012, IOS Press, Amsterdam, pp. 223-228.
- **Tsekouras, K.**, Gkypali, A., and Kounetas, K. (2012). Disentangling Competitive Advantage, Capabilities and Knowledge Conditions: The Case of the GRD Exporting and Non-exporting Firms. European International Business Academy (EIBA) 38th Annual Conference, United Kingdom.
- Tsiliki, G., Kossida, S., Friesen, N., Rüping, S., **Tzagarakis, M.** and Karacapilidis, N. (2012). Data mining based collaborative analysis of microarray data. In: *Proceedings of the 24th IEEE International Conference on Tools with Artificial Intelligence (ICTAI 2012)*, Athens, Greece, November 7-9, 2012, pp. 682-689.

ΣΤ: Κεφάλαια σε Συλλογικούς Τόμους

- **Αργυρός, Γ.** (2012). Το Δικαίωμα Υπαναχώρησης του Καταναλωτή στο Σχέδιο του Κοινού Πλαισίου Αναφοράς και στην Πρόταση Οδηγίας για τα Δικαιώματα του Καταναλωτή, *Συλλογικός Τόμος, Πανεπιστήμιο Πειραιώς*, εκδ. Αντ. Σάκουλας, 2012, σελ. 57-74
- **Tzelepis D.** and Alexopoulos, I., (2012). An Assessment of the Level of Environmental Reporting: The Case of Greek Listed Firms, *Συμβολές στη Λογιστική Έρευνα*, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης, σελ.268-285. (http://pubadmin.panteion.gr/kafousis_volume.htm)

Θ: Ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια με κριτές που δεν εκδίδουν πρακτικά

- **Daouli, J.J.**, Davillas, A., **Demoussis, M.** and **Giannakopoulos, N.** (2012). The Dynamics of Fatness State: Evidence from the National Longitudinal Survey of Youth 1979. Presented at the 14th *INER Annual Conference*, University of Coimbra, Portugal, 10-13 May.
- **Daouli, J.J.**, **Demoussis, M.**, **Giannakopoulos, N.** and Laliotis L. (2012). The Wage Curve Across the Wage Distribution and Under Different Collective Bargaining Regimes. Presented at the 2012 *Annual Conference of the Scottish Economic Society*, Perth-Scotland, 16-18 April.
- **Daouli, J.J.**, **Demoussis, M.**, **Giannakopoulos, N.** and Laliotis L. (2012). Wage Adjustments in the Greek Labour Market: Evidence from the Pre and During the Crisis Period. Presented at the Bank of Greece Conference *The Greek Labour Market Under Crisis*, Bank of Greece, Athens, 27 November 2012.

2013 - ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΟ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΟ ΕΡΓΟ

A: Βιβλία / Μονογραφίες

- **Βενέτης, Ι.** (2013). *Εισαγωγή στην Οικονομετρία*. Εκδόσεις Γκότσης, <http://gotsis.net.gr/index.php>, ISBN: 978-960-9427-25-8, 2013 (1η Έκδοση)

- Santini, F., Guri, F., Aubard, A., **Psaltopoulos, D.**, Read, R., Gomez y Paloma, S. (2013). *EU Island Farming and the Labelling of its Products*, JRC Scientific and Technical Reports, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.

B: Εργασίες σε Επιστημονικά Περιοδικά με Κριτές

Ελληνικά

- **Αργυρός, Γ.** (2013). ΗΠροστασία των Δικαιωμάτων του Καταναλωτή σύμφωνα με την Οδηγία 2011/83/ΕΕ, *Δίκαιο Επιχειρήσεων & Εταιριών*, 2/2013116-122.

Ξένα

- **Daouli, J.J., Demoussis, M., Giannakopoulos, N.** and Laliotis L. (2013). Firm Level Collective Bargaining and Wages in Greece: A Quantile Decomposition Analysis, *British Journal of Industrial Relations*, 51, 80-103.
- .Gkypali, A., **Tsekouras, K.** and von Tunzelmann, N.G. (2013). Endogeneity between Internationalization and knowledge creation of global R&D leader firms: an econometric approach using Scoreboard data. *Industrial and Corporate Change*, 21, 731-762.
- Goulas, E., **Zervoyianni, A.** (2013). Growth, Deficits and Uncertainty: Theoretical Aspects and Empirical Evidence, *Quarterly Journal of Economics and Finance*, 53, 380-392.
- Goulas, E., **Zervoyianni, A.** (2013). Economic Growth and Crime: Does Uncertainty Matter?, *Applied Economics Letters*, 20, 420-427.
- Espinosa, M., **Psaltopoulos D.**, Santini F., Phimister, E., Roberts, D., Mary, S., Ratinger, T., **Skuras, D.**, Balamou E., Cardenete, M., Gomez y Paloma, S. (2013). Ex-Ante Analysis of the Regional Impacts of the Common Agricultural Policy: A Rural–Urban Recursive Dynamic CGE Model Approach. *European Planning Studies*, 1-22
- Karacapilidis, N., **Tzagarakis, M.** and Karousos, N. (2013), Argumentation-Based Learning for Communities of Practice, *International Journal of Knowledge Society Research*, 4, 66-74.
- Karacapilidis, N., **Tzagarakis, M.**, Christodoulou, S. (2013). On a Meaningful Exploitation of Machine and Human Reasoning to Tackle Data-Intensive Decision Making, *Intelligent Decision Technologies*, 7, 225-236.
- Karamanis, K., Georgopoulos, A. and **Argyros, G.** (2013). How Do Managers Perceive the Effects of Telecommunication Liberalization in Greece?, *International Journal of Economics and Business Research*, 6, 339-356.
- **Kounetas, K.**, Papathanassopoulos, F. and (2013). How efficient are the Greek Hospitals. A case study using a double bootstrap DEA approach, *European Journal of Health Economics*, 14, 979-994.
- Papathanasopoulos, F., **Kounetas, K.**, **Skuras, D.** (2013). Medical Equipment Adoption in Greek Hospitals: The Case of CT Scanners, *Journal of Health Management*, 15, 157-167.
- Salamaliki, E., **Venetis, I.**, and **Giannakopoulos, N.** (2013). The Causal Relationship Between Female Labour Supply and Fertility in the US: Updated Evidence via a Time-Series Multi-Horizon Approach, *Journal of Population Economics*, 26, 109-145.
- Salamaliki, E., **Venetis, I.A.** (2013). Energy Consumption and Real GDP in G-7: Multi-Horizon Causality Testing in the Presence of Capital Stock, *Energy Economics*, 39, 108-121.

- Tsiliki, G., **Tzagarakis, M.**, Christodoulou S., Kossida, S. and Karacapilidis, N. (2013). An Innovative Approach to Enhance Collaboration in the Biomedical Field, *International Journal of Systems Biology & Biomedical Technologies*, 2, 51-64.
- Whitehead, P.G, Crossman, J., Balana, B.B., Futter, M.N., Comber, S., Jin, L., **Skuras, D.**, Wade, A.J., Bowes, J.M. and Read, D.S. (2013). A cost-effectiveness analysis of water security and water quality: Impacts of climate and land-use change on the River Thames system Phi, *Trans. R. Soc. A.*, 371, 1471-2962.

Δ: Εργασίες σε Πρακτικά Συνεδρίων

Asimakopoulos, D., **Tzagarakis, M.** and Garofalakis, J. (2013). Communities of Practice for Developers: The HelpMe Tool, In *Proceedings of the 8th International Conference on Knowledge, Information and Creativity Support Systems*, November 7-9, Krakow, Poland.

Christodoulou, S., Karacapilidis, N. and **Tzagarakis, M.** (2013). Advancing collaborative decision making through alternative visualizations and reasoning mechanisms. In: R. Neves-Silva, J. Watada, G. Philips-Wren, L.C. Jain and R.J. Howlett (eds.), In: *Intelligent Decision Technologies - Proceedings of the 5th International Conference on Intelligent Decision Technologies (IDT 2013)*, Sesimbra, Portugal, June 26-28, 2013, IOS Press BV, Amsterdam, Netherlands, *Frontiers in Artificial Intelligence and Applications*, Vol. 255, pp. 38-47.

Karacapilidis, N., Tsiliki, G., **Tzagarakis, M.**, Christodoulou, S., Friesen, N. and Rueping, S. (2013). Collaborative discovery of biomedical knowledge: The Dicode platform. In: *Proceedings of the 13th European Conference on Computer Supported Cooperative Work (ECSCW 2013)*, Paphos, Cyprus, September 21-25, Volume 2.

Karacapilidis, N., Tsiliki, G. and **Tzagarakis, M.** (2013). Enhancing Collaboration in Big Biomedical Data Settings: Knowledge Visualization, Data Mining and Decision Making Issues. Markus Helfert, Chiara Francalanci and Joaquim Filipe (eds.), In: *Proceedings of the 2nd International Conference on Data Management Technologies and Applications (DATA 2013)*, Reykjavik, Iceland, July 29-31, 2013, pp. 23-31.

Tsekouras, K., Hatzistamoulou, N., Kontolamou, A., and **Kounetas, K.** (2013). Multiple Technology Heterogeneity: Does the Hierarchy reveal the latent technology? *EWEPA 13th European Workshop on Efficiency and Productivity Analysis*, Finland.

Tsekouras, K., Hatzistamoulou, N., Kontolamou, A., and **Kounetas, K.**, (2013). Multiple Technology Heterogeneity: Does the Hierarchy reveal the latent technology? *Ελληνικό Τμήμα της Ευρωπαϊκής και Διεθνούς Εταιρείας Περιφερειακής Επιστήμης (RSAI, ERSA) 11^ο Επιστημονικό Συνέδριο*.

Tzagarakis, M. and Karacapilidis, N. (2013). On the Exploitation of Semantic Types in the Visualization of Complex Argumentative Discourses. In: *Proceedings of the 2nd International Workshop on Intelligent Exploration of Semantic Data (IESD 2013)*, Paris, France, May 1, 2013 (held in conjunction with the Hypertext 2013 Conference), pp. 3:1-3:7

ΣΤ: Κεφάλαια σε Συλλογικούς Τόμους

- **Patronis, V.** (2013). Economic ideas of ancient Greek philosophers: Assessing their impact on the formation of the world economic thought. In Br. Aleksejeva (ed.), *Hellenic Dimension: Studies in Language, Literature and Culture*, Centre for Hellenic Studies University of Latvia, Riga, Latvia, pp.12-22.
- **Patronis, V.** (2013). Greek co-operatives and the agricultural "experimentation of the 1900's. In C.Brégianni & H.Gardikas-Katsidakis (eds), *Agricultural Co-operatives in South and Central Europe, 19th-20th Century: A Comparative Approach*, Athens, pp.267-278.

Θ: Ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια με κριτές που δεν εκδίδουν πρακτικά

- Chatzistamoulou N., Kontolaimou A., **Kounetas K.** and **Tsekouras K.** (2013). Analyzing Transportation Sector Energy Efficiency in a Metafrontier Context. *Ecompass Project Conference*, December 2013, Athens, Greece
- **Daouli, J.J., Demoussis, M., Giannakopoulos, N.** and Laliotis, I. (2013). Searching for the wage curve in Greece. Presented at the 28th Annual Congress of the European Economic Association and the *67th European Meeting of the Econometric Society (EEA-ESEM 2013)*, August 26-30, 2013, Gothenburg, Sweden.
- **Daouli, J.J., A. Davillas, M. Demoussis, and N. Giannakopoulos** (2013). The Dynamics of Obesity. Presented at the international conference: *The Economics of Disease*, University of Duisburg-Essen, Germany, 31 May - 2 June 2013.
- **Daouli, J.J., Demoussis, M., Giannakopoulos, N.** and Laliotis, I. (2013). Searching for a Greek Wage Curve: Evidence Before and During the Crisis. Presented at the *11th European Regional Science Association (ERSA) Conference*, University of Patras, Greece, 14-15 June 2013.
- **Demoussis, M., Drakos, K., Giannakopoulos, N.** (2013). Credit rationing in the euro zone during the sovereign debt crisis: Evidence from firm-level data. Presented at the *International Finance & Banking Society (IFABS), 5th International Conference on "The Search for Financial Stability: Models, Policies and Prospects"*, Nottingham, United Kingdom, 26-28 June, 2013
- **Daouli, J.J., Demoussis, M., Giannakopoulos, N.** and Laliotis, I. (2013). Wage Adjustments in Greek Collective Agreements During the Crisis. Presented at the *1st International PhD Meeting of Thessaloniki in Economics*, University of Macedonia, Thessaloniki, 1-2 July 2013
- **Daouli, J.J., Demoussis, M., Giannakopoulos, N.** and Laliotis, I. (2013). The wage curve in Greece. Presented at the *8th IZA/World Bank Conference on Employment and Development*, Bonn, Germany, 22nd-23rd August 2013
- Georgopoulos, A., K. Karamanis and **G. Argyros** (2013). Management Policies in the telecommunication industry in Greece. Presented at the *5th International Conference on The Economics of Balkan & Eastern European Countries in the Changed World*, EBEEC, Istanbul, May 9-12, 2013.
- Papanthanasopoulos F., Panoutsopoulou, E and **Kounetas, K.**, (2013). The adoption of a vigilance model. Presented at the *5th Pan-Hellenic Conference on Biomedical Technology*, Athens, 4-6 April 2013
- **Polymenis, A.** (2016). The Multivariate Central Limit Theorem and its Relationship with Univariate Statistics, *International Journal of Advanced Mathematics and Statistics*, 1, 64-67.
- **Polymenis, A.** (2017). Asymptotic relationship between sample mean and sample variance for autoregressive processes of order 1, *Journal of Statistical and Econometric Methods*, 6, 101-108.

- **Psaltopoulos, D. and Skuras, D.** (2013). Farm Structures Changes during Recession: the Greek Case, *Agrimonde-Terra Expert Workshop on «Farming Patterns and Agricultural Structures»*, Paris, 19 June
- **Psaltopoulos, D.** (2013). Environmental Services – An Interdisciplinary Approach, *Third Water Framework Directive International Conference: Climate Change Impacts on Water Security and Safety*, Lille, 4-6 November.
- **Skuras, D., Goudi, A. and Psaltopoulos, D.** (2013). Quality Certified Agricultural and Food Production in Greek Islands, *Workshop on «Labelling Products of Island Farming»*, European Commission, JRC-IPTS, Seville, 13-14 June.
- **Skuras, D., Wade, A., Psaltopoulos, D., Whitehead, P., Kontolaimou, A. and Erlandsson, M.** (2013). An Interdisciplinary Modelling Approach Assessing the Cost Effectiveness of Agri-environmental Measures on Reducing Nutrient Concentration to WFD Thresholds under Climate Change: the Case of the Louros Catchment, *133rd EAAE Seminar «Developing Integrated and Reliable Modeling Tools for Agricultural and Environmental Policy Analysis»*, Chania, 15-16 June.
- **Tsekouras, K., A. Gkypali and K. Kounetas.** (2013). Disentangling Competitive Advantage, Capabilities and Knowledge Conditions: The case of the low-tech GRD Exporting and non-Exporting firms. Accepted as a competitive paper in *European International Business Academy (EIBA) 38th Annual Conference*, 7th-9th December 2012, University of Sussex and King's College London, Brighton, UK.
- Wade, A., Skeffington, R.A., Erlandsson, M., Johnes, P.J., Greene, S., Whitehead, P.G., Crossman, J., Lepistö A., Rankinen K., **Skuras, D., Psaltopoulos, D.** and Balana, B. (2013). How can Models Help Solve Water Quality Problems? A Case Study of the River Thames, UK, *International Association of Hydrological Sciences - International Association for the Physical Sciences of the Oceans - International Association of Seismology and Physics of the Earth's Interior Joint Assembly*, Gothenburg, 22-26 July.

2014 - ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΟ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΟ ΕΡΓΟ

A: Βιβλία / Μονογραφίες

- **Τσεκούρας, Κ.,** Βεργίδης, Δ., Γκυπάλη, Α., Καρφάκη, Ε.. (2014). *Διερεύνηση Αναγκών Εκπαίδευσης στις Μικρές Επιχειρήσεις και Επιπτώσεων των Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων*. Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων ΓΣΕΒΕΕ, Αθήνα.
- **Psaltopoulos, D. and Skuras, D.** (2014). The Impacts of Various Farm Management Practices on Resource Efficiency and Productivity – The Case of Integrated Pest Management. Paper of *Green Growth for Agriculture and Food” Programme*, OECD, Paris

B: Εργασίες σε Επιστημονικά Περιοδικά με Κριτές

Ελληνικά -2014

- **Αργυρός, Γ.** (2014) Το Δικαίωμα Υπαναχώρησης του Καταναλωτή στο Κοινό Ευρωπαϊκό Δίκαιο Πωλήσεων, *Εφημερίδα Αστικού Δικαίου*, Τόμος 7/ 2014.

Ξενογλωσσα

- **Argyros, G.** (2014) Implementation of the Consumer Rights Directive: The Case of Greece. *Journal of European Consumer & Market Law*, Vol. 3.
- **Daouli, J.**, Davillas, A., **Demoussis, M.**, and **Giannakopoulos, N.** (2014). Obesity Persistence and Duration Dependence: Evidence from a Cohort of US adults (1985-2010). *Economics and Human Biology*, 12, 30-44.
- Espinosa, M., **Psaltopoulos D.**, Santini F., Phimister, E., Roberts, D., Mary, S., Ratinger, T., **Skuras, D.**, Balamou E., Cardenete, M., Gomez y Paloma, S. (2014). Ex-Ante Analysis of the Regional Impacts of the Common Agricultural Policy: A Rural–Urban Recursive Dynamic CGE Model Approach, *European Planning Studies*, 1-22.
- Gkypali, A., and **Tsekouras, K.** (2014). Productive Performance Based on R&D Activities of Low-tech Firms: An Antecedent of the Decision to Export?" *Economics of Innovation and New Technology*, 24, 801-828
- **Kounetas, K.**, (2014), Did Euro 2004 Victory Improves Greek Football Clubs' Performance? A Bootstrap Approach, *Central European Journal of Operational Research*.
- **Polymenis, A.** (2014). A Combined Information Ratio/Likelihood Ratio Bootstrap Technique for Estimating the Number of Components in Finite Mixtures, *Computational Statistics and Data Analysis*, Vol.71.
- Psomopoulos C.S, **Venetis, I.**, and Themelis N.J (2014). The Impact from the Implementation of "Waste to Energy" to the Economy: A Macroeconomic Approach for the Trade Balance of Greece, *Fresenius Environmental Bulletin*, 23, 2735-2741
- Pouliakas, K., Roberts, D., Balamou, E., and **Psaltopoulos, D.** (2014). Modelling the Effects of Immigration on Regional Economic Performance and Wage Distribution: A Computable General Equilibrium (CGE) Analysis of Three European Union Regions, *Regional Studies*, 48, 318-338.
- **Skuras, D.**, Wade, A., **Psaltopoulos, D.**, Whitehead, P., Kontolainou, A. and Erlandsson, M. (2014). An Interdisciplinary Modelling Approach Assessing the Cost-effectiveness of Agri-environmental Measures on Reducing Nutrient Concentration to WFD Thresholds under Climate Change: The Case of the Louros Catchment, *Operational Research*, 14, 205-224
- Salamaliki, E. and **Venetis, I.A.** (2014). Smooth Transition Trends and Labour Force Participation Rates in the United States, *Empirical Economics*, 46, 629-652.
- **Zervoyianni, A.**, Anastasiou, A., & Anastasiou, An. (2014). Does Central Bank Independence Really Matter? Re-assessing the Role of the Independence of Monetary Policy-makers in Macroeconomic Outcomes, *International Journal of Economics and Business Research*, 8, 427-473.

Δ1: Εργασίες σε Πρακτικά Συνεδρίων με κριτές

- Arvanitis, A., Gkypali, A., and **Tsekouras, K.** (2014). Knowledge Base, Exporting Activities, Innovation Openness and Innovation Performance: A SEM Approach towards a Unifying Framework. Geography of Innovation EURoLIO Conference, Utrecht, the Netherlands. (<http://elio6.eurolio.eu/indico/conferenceDisplay.py?confId=3>)
- Gkypali, A., **Tsekouras, K.**, **Kounetas, K.** and Chatzistamoulou, N. (2014). European Countries' Competitiveness and Productive Performance Evolution: Unraveling the Complexity. Explaining Change Workshop, Rome, Italy (<http://www.dipecodir.it/index.php?page=108&idmenu=108>)

- **Tsekouras, K.**, Chatzistamoulou, N., Kontolamou, A., and **Kounetas, K.**, (2014), Multiple Technology Heterogeneity: Does the Hierarchy Reveal the Latent Technology? EWEPA 13th European Workshop on Efficiency and Productivity Analysis, Finland.

ΣΤ: Κεφάλαια σε Συλλογικούς Τόμους

- **D Skuras** and A Dubois (2014). Business Networks, Translocal Linkages and the Way to the New Rural Economy, in Copus A. and P. Lima (eds), *Territorial Cohesion in Rural Europe: The Relational Turn in Rural Development*, pp. 150-172. Routledge.
- Martin-Ortega, J., **Skuras, D.**, Perni, A., Holen, S., **Psaltopoulos, D.** (2014). The Disproportionality Principle in the WFD: How to Actually Apply It. Thomas Bournaris, Julio Berbel, Basil Manos, Davide Viaggi (eds), *Economics of Water Management in Agriculture*, pp.214- Science Publishers: Enfield, New Hampshire, USA.

Θ: Ανακοινώσεις σε διεθνή επιστημονικά συνέδρια με κριτές που δεν εκδίδουν πρακτικά

- Goulas E., **Zervoyianni, A.** (2014). Do Active Labour-Market Programs Enhance Economic Growth? Presented at the *2014 Annual International Conference of the European Economics & Finance Society (EEFS 2014)*, June 12-15, Thessaloniki, Greece
- Goulas E., **Zervoyianni, A.** (2014). Labour-Market Training and Economic Growth: Evidence from a Panel of 27 Countries. Presented at the *2014 International Conference on Applied Business & Economics (ICABE 2014)*, October 23-25, Delphi, Greece
- Manganari, E., **Dimara, E.** (2014). Hotel Websites and Consumer Behaviour: The Antecedents of Consumers' Purchase Intentions, 14th International Marketing Trends Conference, 24-25 January, Venice.
- **Psaltopoulos, D.** (2014). The Role of Agri-environmental Measures in Achieving WFD Compliance, *Water Lives: New Scientific Horizons for Biodiversity and Water Policy*, Brussels, January 29-30.
- **Psaltopoulos, D.** (2014). Pros and Cons of Disaggregated Impacts on Production, Presentation in *iMAP CAP Topic Day, DG AGRI and IPTS/JRC Seminar*, Seville, 12 March 2014.
- **Psaltopoulos, D.** (2014). The CAP 2014-2020, Workshop on "European Rural Governance and Greek Agriculture", *European Centre of Excellence Jean Monnet, University of Athens*, Athens, 27 November.
- Theotokis, A., Manganari, E., **Dimara, E.** (2014). The Role of Default Policies in Engaging Customers to Co-create Green Services, 3rd Annual Conference on Potivie Marketing, 3-4 April, N. York.

2015 - ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΟ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΟ ΕΡΓΟ

A: Βιβλία / Μονογραφίες

- **Αργυρός, Γ.** (2015). *Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Εσωτερικής Αγοράς: Οι Θεμελιώδεις Οικονομικές Ελευθερίες*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύλλογος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, ISBN978-960-603-181-6.

- **Βενέτης, Ι.** (2015). *Εισαγωγή στην Οικονομετρία*. Εκδόσεις Γκότσης, ISBN:978-960-9427-517, 2015 (2η Έκδοση).
- **Γιαννακόπουλος, Ν.** και **Ντεμούσης, Μ.** (2015). *Οικονομική της Εκπαίδευσης*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, ISBN978-960-603-336-0.
- **Κουνετάς, Κ.** και Χατζησταμούλου, Ν. (2015). *Εισαγωγή στην Επιχειρησιακή Έρευνα και στον Γραμμικό Προγραμματισμό. Λύσεις Προβλημάτων με το Πρόγραμμα R*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, ISBN978-960-603-301-8
- **Πατρώνης, Β.** (2015). *Ελληνική Οικονομική Ιστορία – Οικονομία, Κοινωνία και Κράτος (18^{ος}-20^{ος} αιώνας)*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, ISBN: 978-960-603-316-2

B: Εργασίες σε Επιστημονικά Περιοδικά με Κριτές

- Chatzikonstanti V., **Venetis I.A** (2015). Long Memory in Long-range Series: Do Structural Breaks Matter? *Journal of Empirical Finance*, 33, 104-113
- **Daouli, J., M. Demoussis, N. Giannakopoulos** and Lampropoulou, N. (2015). The Ins and Outs of Greek Unemployment in the current Economic Crisis, *South Eastern Europe Journal of Economics*, 2, 177-196.
- Drakos, K., **N. Giannakopoulos**, and Konstantinou, P.T. (2015). Investigating Persistence in the US Mutual Fund Market: A Mobility Approach, *Review of Economic Analysis*, 7, 54-83
- Giannakis, E., Efstratoglou, S. and **Psaltopoulos, D.** (2015). Modelling the Impacts of Alternative CAP Scenarios through a System Dynamics Approach, *Agricultural Economics Review*, 15, 48-67.
- Gkypali, A. and **Tsekouras, K.** (2015). Productive Performance Based on R&D Activities of Low-tech Firms: An Antecedent of the Decision to Export?" *Economics of Innovation and New Technology*, 24, 801-828.
- Gkypali A., Rafailides, A. and **Tsekouras, K.** (2015). Innovation and Export Performance: Do Young and Mature Innovative Firms Differ?. *Eurasia Business Review*, 5, 395-415.
- Goulas, E., **Zervoyianni, A.** (2015). Economic Growth and Crime: Is There an Asymmetric Relationship?. *Economic Modelling*, 49, 286-295.
- **Kounetas, K.** (2015), Heterogeneous Technologies, Strategic Groups and Environmental Efficiency Technology Gaps for European Countries, *Energy Policy*, 83, 277-287
- **Tsekouras, K.**, Chatzistamoulou, N., **Kounetas, K.** and Broadstock, D. (2015). Spillovers, Path Dependence and the Productive Performance of European Transportation Sectors in the Presence of Technology Heterogeneity, *Technological Forecasting and Social Change*, doi:10.1016/j.techfore.2015.09.008.
- Manganari, E., **Dimara, E.** and Theotokis, A. (2015). Greening of the Lodging Industry: Current Status, Trends and Perspectives for Green Value, *Current Issues in Tourism*, 19, 223-242
- Martin-Ortega, J., Perni, A., Jackson-Blake, L., Balana, B., Mckee, A., Dunn, S., Heliwell, R., **Psaltopoulos, D., Skuras, D.,** Cooksley, S. and Slee, B. (2015). A Transdisciplinary Approach to the Economic Analysis of the European Water Framework Directive, *Ecological Economics*, 116, 34-45.
- Manolopoulou, E., Kotsiantis, S. and **Tzelepis, D.** (2015). Application of Association and Decision Rules on Intellectual Capital, *Knowledge Management & Research & Practice*, 13,225-234.

- Siakoulis, V.G. and **Venetis, I.A.** (2015). On Inter-Arrival Times of Bond Market Extreme Events: An Application to Seven European Markets, *Journal of Economics and Finance*, 39, 717-741.
- Stavropoulos, S., Burger, M. J. and **Skuras, D.** (2015). Data Sparseness and Variance in Accounting Profitability. *Organizational Research Methods*, 18, 656-678.
- Stavropoulos, S. and **Skuras, D.** (2015). Firm Profitability and Agglomeration Economies: An Elusive Relationship. *Tijdschrift voor economische en sociale geografie*, online publication date: 13-Jan-2015.
- Tsiliki, G, Karacapilidis, N., Christodoulou, S. and **Tzagarakis, M.** (2015). Collaborative Mining and Interpretation of Large-Scale Data for Biomedical Research Insights. *PLoS ONE* 9, e108600, DOI: 10.1371/journal.pone.0108600.
- Tsiliki, G., Kossida, S., Friesen, N., Rüping, C., **Tzagarakis, M.** and N. Karacapilidis (2015). A Data Mining-based Approach for Collaborative Analysis of Biomedical Data, *International Journal on Artificial Intelligence Tools*, 23, 1460010.
- **Tzagarakis, M.** and Karacapilidis, N. (2015) Using Semantic Types to Formalize and Augment Complex Argumentative Discourses, *Intelligent Decision Technologies Journal*, 8, 215-224.
- **Venetis I.A,** Salamaliki P.K (2015). Unit Roots and Trend Breaks in the Greek Labor Market, *Journal of Economic Studies*, 42, 641-658.

Δ1: Εργασίες σε Πρακτικά Συνεδρίων με κριτές

- Lau, L., Dimitrova, V., Yang-Turner, F., **Tzagarakis M.**, Karacapilidis, N. and Christodoulou, S. Understanding Collaborative Sensemaking Behaviour using Semantic Types in Interaction Data. In: R. Neves-Silva, G.A. Tsihrintzis, V. Uskov, R.J. Howlett and L.C. Jain (eds.), *Smart Digital Futures 2014 – Proceedings of the 6th International Conference on Intelligent Decision Technologies (IDT 2015)*, Chania, Greece, June 18-20, 2014, IOS Press BV, Amsterdam, Netherlands, *Frontiers in Artificial Intelligence and Applications*, Vol. 262, pp. 190-199.
- Manolopoulou E., and **Tzelepis D.** (2015). Intagibles and Financial Performance: Evidence from Greek manufacturing Firms. 11th Interdisciplinary Workshop on Intagibles, Intellectual Capital nad Extra-Financial Information, Athens, Greece, September 17-18.
- Manolopoulou E., and **Tzelepis, D.** (2015). R&D and Skills: Evidence from the Greek Manufacturing Sector. World Conference on Technology, Innovation and Entrepreneurship, Istanbul Univeristy, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*.
- Χατζησταμούλου, Ν., **Κ. Τσεκούρας,** και **Κ. Κουνετάς** (2015). Παραγωγική Απόδοση, Τεχνολογική Ετερογένεια και Ιεραρχίες: Προς ένα ενιαίο πλαίσιο, http://envecon.econ.uth.gr/main/sites/default/files/proceedings_3rd_envecon_conference_0.pdf, σελ. 226-236
- **Tzagarakis, M.**, Christodoulou, S., and Karacapilidis, N. (2015). Alleviating Cognitive Overload in Collaboration Support Systems. In: R. Neves-Silva, G.A. Tsihrintzis, V. Uskov, R.J. Howlett and L.C. Jain (eds.), *Smart Digital Futures - Proceedings of the 6th International Conference on Intelligent Decision Technologies (IDT 2015)*, Chania, Greece, June 18-20, 2014, IOS Press BV, Amsterdam, Netherlands, *Frontiers in Artificial Intelligence and Applications*, Vol. 262, pp. 172-181.

Δ2: Εργασίες σε Πρακτικά Συνεδρίων χωρίς κριτές

- **Daouli, J., M. Demoussis, N. Giannakopoulos, & I. Laliotis (2015).** Wage Adjustments in Greek Collective Bargaining Agreements during the Crisis. 2nd Workshop of the Greek Labour Market Research Network (GLMRN), *The State of the Greek Labour Market*, January 30, 2015, London School of Economics, United Kingdom.

ΣΤ: Κεφάλαια σε Συλλογικούς Τόμους

- **Psaltopoulos, D., and Skuras, D. (2015).** Social Accounting Analysis. In: Karlsson, C., Andersson, M. and Norman, T. (eds.), *Handbook of Research Methods and Applications in Economic Geography*, Edward Elgar, Cheltenham, pp. 193-210.

Θ: Ανακοινώσεις σε διεθνή επιστημονικά συνέδρια με κριτές που δεν εκδίδουν πρακτικά

- **Dimara, E., Manganari, E., Skuras, D. (2015).** Consumers' Willingness to Pay Premium for Green Hotels: Fact or Fad? 15th International Marketing-Trends Conference, 24-25 January, Paris.
- Maganari, E., **Dimara, E.** and **Tzagarakis, M. (2015).** The Effect of On-line Reviews in the Hotel Industry: The Role of Emoticons, ICBTS Confrence, 13-15 April, Paris.
- Gkypali, A. A. Rafailidis and **K. Tsekouras. (2015)** 'Innovation and Export performance: do young and old innovative firms differ?' research paper presented in R&D Management Conference (23-26/06/2015), Pisa, Italy.
- Gkypali, A. Filiou, D and **K. Tsekouras. (2015).** 'R&D collaborations: to diversify or not?'. Paper presented at CCW2015, Nice, France, 1-3 July.
- Gkypali, A. Filiou, D and **K. Tsekouras. (2015).** R&D collaborations: to diversify or not?' Paper presented at the Annual Meeting of the Academy of Management: August 5-9, Anaheim, California US.
- Goulas E., **Zervoyianni, A. (2015).** IMF-lending Programs and Suicides – Is There a Relationship? Presented at the *2015 International Conference on Applied Business & Economics (ICABE 2015)*, November 12-14, University of Piraeous, Greece
- **Skuras, D. and Psaltopoulos, D. (2015).** Measuring the Macroeconomic Impact of Agricultural Investment, *MED-SEC Workshop - Investment and Financing along the Agro-Food Value Chain for Food Security and Sustainability*, Athens, 20-22 May.

2016-2017 – ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΜΕ ΚΡΙΤΕΣ

- Chatzistamoulou, N., Diagourtas, G, and **Kounetas, K. (2017).** Do Pollution Abatement Expenditures Lead to Higher Productivity Growth? Evidence from Greek Manufacturing Industries, *Environmental Economics and Policy Studies*, 19, 15-34.
- **Daouli, J., Demoussis, M., Giannakopoulos, N.** and I. Laliotis (2016). The 2011 Industrial Relations Reform and Nominal Wage Adjustments in Greece, *Journal of Labor Research*, 37, 460–483.

- **Daouli, J., Demoussis, M., Giannakopoulos, N.** and I. Laliotis (2017). The Wage Curve Before and During the Greek Economic Crisis, *Empirical Economics*, 52, 59–77.
- **Dimara, E.,** Manganari, E., and **Skuras, D.** (2017). Don't Change my Towels please: Factors Influencing Participation in Towel Reuse Programs, *Tourism Management* , 59, 425-437.
- **Dimara, E.,** Manganari, E. and **Skuras, D.** (2017). Survey Data on Factors Influencing Participation in Towel Reuse Programs, *Data in Brief* , 10, 26-29.
- Gkypali, A., Kokkinos, V., Bouras, C., and **Tsekouras, K.** (2016). Science Parks and Regional Innovation Performance in Fiscal-austerity era: Less is More?. *Small Business Economics*, 47, 313-330.
- Goulas, E., and **Zervoyianni, A.** (2016). IMF-lending Programs and Suicide Mortality, *Social Science and Medicine*, 153, 44-53.
- Manganari, E., **Dimara, E.,** and Theotokis, A. (2016). Greening the Lodging Industry: Current Status, Trends and Perspectives for Green Value, *Current Issues in Tourism*, 19, 223-242.
- Manganari, E., and **Dimara, E.** (2017). Enhancing the Impact of Online Hotel Reviews through the Use of Emoticons, *Behaviour & Information Technology*, 17, 1-13.
- Mitropoulos, P., **Kounetas, K.,** and Mitropoulos, I., (2016). Factors affecting primary health care centers' economic and production efficiency. *Annals of Operational Research*, 247, 807–822
- Mourelatos, E. and **Tzagarakis, M.** (2016). Investigating Factors Influencing the Quality of Crowdsourced Work under Different Incentives: Some Empirical Results, *International Journal of Innovation in the Digital Economy*, 7, 15-31.
- Mourelatos, E., **Tzagarakis, M.,** and **Dimara, E.** (2016). A Review of Online Crowdsourcing Platforms, *South-Eastern Europe Journal of Economics*, 14, 59-73.
- **Psaltopoulos, D.,** Wade, A. J., **Skuras, D.,** Kernan, M., Tyllianakis, E., and Erlandsson, M. (2017). False Positive and False Negative Errors in the Design and Implementation of Agri-environmental Policies: A Case Study on Water Quality and Agricultural Nutrients, *Science of The Total Environment*, 575, 1087-1099.
- Stavropoulos, S. and **Skuras, D.** (2016). Firm Profitability and Agglomeration Economies: An Elusive Relationship, *Tijdschrift voor economische en sociale geografie*, 107, 66-80.
- **Tsekouras, K.,** Chatzistamoulou, N., Broadstock, D., and **Kounetas, K.** (2016). Technological Spillovers and Path dependence of European Transportation Productive Performance under Technology Heterogeneity, *Technological forecasting and Social Change*, 102, 261-274.
- Tyllianakis, E., and **Skuras, D.** (2016). The income elasticity of Willingness-To-Pay (WTP) Revisited: A Meta-analysis of Studies for Restoring Good Ecological Status (GES) of Water Bodies under the Water Framework Directive (WFD), *Journal of Environmental Management*, 182, 531-541.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΠΡΟΤΥΠΟ ΔΕΙΓΜΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα του ερωτηματολογίου παρουσιάζονται στο Κεφάλαιο 4 της Έκθεσης.

Τμήμα:	Μάθημα:						
Ακαδημαϊκό έτος:	Διδάσκων:						
Έτος φοίτησης:	A	B	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Επί πτυχίω
Παρακολούθηση Μαθημάτων							
	Καθόλου (1)	Λίγο (2)	Αρκετά (3)	Πολύ (4)	Πάρα Πολύ (5)	ΔΞ-ΔΑ	
1) Πόσο συχνά παρακολουθείτε τις παραδόσεις των μαθημάτων γενικώς;							
2) Πόσο συχνά παρακολουθείτε τις παραδόσεις του συγκεκριμένου μαθήματος;							
3) Πόσο ενδιαφέρον βρίσκετε το περιεχόμενο του μαθήματος;							
4) Πόσο χρήσιμο θεωρείτε το μάθημα για την όλη πορεία των σπουδών σας;							
5) Πόσο σχετίζεται το μάθημα με όσα διδασθήκατε ή διδάσκεστε σε άλλα μαθήματα;							
6) Οι αιθουσες διδασκαλίας είναι κατάλληλες;							
7) Το ωρολόγιο πρόγραμμα διδασκαλίας διευκολύνει την παρακολούθησή;							
Συγγράμματα, Πανεπιστημιακές Σημειώσεις							
	Καθόλου (1)	Λίγο (2)	Αρκετά (3)	Πολύ (4)	Πάρα Πολύ (5)	ΔΞ-ΔΑ	
8) Καλύπτει το περιεχόμενο του συγγράμματος την ύλη του μαθήματος;							
9) Καλύπτει το περιεχόμενο των πανεπιστημιακών σημειώσεων την ύλη του μαθήματος;							
10) Πόσο καλή θεωρείτε την ποιότητα των χρησιμοποιούμενων συγγραμμάτων;							
11) Πόσο καλή κρίνετε την ποιότητα του περιεχομένου των πανεπιστημιακών σημειώσεων;							
12) Πόσο καλή κρίνετε την ποιότητα του πρόσθετου υποστηρικτικού υλικού (αν χορηγείται);							
13) Έχετε έγκαιρα τα συγγράμματα στη διάθεσή σας για να μελετήσετε στη διάρκεια του εξαμήνου;							
14) Χρησιμοποιείτε την Κεντρική Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου ή του Τμήματός σας;							
Διδασκαλία							
	Καθόλου (1)	Λίγο (2)	Αρκετά (3)	Πολύ (4)	Πάρα Πολύ (5)	ΔΞ-ΔΑ	
15) Σας εξήγησε ο διδάσκων τη σημασία και τους στόχους του μαθήματος;							
16) Ήταν κατανοητός ο διδάσκων στις παραδόσεις του;							
17) Κρίνετε ικανοποιητική την οργάνωση και τη συνοχή των παραδόσεων;							
18) Σας κίνησε το ενδιαφέρον για το μάθημα ο τρόπος διδασκαλίας;							
19) Προσάρμοσε ο διδάσκων τη διδασκαλία του μαθήματος στο επίπεδο γνώσεων των φοιτητών;							
20) Ενθάρρυνε ο διδάσκων τους φοιτητές να διατυπώνουν απόψεις - ερωτήσεις;							
21) Κρίνετε ικανοποιητική την επικοινωνία του διδάσκοντα με τους φοιτητές;							
22) Απαντούσε κατανοητά ο διδάσκων στις ερωτήσεις σας;							
23) Ήταν συνεπής η προσέλευση του διδάσκοντα στις παραδόσεις;							
24) Ανέπτυξε ο διδάσκων τη συνεργασία με τους φοιτητές;							
25) Ο τρόπος εξέτασης του μαθήματος συμβάλει στην επίτευξη των στόχων του διδάσκοντα;							
26) Χρησιμοποιούνται Τεχνολογίες της Πληροφορίας και Επικοινωνίας για τις ανάγκες του μαθήματος;							

Οδηγίες ορθής συμπλήρωσης ερωτηματολογίου:

ΔΕΝ ΕΠΙΤΡΕΠΕΤΑΙ Η ΧΡΗΣΗ ΦΩΤΟΑΝΤΙΓΡΑΦΩΝ. ΤΑ ΦΩΤΟΑΝΤΙΓΡΑΦΑ ΔΕΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΦΟΡΜΩΝ ΚΑΙ ΔΕΝ ΘΑ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΑΠΟΔΕΚΤΑ.

- Σημειώνετε την απάντησή που επιθυμείτε με ένα Χ εντός του αντίστοιχου κελιού.
- Επιτρέπεται μόνο μία απάντηση σε κάθε ερώτηση.
- Για την συμπλήρωση του κωδικού που δίνει ο διδάσκοντας συμπληρώστε κάθε αριθμό εντός ενός κελιού.
- Συμπληρώνετε την απαντητική φόρμα με μαύρο ή σκούρο μπλε στυλό. Μη χρησιμοποιείτε κόκκινα στυλό, μολύβια, πένες.

8 682312 030337

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ: ΠΡΟΤΥΠΟ ΔΕΙΓΜΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΜΕΛΩΝ ΔΕΠ ΚΑΙ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Email-----

Ακαδημαϊκό Έτος:2015-2016

Επώνυμο -----

Όνομα-----

Πατρώνυμο-----

Βαθμίδα-----

Σχολή – Τμήμα : Τμ. Οικονομικών Επιστημών

1. Στόχοι της ακαδημαϊκής μονάδας στην οποία ανήκετε (Τομέας, Εργαστήριο, Κλινική) ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ-ΕΡΕΥΝΑ
2. Στόχοι των μαθημάτων σας.
ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΟΥ ΓΝΩΣΤΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ, ΤΟΥ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΜΠΕΙΡΙΚΩΝ ΕΝΔΕΙΞΕΩΝ.
3. Συνεργασίες σας με κοινωνικούς φορείς (διαλέξεις, ομιλίες, κοινωνική προσφορά, προβολή του παραγόμενου έργου).
ΑΡΚΕΤΑ
4. Τρόπος αποτίμησης και βαθμολόγησης των γνώσεων που απέκτησαν οι φοιτητές/τριες στο μάθημά σας.
ΓΡΑΠΤΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ, ΕΡΓΑΣΙΕΣ/ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ, ΠΡΟΟΔΟΙ
5. Τρόπος αποτίμησης και βαθμολόγησης των δεξιοτήτων/ικανοτήτων που απέκτησαν οι φοιτητές/τριες στο μάθημά σας.
ΙΔΙΟ ΜΕ 4
6. Οι διαθέσιμες υποδομές για το ερευνητικό σας έργο πόσο ικανοποιητικές είναι ?
ΑΡΚΕΤΑ
7. Οι διαθέσιμες υποδομές για το εκπαιδευτικό σας έργο πόσο ικανοποιητικές είναι ?
ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΣΤΑ ΚΤΙΡΙΑ
8. Διαθέτετε επαρκές βοηθητικό και επικουρικό προσωπικό για τη διεξαγωγή του διδακτικού σας έργου ?
ΛΙΓΟ
9. Διαθέτετε επαρκές βοηθητικό και επικουρικό προσωπικό για τη διεξαγωγή έρευνας ?
ΛΙΓΟ
10. Οι προπτυχιακοί φοιτητές/τριες συμμετέχουν ενεργητικά στις παραδόσεις των μαθημάτων σας ?
ΑΡΚΕΤΑ
11. Οι προπτυχιακοί φοιτητές/τριες ενδιαφέρονται για να εμβαθύνουν στο περιεχόμενο των μαθημάτων σας ?
ΠΟΛΥ
12. Οι προπτυχιακοί φοιτητές/τριες επιζητούν να έρθουν σε επαφή μαζί σας για επιστημονικά θέματα που αφορούν στα μαθήματά σας ?
ΠΟΛΥ
13. Προωθείτε τη χρήση Τεχνολογίας Πληροφορικής & Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στους προπτυχιακούς φοιτητές/τριες στο πλαίσιο των μαθημάτων σας ?
ΑΡΚΕΤΑ
14. Ενθαρρύνετε τους προπτυχιακούς φοιτητές/τριες να αναζητούν σχετική βιβλιογραφία σε βιβλιοθήκες στο διαδίκτυο, σε e-classes ?
ΠΟΛΥ
15. Ενημερώνετε συστηματικά τους προπτυχιακούς φοιτητές/τριες για το περιεχόμενο και τους στόχους των μαθημάτων σας ?
ΠΟΛΥ
16. Ενημερώνετε συστηματικά τους προπτυχιακούς φοιτητές/τριες για το χρόνο που απαιτεί η μελέτη του παρεχόμενου εκπαιδευτικού υλικού (συγγράμματα ή και σημειώσεων) ?
ΠΟΛΥ
17. Οι προπτυχιακοί φοιτητές/τριες σας κάνουν εργαστηριακές ασκήσεις ή σχέδια δράσης ή μελέτες περίπτωσης ή ομαδικές δραστηριότητες ή συμμετέχουν σε έρευνες ?
ΑΡΚΕΤΑ
18. Αν ναι σε ποιο βαθμό εσείς κρίνετε τη συμμετοχή τους ικανοποιητική ?
ΑΡΚΕΤΑ
19. Ποια είναι η κλίμακα επιτυχούς βαθμολογίας στα μαθήματά σας ?
ΠΕΡΙΠΟΥ 60%
20. Ποιές βελτιώσεις προτείνετε στη λειτουργία του Τμήματός σας και του Πανεπιστημίου ?
ΠΡΟΣΘΕΤΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ, ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΚΤΙΡΙΑΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ, ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟ ΕΡΓΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ
21. Σχόλια - Παρατηρήσεις.

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV: ΠΙΝΑΚΕΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΔΕΙΚΤΩΝ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ**

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΔΕΙΚΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Ίδρυμα : Πανεπιστήμιο Πατρών

Τμήμα : Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

Αριθμός προσφερόμενων κατευθύνσεων : 0

Αριθμός μεταπτυχιακών προγραμμάτων : 1

Σχετικός Πίνακας	Ακαδημαϊκό Έτος	2015-2016	2014-2015	2013-2014	2012-2013	2011-2012	2010-2011
# 1	Συνολικός αριθμός μελών ΔΕΠ	17	16	15	14	14	14
# 1	Λοιπό προσωπικό	7	7	5	13	18	35
# 2	Συνολικός αριθμός προπτυχιακών φοιτητών σε κανονικά έτη φοίτησης (ν X 2)	1484	1471	1315	1261	1260	1153
# 3	Προσφερόμενες από το Τμήμα θέσεις στις πανελλαδικές	100	77	77	77	140	
# 3	Συνολικός αριθμός νεοεισερχομένων φοιτητών	224	369	296	289	281	264
# 7	Αριθμός αποφοίτων	204	225	168	155	136	173
# 6	Μ.Ο. βαθμού πτυχίου	6.34	6.31	6.36	6.00	6.56	6.60
# 4	Προσφερόμενες από το Τμήμα Θέσεις ΠΜΣ	38	0	0	0		15
# 4	Αριθμός αιτήσεων για ΠΜΣ	73	0	0	0	0	94
# 12.1	Συνολικός αριθμός μαθημάτων για την απόκτηση πτυχίου	41	41	41	41	40	40
# 12.1	Σύνολο υποχρεωτικών μαθημάτων (Υ)	20	20	20	20	20	20
# 12.1	Συνολικός αριθμός προσφερόμενων μαθημάτων επιλογής	26	27	26	25	24	29
# 15	Συνολικός αριθμός δημοσιεύσεων ΔΕΠ	47	34	72	28	55	36
# 16	Αναγνώριση ερευνητικού έργου (σύνολο)	1027	620	1020	434	430	148
# 17	Διεθνείς συμμετοχές	13	20	16	7	12	5

Πίνακας 1. Εξέλιξη του προσωπικού του Τμήματος

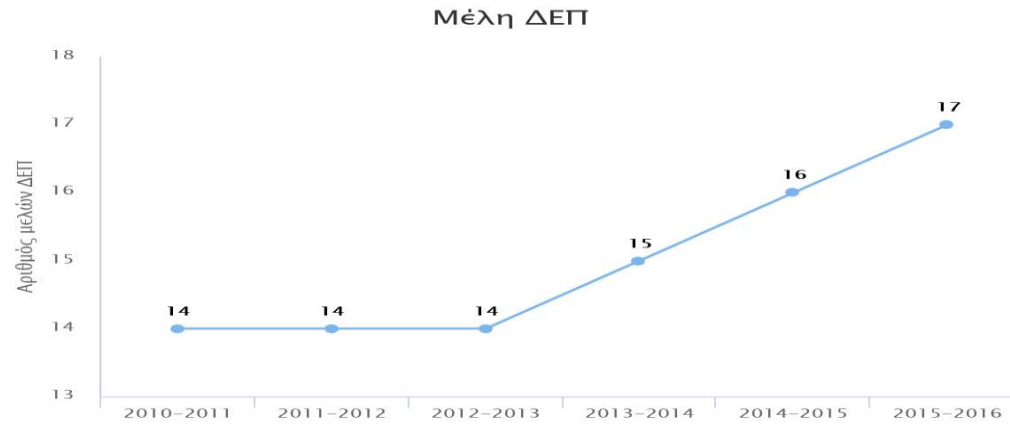
		2015-2016		2014-2015		2013-2014		2012-2013		2011-2012		2010-2011	
		A	Θ	A	Θ	A	Θ	A	Θ	A	Θ	A	Θ
Καθηγητές	Σύνολο	5	2	4	2	4	2	4	2	2	2	3	2
	Από Εξέλιξη							2				3	2
	Νέες Προσλήψεις ⁽¹⁾	1											
	Συνταξιοδοτήσεις												
	Παραιτήσεις									1			
Αναπληρωτές Καθηγητές	Σύνολο	3	1	3	1	2	1	2	1	3	1	2	1
	Από Εξέλιξη			1				1		1		2	1
	Νέες Προσλήψεις												
	Συνταξιοδοτήσεις												
	Παραιτήσεις												
Επικουροι Καθηγητές	Σύνολο	5		5		5		4		3		4	
	Από Εξέλιξη			1		1		1				1	
	Νέες Προσλήψεις							1				3	
	Συνταξιοδοτήσεις												
	Παραιτήσεις												
Λέκτορες	Σύνολο ⁽²⁾	1		1		1		1		3		2	
	Νέες Προσλήψεις			1		1				1		2	
	Συνταξιοδοτήσεις												
	Παραιτήσεις					1		2				1	
Μέλη ΕΕΔΙΠ	Σύνολο		1		1								
Διδάσκοντες επί συμβάσει	Σύνολο							3	3	10		25	1
Τεχνικό Προσωπικό Εργαστηρίων	Σύνολο	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Διοικητικό Προσωπικό	Σύνολο		4		4		3		5		6		7
Επιστημονικοί Συνεργάτες	Σύνολο												

* (Διδάσκοντες επί συμβάσει): Αναφέρεται σε αριθμό συμβάσεων – όχι διδασκόντων (π.χ. αν ένας διδάσκων έχει δύο συμβάσεις, χειμερινή και εαρινή, τότε μετρώνται δύο συμβάσεις).

⁽¹⁾ μόνο από το Μάρτιο του 2016.

⁽²⁾ άδεια άνευ αποδοχών από το εαρινό εξάμηνο του ακ.έτους 2014-2015.

Σημείωση: (α) Λέκτορες – 1 Μέλος ΔΕΠ μη ενεργό, με άδεια άνευ αποδοχών από το εαρινό εξάμηνο του ακ.έτους 2014-2015.
 (β) Καθηγητές – 1 Μέλος ΔΕΠ με μετακίνηση από το Παν.Αιγαίου μόνο από το Μάρτιο του 2016.

Πίνακας 2. Εξέλιξη του συνόλου των εγγεγραμμένων φοιτητών του Τμήματος σε όλα τα έτη σπουδών

	2015-2016	2014-2015	2013-2014	2012-2013	2011-2012	2010-2011
Προπτυχιακοί	1890	1881	1815	1687	1459	1308
Μεταπτυχιακοί (ΜΔΕ)	35	0	0	0	0	24
Διδακτορικοί	16	20	25	24	24	27

Πίνακας 3. Εξέλιξη του αριθμού των νέο-εισερχόμενων προπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος

	2015-2016	2014-2015	2013-2014	2012-2013	2011-2012	2010-2011
Εισαγωγικές Εξετάσεις	265	384	283	237	235	249
Μετεγγραφές (εισορές προς το Τμήμα)	20	40	16	1	13	33
Μετεγγραφές (εκροές προς άλλα Τμήματα)	75	61	11	0		54
Κατατακτήριες εξετάσεις (πτυχιούχοι ΑΕΙ/ΤΕΙ)	7	2	3	14	22	22
Άλλες Κατηγορίες	7	4	5	37	11	14
Σύνολο	224	369	296	289	281	264
Αλλοδαποί φοιτητές (εκτός προγραμμάτων ανταλλαγών)	1	6	9	11	9	11

Πίνακας 4. Εξέλιξη του αριθμού των θέσεων και των αποφοίτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ)

Κατηγορία ΠΜΣ: ΠΜΣ Τμήματος

Τίτλος ΠΜΣ: Εφαρμοσμένη Οικονομική και Ανάλυση Δεδομένων

Κανονική διάρκεια σπουδών (μήνες): 12

Κατάσταση Μεταπτυχιακού: Ενεργό

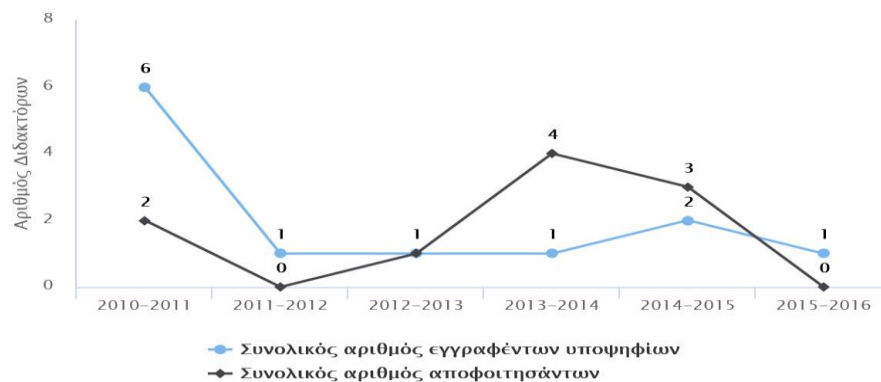
	2015-2016	2014-2015	2013-2014	2012-2013	2011-2012	2010-2011
Συνολικός αριθμός Αιτήσεων (α+β)	73					
(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	38					
(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	35					
Συνολικός αριθμός προσφερόμενων θέσεων	38					
Συνολικός αριθμός εγγραφέντων	37					
Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	0					
Αλλοδαποί φοιτητές (εκτός προγραμμάτων ανταλλαγών)	0					

Πίνακας 5. Εξέλιξη του αριθμού των θέσεων και των αποφοίτων του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών

	2015-2016	2014-2015	2013-2014	2012-2013	2011-2012	2010-2011
Συνολικός αριθμός Αιτήσεων (α+β)	1	2	1	1	1	6
(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	0	0	1	1	1	3
(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	1	2		0		3
Συνολικός αριθμός προσφερόμενων θέσεων						
Συνολικός αριθμός εγγραφέντων υποψηφίων	1	2	1	1	1	6
Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	0	3	4	1		2
Μέση διάρκεια σπουδών αποφοίτων (πχ. 4.50)	0.00	5.50	5.00	4.00		4.00

Επεξήγηση: Απόφοιτοι = Αριθμός Διδασκτόρων που ανακηρύχθηκαν στο έτος που αφορά η στήλη.

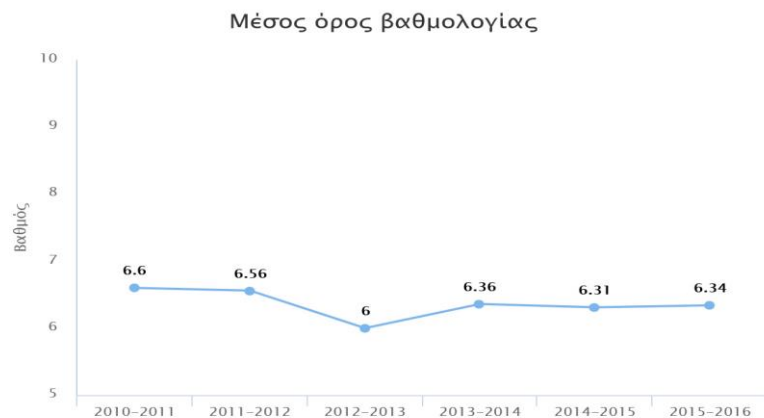
Εξέλιξη του αριθμού των εγγραφέντων υποψηφίων και των αποφοίτων Διδασκτόρων

Πίνακας 6. Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών

Έτος	Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	Κατανομή Βαθμών (αριθμός φοιτητών και % επί του συνόλου των αποφοιτησάντων)								Μέσος όρος Βαθμολογίας (στο σύνολο των αποφοίτων) (π.χ. 8.75)
		5.0-5.9		6.0-6.9		7.0-8.4		8.5-10.0		
		Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	
2010-2011	173	24	13.87%	104	60.12%	44	25.43%	1	0.58%	6.60
2011-2012	134	27	20.15%	84	62.69%	23	17.16%		0%	6.56
2012-2013	155	36	23.23%	90	58.06%	28	18.06%	1	0.65%	6.00
2013-2014	168	50	29.76%	93	55.36%	24	14.29%	1	0.6%	6.36
2014-2015	225	64	28.44%	138	61.33%	22	9.78%	1	0.44%	6.31
2015-2016	204	49	24.02%	116	56.86%	38	18.63%	1	0.49%	6.34
Σύνολο	1059	250		625		179		5		

Επεξήγηση: Κάθε στήλη περιέχει τον αριθμό των φοιτητών που έλαβαν την αντίστοιχη βαθμολογία και το ποσοστό που αυτοί εκπροσωπούν επί του συνολικού αριθμού των αποφοιτησάντων το συγκεκριμένο έτος [π.χ. 26 (=15%)].

Πίνακας 7. Εξέλιξη του αριθμού των αποφοίτων του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών και διάρκεια σπουδών

Αποφοιτήσαντες Διάρκεια Σπουδών (σε έτη)										
Έτος	Διάρκεια Σπουδών Κ (Κανονική) σε έτη [1]	Διάρκεια Σπουδών Κ+1	Διάρκεια Σπουδών Κ+2	Διάρκεια Σπουδών Κ+3	Διάρκεια Σπουδών Κ+4	Διάρκεια Σπουδών Κ+5	Διάρκεια Σπουδών Κ+6	Διάρκεια Σπουδών πλέον Κ+6	Δεν έχουν αποφοιτήσει [2]	Σύνολο
2010-2011	8	66	53	18	7	8	7	6	759	932
2011-2012	2	56	34	14	12	8	6	4	837	973
2012-2013	1	67	39	26	9	6	2	5	888	1043
2013-2014	4	52	51	30	12	9	4	6	971	1139
2014-2015	6	94	58	26	17	12	1	11	998	1223
2015-2016	11	105	47	25	7	4	1	4	1042	1246

1. Όπου Κ = Κανονική διάρκεια σπουδών (σε έτη) στο Τμήμα (π.χ. αν η κανονική διάρκεια σπουδών είναι 4 έτη, τότε Κ=4 έτη, Κ+1=5 έτη, Κ+2=6 έτη,...., Κ+6=10 έτη) π.χ 60= Αναγράφεται ο αριθμός των εγγεγραμμένων 4ετών φοιτητών του 2011-12, οι οποίοι αποφοίτησαν το ακαδ. έτος 2011-12 (Βάσει των εξεταστικών περιόδων που διενεργήθηκαν εντός του ακαδ. έτους (1.9.11-31.8.12) 15, 5, 4, κ.ο.κ= Αναγράφονται οι αντίστοιχοι αριθμοί των εγγεγραμμένων επί πτυχίο φοιτητών του 2011-12 (όπου 15=μόνο στο 1ο πτυχίο, 5= μόνο στο 2ο πτυχίο, 4= μόνο στο 3ο πτυχίο κλπ), οι οποίοι αποφοίτησαν το ακαδ. έτος 2011-12 (Βάσει των εξεταστικών περιόδων που διενεργήθηκαν εντός του ακαδ. έτους (1.9.11-31.8.12) συμπεριλαμβανομένης της επαναληπτικής εξεταστικής Σεπτεμβρίου 2011).

2. Αναγράφεται ο συνολικός αριθμός των λοιπών εγγεγραμμένων φοιτητών, οι οποίοι θα μπορούσαν να αποφοιτήσουν (εν δυνάμει πτυχιούχοι) το έτος αυτό και δεν αποφοίτησαν (π.χ αν η κανονική διάρκεια σπουδών είναι 4 έτη, τότε αυτοί που κατά το αναφερόμενο ακαδ. έτος είναι εγγεγραμμένοι στο 4ο έτος και πέρα από αυτό). π.χ 190= Αναγράφεται ο συνολικός αριθμός των εγγεγραμμένων 4ετών και επί πτυχίο φοιτητών του ακαδ. έτους 2011-12 που δεν αποφοίτησαν το ακαδ. έτος 2011-12.

3. Σύνολο: Αναγράφεται το άθροισμα όλων των πτυχιούχων και των εν δυνάμει πτυχιούχων του έτους αυτού (δηλαδή, το άθροισμα όλων των στηλών Κ, Κ+1, Κ+2,.....,Δεν έχουν αποφοιτήσει)

Πίνακας 9. Συμμετοχή σε Διαπανεπιστημιακά ή Διατμηματικά Προγράμματα Προπτυχιακών Σπουδών

		2015-2016	2014-2015	2013-2014	2012-2013	2011-2012	2010-2011	Σύνολο	
Φοιτητές του Τμήματος που φοίτησαν σε άλλο ΑΕΙ ή σε άλλο Τμήμα	Εσωτερικού								
	Εξωτερικού	Ευρωπαϊκά προγράμματα ανταλλαγών	12	10	8		2	32	
		Άλλα							
Επισκέπτες φοιτητές άλλων ΑΕΙ ή Τμημάτων στο Τμήμα	Εσωτερικού								
	Εξωτερικού	Ευρωπαϊκά προγράμματα ανταλλαγών	7	6	5	2	5	4	29
		Άλλα							
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος που δίδαξαν σε άλλο ΑΕΙ ή σε άλλο Τμήμα	Εσωτερικού	6	10	9	8	2	6	41	
	Εξωτερικού	Ευρωπαϊκά προγράμματα ανταλλαγών							
		Άλλα							
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού άλλων ΑΕΙ ή Τμημάτων που δίδαξαν στο Τμήμα	Εσωτερικού		3	3	3	3	5	17	
	Εξωτερικού	Ευρωπαϊκά προγράμματα ανταλλαγών							
		Άλλα							
Σύνολο		25	29	25	13	10	17	119	

*Έτος: Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Πίνακας 11. Συμμετοχή σε Διαπανεπιστημιακά ή Διατμηματικά Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών

		2015-2016	2014-2015	2013-2014	2012-2013	2011-2012	2010-2011	Σύνολο	
Φοιτητές του Τμήματος που φοίτησαν σε άλλο ΑΕΙ ή σε άλλο Τμήμα	Εσωτερικού	0	0	0	0				
	Εξωτερικού	Ευρωπαϊκά προγράμματα ανταλλαγών	0	0	0	0			
		Άλλα	0	1	0	0			1
Επισκέπτες φοιτητές άλλων ΑΕΙ ή Τμημάτων στο Τμήμα	Εσωτερικού	0	0	0					
	Εξωτερικού	Ευρωπαϊκά προγράμματα ανταλλαγών	0	0	0				
		Άλλα	0	0	0				
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος που δίδαξαν σε άλλο ΑΕΙ ή σε άλλο Τμήμα	Εσωτερικού	3	2	0	0	1	2	8	
	Εξωτερικού	Ευρωπαϊκά προγράμματα ανταλλαγών	0	0	0	0			
		Άλλα	0	0	0	0			
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού άλλων ΑΕΙ ή Τμημάτων που δίδαξαν στο Τμήμα	Εσωτερικού	1	0	0				1	
	Εξωτερικού	Ευρωπαϊκά προγράμματα ανταλλαγών	0	0	0				
		Άλλα	0	0	0				
Σύνολο		4	3			1	2	10	

* Έτος: Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Πίνακας 12.1. Μαθήματα Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών

Ακαδημαϊκό Έτος: 2015-2016

ΑΑ	Μάθημα	Κωδικός Μαθήματος	Πιστ. Μονάδες ECTS	Κατηγορία Μαθήματος	Τύπος Μαθήματος	Ώρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα	Εξάμηνο	Τυχόν Προαπαιτούμενα Μαθήματα	Ιστότοπος	Σελίδα οδηγού σπουδών
1	ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ Ι	ECO_131	6	Κατ' επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων	Επιστ. Περιοχής	3	3ο	Όχι	https://eclass.upatras.gr/courses/ECON1204	36
2	Οικονομική Πολιτική	ECO_350	6	Υποχρεωτικό	Επιστ. Περιοχής	3	6ο	Όχι	http://www.econ.upatras.gr	42
3	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ECO_153	6	Κατ' επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων	Επιστ. Περιοχής	3	3ο	Όχι	https://eclass.upatras.gr/courses/ECON1288	36
4	ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ	ECO_312	6	Υποχρεωτικό	Επιστ. Περιοχής	3	6ο	Όχι	https://eclass.upatras.gr/courses/ECON1290	42
5	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΒΑΣΕΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	ECO_424	6	Κατ' επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων	Επιστ. Περιοχής	3	6ο	Όχι	https://eclass.upatras.gr/courses/ECON1243	47
6	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ Ι	ECO_101N	6	Υποχρεωτικό	Επιστ. Περιοχής	3	1ο	Όχι	https://eclass.upatras.gr/courses/ECON1253 , https://eclass.upatras.gr/courses/ECON1271	31,32
7	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΙΙ	ECO_102N	6	Υποχρεωτικό	Επιστ. Περιοχής	3	2ο	Όχι	http://www.econ.upatras.gr/people/faculty/psaltopoulos	40
8	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ MARKETING - MANAGEMENT	ECO_220	6	Κατ' επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων	Επιστ. Περιοχής	3	3ο	Όχι	http://www.econ.upatras.gr	36,37
9	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΥΣ Η/Υ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ	ECO_150	6	χρεωτικό	Επιστ. Περιοχής	3	1ο	Όχι	http://eclss.upatras.gr/courses/ECON1242	33
10	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ECO_230	6	Κατ' επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων	Επιστ. Περιοχής	3	6ο	Όχι		46
11	ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ	ECO_340	6	Κατ' επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων	Επιστ. Περιοχής	3	5ο	Όχι	https://eclass.upatras.gr/people/faculty/patronis	37
12	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ	ECO_352	6	Κατ'	Επιστ.	3	6ο	Όχι	http://eclass.upatras.gr/courses/ECON1281	47

	ΕΡΕΥΝΑ			επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων	Περιοχής					
13	ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΕΤΡΙΑ	ECO_421	6	Κατ' επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων	Επιστ. Περιοχής	3	6ο	Όχι	http://www.econ.upatras.gr/people/faculty/venetis	48
14	ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	ECO_430	6	Υποχρεωτικό	Επιστ. Περιοχής	3	7ο	Όχι	https://eclass.upatras.gr/courses/ECON1221	35
15	ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΙΙ	ECO_132	6	Κατ' επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων	Επιστ. Περιοχής	3	4ο	Όχι	http://www.econ.upatras.gr/	44
16	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΓΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΥΣ Ι	ECO_111N	6	Υποχρεωτικό	Επιστ. Περιοχής	3	1ο	Όχι	http://eclass.upatras.gr/courses/ECON1240	32
17	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΓΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΥΣ ΙΙ	ECO_112N	6	Υποχρεωτικό	Επιστ. Περιοχής	3	2ο	Όχι	https://eclass.upatras.gr/courses/ECON1244	40
18	ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ Ι	ECO_203	6	Υποχρεωτικό	Επιστ. Περιοχής	3	3ο	Όχι	https://eclass.upatras.gr/courses/ECON1285	33
19	ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΙΙ	ECO_204	6	Υποχρεωτικό	Επιστ. Περιοχής	3	4ο	Όχι	https://eclass.upatras.gr/courses/ECON1235	42
20	ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ Ι	ECO_201	6	Υποχρεωτικό	Επιστ. Περιοχής	3	3ο	Όχι	https://eclass.upatras.gr/courses/ECON1249 , https://eclass.upatras.gr/courses/ECON1254 , https://eclass.upatras.gr/courses/ECON1272	33
21	ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΙΙ	ECO_202	6	Υποχρεωτικό	Επιστ. Περιοχής	3	4ο	Όχι	https://eclass.upatras.gr/courses/ECON1255 , https://eclass.upatras.gr/courses/ECON1250 , https://eclass.upatras.gr/courses/ECON1293	41
22	ΟΙΚΟΝΟΜΕΤΡΙΑ	ECO_320	6	Υποχρεωτικό	Επιστ. Περιοχής	3	5ο	Όχι	https://eclass.upatras.gr/courses/ECON1202	34
23	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ	ECO_240	6	Κατ' επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων	Επιστ. Περιοχής	3	4ο	Όχι		44
24	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ECO_130	6	Υποχρεωτικό	Επιστ. Περιοχής	3	1ο	Όχι	http://econ.upatras.gr/people/faculty/patronis	32
25	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	ECO_410	6	Υποχρεωτικό	Επιστ. Περιοχής	3	7ο	Όχι	https://eclass.upatras.gr/people/faculty/psaltopoulos	35,36
26	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ	ECO_401	6	Υποχρεωτικό	Επιστ. Περιοχής	3	8ο	Όχι	https://eclass.upatras.gr/courses/ECON1217	42,43
27	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ECO_420	6	Υποχρεωτικό	Επιστ. Περιοχής	3	8ο	Όχι	https://eclass.upatras.gr/courses/ECON1277	43
28	Οικονομική της Καινοτομίας και της Τεχνολογίας	ECO_441	6	Κατ' επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων	Επιστ. Περιοχής	3	5ο	Όχι	https://eclass.upatras.gr/courses/ECON1220	38

29	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ECO_355	6	Υποχρεωτικό	Επιστ. Περιοχής	3	50	Όχι	http://www.econ.upatras.gr	34,35
30	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	ECO_360		Κατ' επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων	Επιστ. Περιοχής	3	50	Όχι		39
31	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ	ECO_361	6	Κατ' επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων	Επιστ. Περιοχής	3	60	Όχι	http://eclass.upatras.gr/courses/ECON1214	46
32	ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ Ι	ECO_121N	6	Υποχρεωτικό	Επιστ. Περιοχής	3	10	Όχι	http://eclss.upatras.gr/courses/ECON_1263	32
33	ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΙΙ	ECO_122N	6	Υποχρεωτικό	Επιστ. Περιοχής	3	20	Ναι	https://eclass.upatras.gr/courses/ECON1255	40
34	ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ	ECO_332	6	Κατ' επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων	Επιστ. Περιοχής	3	60	Όχι	http://www.econ.upatras.gr	45
35	Εμπορικό Δίκαιο	ECO_152	6	Κατ' επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων	Επιστ. Περιοχής	3	40	Όχι	https://eclass.upatras.gr/courses/ECON1289	44
36	Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση & Δίκαιο Ευρωπαϊκής Οικονομίας	ECO_151	6	Κατ' επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων	Επιστ. Περιοχής	3	50	Όχι	https://eclass.upatras.gr/courses/ECON1287	38
37	Εργασιακές Σχέσεις	ECO_394	6	Κατ' επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων	Επιστ. Περιοχής	3	60	Όχι	http://eclass.upatras.gr/courses/ECON1286	47
38	Οικονομικά της Εκπαίδευσης	ECO_396	6	Κατ' επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων	Επιστ. Περιοχής	3	50	Όχι	https://eclass.upatras.gr/courses/ECON1262	37,38
39	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	ECO_154	6	Κατ' επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων	Επιστ. Περιοχής	3	20	Όχι	http://www.econ.upatras.gr/people/faculty/patronis	43
40	ΑΓΓΛΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ	ECO_Ξ02	6	Κατ' επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων	Επιστ. Περιοχής	3	20	Όχι		43
41	Αγροτική Πολιτική	ECO_465	6	Κατ' επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων	Επιστ. Περιοχής	3	50	Όχι		38,39
42	Οικονομικά της Ενέργειας	ECO_393	6	Κατ'	Επιστ.	3	50	Όχι		39

				επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων	Περιοχής					
43	ΑΓΓΛΙΚΑ	ECO_1Ξ01	3	Υποχρεωτικό	Ανάπτυξης Δεξιοτήτων	3	1ο	Όχι	-	36,37
44	ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ	ECO_1Ξ03	3	Υποχρεωτικό	Ανάπτυξης Δεξιοτήτων	3	1ο	Όχι	-	-
45	ΡΩΣΙΚΑ	ECO_1Ξ05	3	Υποχρεωτικό	Ανάπτυξης Δεξιοτήτων	3	1ο	Όχι		
46	ΘΕΜΑΤΑ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	ECO_241	6	Κατ' επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων	Επιστ. Περιοχής	3	4ο	Όχι		45
47	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ & ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	ECO-467	6	Κατ' επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων	Επιστ. Περιοχής	3	6ο	Όχι		

Πίνακας 12.2. Μαθήματα Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών

Ακαδημαϊκό Έτος: 2015-2016

A	Εξάμηνο	Μάθημα	Κωδικός Μαθήματος	Υπεύθυνος Διδάσκων & Συνεργάτες	Διαλέξεις (Δ), Φροντιστήριο (Φ), Εργαστήριο (Ε) & αντίστοιχες ώρες/εβδ.	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Χρήση Εκπαιδευτικών Μέσων	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων	Περιγραφή Επάρκειας Εκπαιδευτικών Μέσων	Αριθμός φοιτητών που ενεγράφησαν στο μάθημα	Αριθμός φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Αριθμός φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική ή επαναληπτική εξέταση	Αξιολογήθηκε από τους φοιτητές
1	3ο	ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ Ι	ECO_131	Επ. Καθ. Τζελέπης Δημήτρης, Υπεύθυνος Διδάσκων	α) Διαλέξεις, 3 β) Εργαστήριο, 1	Ναι	Ναι			603	452	211	40
2	6ο	Οικονομική Πολιτική	ECO_350	α) Καθ. Σκούρας Δημήτριος, Υπεύθυνος Διδάσκων β) Αν. Καθ. Ζερβογιάννη Αθηνά, Υπεύθυνος Διδάσκων		Ναι	Ναι			449	292	158	121
3	3ο	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ECO_153	Αν. Καθ. Αργυρός Γεώργιος, Υπεύθυνος Διδάσκων	Διαλέξεις, 3	Ναι	Ναι			476	423	217	63
4	6ο	ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ	ECO_312	Καθ. Ντεμούσης Μιχαήλ, Υπεύθυνος Διδάσκων	Διαλέξεις, 3	Ναι	Ναι			600	563	324	79
5	6ο	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΒΑΣΕΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	ECO_424	α) Επ. Καθ. Τζαγκαράκης Εμμανουήλ, Υπεύθυνος Διδάσκων β) Ε.Δι.Π. Δασκάλου Βικτωρία, Συνεργάτης	α) Διαλέξεις, 2 β) Εργαστήριο, 1	Ναι	Ναι			345	265	244	
6	1ο	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ	ECO_101N	α) Καθ. Νταούλη-	α) Διαλέξεις, 3	Ναι	Ναι			582	656	166	62

		ΕΠΙΣΤΗΜΗ Ι		Ντεμούση Ιωάννα, Υπεύθυνος Διδάσκων β) Επ. Καθ. Γιαννακόπουλ ος Νικόλαος, Υπεύθυνος Διδάσκων	β) Εργαστήρι ο, 1								
7	2ο	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΙΙ	ECO_102 N	Επ. Καθ. Γιαννακόπουλ ος Νικόλαος, Υπεύθυνος Διδάσκων	α) Διαλέξεις, 3 β) Εργαστήρι ο, 1	Ναι	Ναι			606	564	230	29
8	3ο	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ MARKETING - MANAGEMENT	ECO_220	Πανεπιστημιακ ός Υπότροφος Κομνηνού Μαργαρίτα, Υπεύθυνος Διδάσκων	Διαλέξεις, 3	Ναι	Ναι			481	475	197	53
9	1ο	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΥΣ Η/Υ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ	ECO_150	α) Επ. Καθ. Τζαγκαράκης Εμμανουήλ, Υπεύθυνος Διδάσκων β) Ε.ΔΙ.Π. Δασκάλου Βικτωρία, Συνεργάτης	Εργαστήρι ο, 4	Ναι	Ναι			497	330	273	
10	6ο	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ECO_230	Αν. Καθ. Πατρώνης Βασίλειος, Υπεύθυνος Διδάσκων	Διαλέξεις, 3	Ναι	Ναι			317	270	263	24
11	5ο	ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ	ECO_340	Αν. Καθ. Πατρώνης Βασίλειος, Υπεύθυνος Διδάσκων	Διαλέξεις, 3	Ναι	Ναι			343	245	231	31
12	6ο	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	ECO_352	Επ. Καθ. Κουνέτας Κωνσταντίνος, Υπεύθυνος Διδάσκων	Διαλέξεις, 3	Ναι	Ναι			164	60	33	11
13	6ο	ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΕΤΡΙΑ	ECO_421	Αν. Καθ. Βενέτης Ιωάννης, Υπεύθυνος Διδάσκων	Εργαστήρι ο, 3	Ναι	Ναι			58	49	47	44

14	7ο	ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	ECO_430	Καθ. Σκούρας Δημήτριος, Υπεύθυνος Διδάσκων	Διαλέξεις, 3	Ναι	Ναι			370	315	226	89
15	4ο	ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ II	ECO_132	Επ. Καθ. Τζελέπης Δημήτρης, Υπεύθυνος Διδάσκων	α) Διαλέξεις, 3 β) Εργαστήριο, 1	Ναι	Ναι			529	350	160	11
16	1ο	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΓΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΥΣ I	ECO_111 N	α) Αν. Καθ. Βενέτης Ιωάννης, Υπεύθυνος Διδάσκων β) Επ. Καθ. Κουνέτας Κωνσταντίνος, Υπεύθυνος Διδάσκων	α) Διαλέξεις, 3 β) Εργαστήριο, 1	Ναι	Ναι			968	624	306	119
17	2ο	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΓΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΥΣ II	ECO_112 N	Αν. Καθ. Βενέτης Ιωάννης, Υπεύθυνος Διδάσκων	α) Διαλέξεις, 3 β) Εργαστήριο, 1	Ναι	Ναι			1009	667	283	41
18	3ο	ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ I	ECO_203	Αν. Καθ. Ζερβογιάννη Αθηνά, Υπεύθυνος Διδάσκων	α) Διαλέξεις, 3 β) Εργαστήριο, 1	Ναι	Ναι			888	478	265	84
19	4ο	ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ II	ECO_204	Αν. Καθ. Ζερβογιάννη Αθηνά, Υπεύθυνος Διδάσκων	α) Διαλέξεις, 3 β) Εργαστήριο, 1	Ναι	Ναι			941	472	260	50
20	3ο	ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ I	ECO_201	α) Καθ. Ντεμούσης Μιχαήλ, Υπεύθυνος Διδάσκων β) Καθ. Νταούλη-Ντεμούση Ιωάννα, Υπεύθυνος Διδάσκων	α) Διαλέξεις, 3 β) Εργαστήριο, 1	Ναι	Ναι			702	706	242	91
21	4ο	ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ II	ECO_202	α) Καθ. Ντεμούσης Μιχαήλ, Υπεύθυνος Διδάσκων	α) Διαλέξεις, 3 β) Εργαστήριο, 1	Ναι	Ναι			706	629	266	55

				β) Καθ. Νταούλη-Ντεμούση Ιωάννα, Υπεύθυνος Διδάσκων									
22	5ο	ΟΙΚΟΝΟΜΕΤΡΙΑ	ECO_320	Αν. Καθ. Βενέτης Ιωάννης, Υπεύθυνος Διδάσκων	α) Διαλέξεις, 3 β) Εργαστήριο, 1	Ναι	Ναι			890	525	308	43
23	4ο	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ	ECO_240		Διαλέξεις, 3	Ναι	Ναι			370	312	174	38
24	1ο	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ECO_130	Αν. Καθ. Πατρώνης Βασίλειος, Υπεύθυνος Διδάσκων	Διαλέξεις, 3	Ναι	Ναι			362	276	248	86
25	7ο	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	ECO_410	α) Καθ. Σκούρας Δημήτριος, Υπεύθυνος Διδάσκων β) Πανεπιστημιακός Υπότροφος Βασιλειάδης Παναγιώτης, Λαυρέντιος, Συνεργάτης	Διαλέξεις, 3	Ναι	Ναι			348	314	241	31
26	8ο	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ	ECO_401	Επ. Καθ. Κουνέτας Κωνσταντίνος, Υπεύθυνος Διδάσκων	Διαλέξεις, 3	Ναι	Ναι			473	404	275	23
27	8ο	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ECO_420	Καθ. Νταούλη-Ντεμούση Ιωάννα, Υπεύθυνος Διδάσκων	Διαλέξεις, 3	Ναι	Ναι			455	363	298	44
28	5ο	Οικονομική της Καινοτομίας και της Τεχνολογίας	ECO_441	Καθ. Τσεκούρας Κωνσταντίνος, Υπεύθυνος Διδάσκων	Διαλέξεις, 3	Ναι	Ναι			380	312	269	12
29	5ο	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ECO_355	Επ. Καθ. Τζελέπης Δημήτρης, Υπεύθυνος	Διαλέξεις, 3	Ναι	Ναι			489	391	271	36

				Διδάσκων									
30	5ο	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	ECO_360	Καθ. Σκούρας Δημήτριος, Υπεύθυνος Διδάσκων		Ναι	Ναι			529	522	364	104
31	6ο	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ	ECO_361	Καθ. Σκούρας Δημήτριος, Υπεύθυνος Διδάσκων	Διαλέξεις, 3	Ναι	Ναι			369	384	206	27
32	1ο	ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ Ι	ECO_121 N	Επ. Καθ. Πολυμένης Αθανάσιος, Υπεύθυνος Διδάσκων	α) Διαλέξεις, 3 β) Εργαστήριο, 1	Ναι	Ναι			668	337	57	85
33	2ο	ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΙΙ	ECO_122 N	Επ. Καθ. Πολυμένης Αθανάσιος, Υπεύθυνος Διδάσκων	α) Διαλέξεις, 3 β) Εργαστήριο, 1	Ναι	Ναι			1009	452	150	77
34	6ο	ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ	ECO_332	Επ. Καθ. Τζελέπης Δημήτρης, Υπεύθυνος Διδάσκων	Διαλέξεις, 3	Ναι	Ναι			445	360	266	35
35	4ο	Εμπορικό Δίκαιο	ECO_152	Αν. Καθ. Αργυρός Γεώργιος, Υπεύθυνος Διδάσκων	Διαλέξεις, 3	Ναι	Ναι			291	183	97	35
36	5ο	Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση & Δίκαιο Ευρωπαϊκής Οικονομίας	ECO_151	Αν. Καθ. Αργυρός Γεώργιος, Υπεύθυνος Διδάσκων	Διαλέξεις, 3	Ναι	Ναι			203	110	76	6
37	6ο	Εργασιακές Σχέσεις	ECO_394	Αν. Καθ. Αργυρός Γεώργιος, Υπεύθυνος Διδάσκων	Διαλέξεις, 3	Ναι	Ναι			314	273	191	40
38	5ο	Οικονομικά της Εκπαίδευσης	ECO_396	Επ. Καθ. Γιαννακόπουλος Νικόλαος, Υπεύθυνος Διδάσκων	Διαλέξεις, 3	Ναι	Ναι			351	270	219	31
39	2ο	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	ECO_154	Αν. Καθ. Πατρώνης Βασίλειος, Υπεύθυνος Διδάσκων	Διαλέξεις, 3	Ναι	Ναι			382	268	252	26

40	2ο	ΑΓΓΛΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ	ECO_Ξ02	Ε.Ε.Π. Λοτσάρη-Γρουμπού Αλεξάνδρα, Υπεύθυνος Διδάσκων	Διαλέξεις, 3	Ναι	Ναι			334	271	247	36
41	5ο	Αγροτική Πολιτική	ECO_465	Καθ. Ντεμούσης Μιχαήλ, Υπεύθυνος Διδάσκων	Διαλέξεις, 3	Ναι	Ναι			471	465	310	96
42	5ο	Οικονομικά της Ενέργειας	ECO_393	Επ. Καθ. Κωνσταντίνος, Υπεύθυνος Διδάσκων	Διαλέξεις, 3	Ναι	Ναι			226	174	116	29
43	1ο	ΑΓΓΛΙΚΑ	ECO_1Ξ01	Ε.Ε.Π. Λοτσάρη-Γρουμπού Αλεξάνδρα, Υπεύθυνος Διδάσκων	Διαλέξεις, 3	Όχι	Ναι			345	286	266	
44	1ο	ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ	ECO_1Ξ03	Ε.Ε.Π. Σάββα Φρειδερίκη, Υπεύθυνος Διδάσκων	Διαλέξεις, 3	Όχι	Ναι						
45	1ο	ΡΩΣΙΚΑ	ECO_1Ξ05			Όχι	Ναι			1	0	0	
46	4ο	ΘΕΜΑΤΑ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	ECO_241	α) Επ. Καθ. Τζαγκαράκης Εμμανουήλ, Υπεύθυνος Διδάσκων β) Ε.Δι.Π. Δασκάλου Βικτωρία, Συνεργάτης	Εργαστήριο, 3	Ναι	Ναι			332	242	198	
47	6ο	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ & ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	ECO-467	Καθ. Κουρλιούρος Ηλίας, Υπεύθυνος Διδάσκων	Διαλέξεις, 3	Ναι	Ναι			231	217	151	

Πίνακας 13.1. Μαθήματα Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

Ακαδημαϊκό Έτος: 2015-2016

Τίτλος ΠΜΣ: Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Οικονομικών

ΑΑ	Μάθημα	Κωδικός Μαθήματος	Ιστότοπος	Σελίδα οδηγού σπουδών	Υπεύθυνος Διαδόσκων & Συνεργάτες	Κατηγορία Μαθήματος	Διαλέξεις (Δ), Φροντιστήριο (Φ), Εργαστήριο (Ε)	Ακαδημαϊκό Εξάμηνο	Αριθμός φοιτητών που ενεγράφησαν στο μάθημα	Αριθμός φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Αριθμός φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική ή επαναληπτική εξέταση	Αξιολογήθηκε από τους φοιτητές
1	Εφαρμοσμένη Μικρο-Οικονομετρία	BG0_AEDA_01			Επ. Καθ. Γιαννακόπουλος Νικόλαος, Υπεύθυνος Διδάσκων	Υποχρεωτικό		Χειμερινό	35	35	35	31
2	Εφαρμοσμένη Μάκρο-Οικονομετρία	BG0_AEDA_02			Αν. Καθ. Βενέτης Ιωάννης, Υπεύθυνος Διδάσκων	Υποχρεωτικό		Χειμερινό	35	35	35	31
3	Διαχείριση Μεγάλων Δεδομένων	BG0_AEDA_03				Υποχρεωτικό	Διαλέξεις	Χειμερινό	35	35	35	32
4	Ειδικά Θέματα Οικονομικής των Επιχειρήσεων	BG0_AEDA_16			Επ. Καθ. Κουνέτας Κωνσταντίνος, Υπεύθυνος Διδάσκων	Κατ' επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων		Χειμερινό	35	35	35	31
5	Χρηματοοικονομική Ανάλυση Επιχειρήσεων	BG0_AEDA_04			Επ. Καθ. Τζελέπης Δημήτρης, Υπεύθυνος Διδάσκων	Κατ' επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων	Διαλέξεις	Εαρινό	35	35	35	27
6	Ειδικά Θέματα Χρηματοοικονομικής	BG0_AEDA_18			Αν. Καθ. Δράκος Κωνσταντίνος (ΟΠΑ), Υπεύθυνος Διδάσκων	Κατ' επιλογήν από πίνακα Μαθημάτων	Διαλέξεις	Εαρινό	35	35	35	32

Πίνακας 13.2. Μαθήματα Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

Ακαδημαϊκό Έτος: 2015-2016

Τίτλος ΠΜΣ: Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Οικονομικών

ΑΑ	Μάθημα	Κωδικός Μαθήματος	Ώρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα	Ώρες εργαστηρίου ή άσκησης	Πιστ. Μονάδες ECTS	Πρόσθετη Βιβλιογραφία	Εξάμηνο	Τυχόν Προαπαιτούμενα Μαθήματα	Χρήση Εκπαιδευτικών Μέσων	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων	Περιγραφή Επάρκειας Εκπαιδευτικών Μέσων
1	Εφαρμοσμένη Μικρο-Οικονομετρία	BG0_AEDA_01	3		8	Ναι	1ο	Όχι	Ναι	Ναι	
2	Εφαρμοσμένη Μάκρο-Οικονομετρία	BG0_AEDA_02	3		8	Ναι	1ο	Όχι	Ναι	Ναι	
3	Διαχείριση Μεγάλων Δεδομένων	BG0_AEDA_03	3		8	Ναι	1ο	Όχι	Ναι	Ναι	
4	Ειδικά Θέματα Οικονομικής των Επιχειρήσεων	BG0_AEDA_16	3		6	Ναι	1ο	Όχι	Ναι	Ναι	
5	Χρηματοοικονομική Ανάλυση Επιχειρήσεων	BG0_AEDA_04	3		6	Ναι	2ο	Όχι	Ναι	Ναι	
6	Ειδικά Θέματα Χρηματοοικονομικής	BG0_AEDA_18	3		6	Ναι	2ο	Όχι	Ναι	Όχι	

Πίνακας 15. Αριθμός Επιστημονικών δημοσιεύσεων των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος(*)

	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z	H	Θ	I
2010	4	7	3	4		2		10	6	
2011	1	12		12		8		4	13	7
2012	5	8		9		2			9	
2013	2	23	0	9	0	3		0	32	0
2014	3	16		5		3			7	
2015	6	21		8	1	2			9	
Σύνολο	21	87	3	47	1	20		14	76	7

(*) Για τα έτη 2011-2013 υπάρχουν διαφορές με το ηλεκτρονικό απογραφικό, οι οποίες οφείλονται σε λάθη καταχωρήσεων εργασιών από τα μέλη ΔΕΠ ως αναμενόμενες ή υπό έκδοση

Επεξηγήσεις:

A = Βιβλία/μονογραφίες

B = Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές

Γ = Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά χωρίς κριτές

Δ = Εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων με κριτές

E = Εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων χωρίς κριτές

ΣΤ = Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους

Z = Συλλογικοί τόμοι στους οποίους επιστημονικός εκδότης είναι μέλος Δ.Ε.Π. του Τμήματος

H = Άλλες εργασίες

Θ = Ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια (με κριτές) που δεν εκδίδουν πρακτικά

I = Βιβλιοκρισίες που συντάχθηκαν από μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος

Πίνακας 16. Αναγνώριση του ερευνητικού έργου του Τμήματος

	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z
2010	118	3	12	3	3	9	
2011	420			5	3	2	
2012	427	0	0	4	2	1	0
2013	1012	0	0	4	3	1	0
2014	619				1		
2015	1008		9	2	2	6	
Σύνολο	3604	3	21	18	14	19	0

Επεξηγήσεις:

A = Ετεροαναφορές

B = Αναφορές του ειδικού/επιστημονικού τύπου

Γ = Βιβλιοκρισίες τρίτων για δημοσιεύσεις μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος

Δ = Συμμετοχές σε επιτροπές επιστημονικών συνεδρίων

E = Συμμετοχές σε συντακτικές επιτροπές επιστημονικών περιοδικών

ΣΤ = Προσκλήσεις για διαλέξεις

Z = Διπλώματα ευρεσιτεχνίας

Πίνακας 17. Διεθνής Ερευνητική/Ακαδημαϊκή Παρουσία Τμήματος

		2015	2014	2013	2012	2011	2010	Σύνολο
Αριθμός συμμετοχών σε διεθνή ανταγωνιστικά ερευνητικά προγράμματα	Ως συντονιστές	1	6	5	0	3	1	16
	Ως συνεργάτες (partners)	1	4	2	2	4	1	14
Αριθμός μελών ΔΕΠ με χρηματοδότηση από διεθνής φορείς ή διεθνή προγράμματα έρευνας		9	10	7	3	3	1	33
Αριθμός μελών ΔΕΠ με διοικητικές θέσεις σε διεθνείς ακαδημαϊκούς/ερευνητικούς οργανισμούς ή επιστημονικές εταιρίες		2		2	2	2	2	10

Ταυτότητα Τμήματος

Τμήμα : Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

Αριθμός εισακτέων ακαδημαϊκού έτους 2015-2016	224	
Συνολικός αριθμός φοιτούντων (σε όλα τα εξάμηνα σπουδών)	1890	
Αριθμός φοιτητών εντός της κανονικής διάρκειας φοίτησης (v)	1111	
Αριθμός φοιτητών εντός της διάρκειας φοίτησης (v+2)	1364	
Αριθμός φοιτητών πέραν της κανονικής διάρκειας φοίτησης (>v)	779	
Συνολικός αριθμός φοιτητών που αποφοίτησαν (άνευ υποχρεώσεων, ανεξαρτήτως ορκωμοσίας)	Ακαδημαϊκό Έτος 2015-2016	204
	Ακαδημαϊκό Έτος 2014-2015	225
	Ακαδημαϊκό Έτος 2013-2014	168

Προσωπικό								
Καθηγητές	Αναπλ.Καθηγητές	Επικ.Καθηγητές	Λέκτορες/Καθ.Εφαρμογών	ΕΕΔΙΠ/ΕΔΠ	Επί συμβάσει (πλήθος συμβάσεων)	Διοικ.Προσωπικό	ΕΤΕΠ/ΕΤΠ	Επιστημονικοί Συνεργάτες
7	4	5	1	1		4	2	

Ο παρακάτω πίνακας αφορά το Ακαδημαϊκό Έτος 2015-2016		
Ελάχιστος αριθμός μαθημάτων που απαιτούνται για τη λήψη πτυχίου	41	
Σύνολο εβδομαδιαίων ωρών θεωρητικών μαθημάτων που πρέπει να παρακολουθήσει ο φοιτητής για τη λήψη πτυχίου	Χειμερινό	Εαρινό
	60	60
Σύνολο εβδομαδιαίων ωρών φροντιστηριακών μαθημάτων που πρέπει να παρακολουθήσει ο φοιτητής για τη λήψη πτυχίου (έστω και αν αποτελεί μέρος θεωρητικού μαθήματος)	Χειμερινό	Εαρινό
	0	0
Σύνολο εβδομαδιαίων ωρών εργαστηριακών μαθημάτων που πρέπει να παρακολουθήσει ο φοιτητής για τη λήψη πτυχίου (έστω και αν αποτελεί μέρος θεωρητικού μαθήματος)	Χειμερινό	Εαρινό
	15	14
Για τη λήψη του πτυχίου απαιτείται υποβολή διπλωματικής εργασίας;	Όχι	
Για τη λήψη του πτυχίου απαιτείται πρακτική άσκηση;	Όχι	
Αριθμός ροών/κατευθύνσεων στο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών (εάν υπάρχουν)	0	
Αναφέρατε τις κατευθύνσεις/ροές, εάν υπάρχουν		
Συνολικός αριθμός προσφερόμενων μαθημάτων επιλογής προπτυχιακού προγράμματος σπουδών	26	

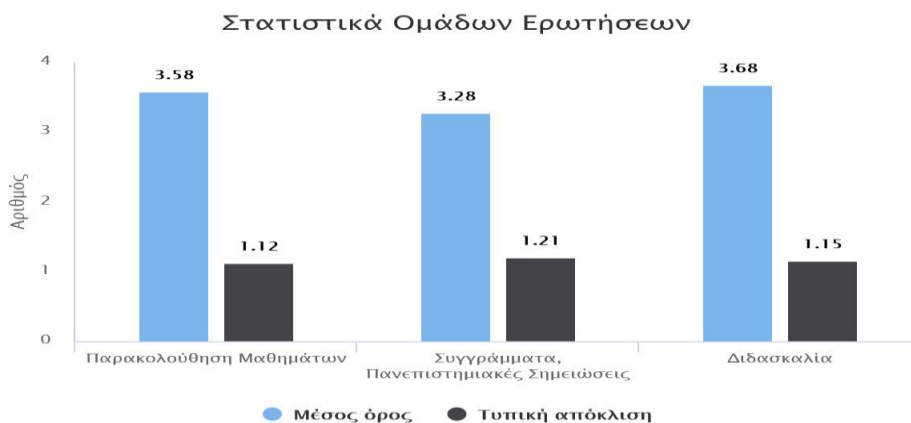

Συνολικός αριθμός προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών (ΠΜΣ) (Αυτόνομα ή σε συνεργασία με άλλα Πανεπιστήμια/Τ.Ε.Ι. της Ελλάδας ή του εξωτερικού)	1
Συνολικός αριθμός φοιτούντων σε Μεταπτυχιακά Προγράμματα	35
Συνολικός αριθμός φοιτούντων που εκπονούν διδακτορική διατριβή	16

ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Γενική εικόνα Τμήματος - Προπτυχιακά Μαθήματα

Τμήμα: Οικονομικών Επιστημών
 Τύπος Ερωτηματολογίου: Προπτυχιακό
 Ακαδημαϊκό Έτος: 2015-2016

A/A Ερ.	Ερώτηση	Σύνολο Απαντήσεων	Πολ.	Δ.Ξ.Α.	Έγκυρες	Κενές	M.O.	T.A.
---------	---------	-------------------	------	--------	---------	-------	------	------

Παρακολούθηση Μαθημάτων

1	Πόσο συχνά παρακολουθείτε τις παραδόσεις των μαθημάτων γενικώς;	2063	2	1	2058	2	4.14	0.94
2	Πόσο συχνά παρακολουθείτε τις παραδόσεις του συγκεκριμένου μαθήματος;	2063	1	1	2060	1	4.18	1.01
3	Πόσο ενδιαφέρον βρίσκετε το περιεχόμενο του μαθήματος;	2063	2	3	2054	4	3.70	1.00
4	Πόσο χρήσιμο θεωρείτε το μάθημα για την όλη πορεία των σπουδών σας;	2063	0	9	2046	8	3.80	0.97
5	Πόσο σχετίζεται το μάθημα με όσα διδαχθήκατε ή διδάσκεστε σε άλλα μαθήματα;	2063	3	11	2042	7	3.36	1.06
6	Οι αίθουσες διδασκαλίας είναι κατάλληλες;	2063	0	8	2050	5	2.81	1.01
7	Το ωρολόγιο πρόγραμμα διδασκαλίας διευκολύνει στην παρακολούθηση;	2063	0	6	2051	6	3.03	1.06
	Στατιστικά Ομάδες Ερωτήσεων						3.58	1.12

Συγγράμματα, Πανεπιστημιακές Σημειώσεις

8	Καλύπτει το περιεχόμενο του συγγράμματος την ύλη του μαθήματος;	2063	1	236	1789	37	3.66	0.99
9	Καλύπτει το περιεχόμενο των πανεπιστημιακών σημειώσεων την ύλη του μαθήματος;	2063	0	89	1941	33	3.76	1.03
10	Πόσο καλή θεωρείτε την ποιότητα των χορηγούμενων συγγραμμάτων;	2063	1	149	1875	38	3.56	0.90
11	Πόσο καλή κρίνετε την ποιότητα του περιεχομένου των	2063	2	75	1947	39	3.61	0.99

	πανεπιστημιακών σημειώσεων;							
12	Πόσο καλή κρίνετε την ποιότητα του πρόσθετου υποστηρικτικού υλικού (αν χορηγείται);	2063	7	404	1591	61	3.27	1.16
13	Έχετε έγκαιρα τα συγγράμματα στη διάθεσή σας για να τα μελετήσετε στη διάρκεια του εξαμήνου;	2063	2	42	1979	40	3.27	1.17
14	Χρησιμοποιείτε την Κεντρική Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου ή του Τμήματός σας;	2063	1	27	2000	35	1.93	1.10
	Στατιστικά Ομάδας Ερωτήσεων						3.28	1.21

Διδασκαλία

15	Σας εξήγησε ο διδάσκων τη σημασία και τους στόχους του μαθήματος;	2063	0	12	2050	1	3.79	1.03
16	Ήταν κατανοητός ο διδάσκων στις παραδόσεις του;	2063	2	5	2054	2	3.79	1.09
17	Κρίνετε ικανοποιητική την οργάνωση και τη συνοχή των παραδόσεων;	2063	3	8	2048	4	3.79	1.06
18	Σας κίνησε το ενδιαφέρον για το μάθημα ο τρόπος διδασκαλίας;	2063	0	4	2053	6	3.49	1.17
19	Προσάρμοσε ο διδάσκων τη διδασκαλία του μαθήματος στο επίπεδο γνώσεων των φοιτητών/τριών;	2063	2	23	2036	2	3.57	1.09
20	Ενθάρρυνε ο διδάσκων του φοιτητές/τριες να διατυπώνουν απόψεις-ερωτήσεις;	2063	1	8	2048	6	3.83	1.08
21	Κρίνετε ικανοποιητική την επικοινωνία του διδάσκοντα με τους φοιτητές/τριες;	2063	1	10	2048	4	3.80	1.11
22	Απαντούσε κατανοητά ο διδάσκων στις ερωτήσεις σας;	2063	2	24	2033	4	3.82	1.04
23	Ήταν συνεπής η προσέλευση του διδάσκοντα στις παραδόσεις;	2063	3	7	2044	9	4.25	0.91
24	Ανέπτυξε ο διδάσκων τη συνεργασία με τους φοιτητές/τριες;	2063	3	32	2022	6	3.62	1.11
25	Ο τρόπος εξέτασης του μαθήματος συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων του διδάσκοντα;	2063	0	206	1852	5	3.60	1.00
26	Χρησιμοποιούνται Τεχνολογίες της Πληροφορίας και Επικοινωνίας για τις ανάγκες του μαθήματος;	2063	1	93	1964	5	2.77	1.42
	Στατιστικά Ομάδας Ερωτήσεων						3.68	1.15

Σύνολο = Πολ. + Δ.Ξ.Α. + Έγκυρες.

Πολ. = Πλήθος ερωτηματολογίων με τουλάχιστον δύο απαντήσεις στην ερώτηση.

Δ.Ξ.Α. = Πλήθος ερωτηματολογίων με μία απάντηση στην ερώτηση, "Δεν ξέρω/Δεν απαντώ".

Έγκυρες = Πλήθος ερωτηματολογίων με μία απάντηση στην ερώτηση, 1=Καθόλου, 5=Πάρα πολύ.

Κενές = Πλήθος ερωτηματολογίων χωρίς απάντηση στην ερώτηση.

Μ.Ο. = Μέσος όρος τιμών έγκυρων (Έγκ.) απαντήσεων.

Τ.Α. = Τυπική απόκλιση τιμών έγκυρων (Έγκ.) απαντήσεων.

Γενική εικόνα Τμήματος - Εργαστηριακά Μαθήματα

Τμήμα: Οικονομικών Επιστημών
 Τύπος Ερωτηματολογίου: Εργαστηριακό
 Ακαδημαϊκό Έτος: 2015-2016

A/A Ερ.	Ερώτηση	Σύνολο Απαντήσεων	Πολ.	Δ.Ξ.Α.	Έγκυρες	Κενές	M.O.	T.A.
---------	---------	-------------------	------	--------	---------	-------	------	------

Προετοιμασία:

1	Πόσο συχνά παρακολουθείτε τις παραδόσεις του αντίστοιχου μαθήματος;	193	0	0	193	0	4.29	0.84
2	Υπάρχει σύνδεση της ύλης των εργαστηριακών ασκήσεων με αυτή των παραδόσεων του μαθήματος;	193	0	1	192	0	4.13	0.84
3	Το διδακτικό και επικουρικό προσωπικό των εργαστηριακών ασκήσεων ενημέρωσε για τις δυσκολίες που θα αντιμετωπίσετε στις συγκεκριμένες εργαστηριακές ασκήσεις;	193	0	0	192	1	3.76	1.00
4	Πόσο ικανοποιητική ήταν η προετοιμασία σας για (ή πριν) τη συμμετοχή σας στις εργαστηριακές ασκήσεις;	193	0	1	192	0	3.31	1.04
5	Ήσασταν ενημερωμένος σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας στις συγκεκριμένες εργαστηριακές ασκήσεις;	193	0	29	164	0	3.20	1.20
	Στατιστικά Ομάδας Ερωτήσεων						3.75	1.08

Σχέσεις διδασκόντων-διδασκόμενων & μεταξύ των διδασκόμενων:

6	Σε ποιο βαθμό οι εργαστηριακές ασκήσεις απαιτούν την ενεργό συμμετοχή σας;	193	0	1	192	0	4.27	0.87
7	Θεωρείτε θετική τη συνεργασία σας με τους διδάσκοντες των εργαστηριακών ασκήσεων;	193	0	1	192	0	4.08	0.91
8	Το διδακτικό και επικουρικό προσωπικό των εργαστηριακών ασκήσεων σας δίνει τη δυνατότητα να συζητάτε μαζί του τις δυσκολίες σας;	193	0	1	192	0	4.10	0.95
9	Το διδακτικό και επικουρικό προσωπικό εργαστηριακών ασκήσεων προώθησε τη συνεργασία σας με τους συμμαθητές σας;	193	0	5	188	0	3.97	1.03
10	Το διδακτικό και επικουρικό προσωπικό εργαστηριακών ασκήσεων δημιούργησε πρόσθετα κίνητρα για να ανταποκριθείτε καλύτερα στις σπουδές σας;	193	0	2	190	1	3.41	1.13
	Στατιστικά Ομάδας Ερωτήσεων						3.96	1.02

Περιεχόμενο εργαστηριακού εκπαιδευτικού έργου:

11	Σε ποιο βαθμό γίνονται ασκήσεις απλής επίδειξης στα πλαίσια των εργαστηριακών ασκήσεων;	193	0	3	190	0	3.83	0.98
12	Σε ποιο βαθμό γίνονται πραγματικά εργαστηριακά πειράματα στα πλαίσια των εργαστηριακών ασκήσεων;	193	0	16	177	0	3.18	1.22
13	Εξηγούνται καλά οι βασικές αρχές των πειραμάτων/ασκήσεων;	193	0	5	188	0	3.63	1.03
	Στατιστικά Ομάδας Ερωτήσεων						3.55	1.11

Διδακτικό υλικό:

1 4	Πόσο ικανοποιητικό είναι το διδακτικό υλικό που σας παρέχεται για την εργαστηριακή σας εκπαίδευση;	19 3	0	6	18 7	0	3.78	0.93
--------	--	---------	---	---	---------	---	------	------

Υποδομές:

1 5	Πόσο πλήρης είναι ο εξοπλισμός που χρησιμοποιείτε για την εκτέλεση των εργαστηριακών ασκήσεων;	19 3	0	2	19 0	1	3.6 2	1.0 2
--------	--	---------	---	---	---------	---	----------	----------

Τρόπος-μέσα διδασκαλίας και αξιολόγησης:

16	Πόσο συχνά χρησιμοποιεί ο διδάσκων στις εργαστηριακές ασκήσεις νέες τεχνικές διδασκαλίας (powerpoint, internet, κ.ά.);	193	0	2	191	0	4.47	0.79
17	Πόσο ικανοποιητικό βρίσκετε τον τρόπο βαθμολογίας σας στις εργαστηριακές ασκήσεις;	193	0	35	157	1	3.61	0.91
	Στατιστικά Ομάδας Ερωτήσεων						4.08	0.95

Εκπαιδευτικά αποτελέσματα:

18	Θεωρείτε θετική για την ολοκληρωμένη επιστημονική σας κατάρτιση τη συμμετοχή σας στις συγκεκριμένες εργαστηριακές ασκήσεις;	193	0	2	191	0	3.81	0.95
19	Πόσο εκτιμάτε ότι βοηθούν οι συγκεκριμένες εργαστηριακές ασκήσεις στο μελλοντικό επάγγελμά σας;	193	1	5	187	0	3.74	1.01
	Στατιστικά Ομάδας Ερωτήσεων						3.78	0.98

Σύνολο = Πολ. + Δ.Ξ.Α. + Έγκυρες.

Πολ. = Πλήθος ερωτηματολογίων με τουλάχιστον δύο απαντήσεις στην ερώτηση.

Δ.Ξ.Α. = Πλήθος ερωτηματολογίων με μία απάντηση στην ερώτηση, "Δεν ξέρω/Δεν απαντώ".

Έγκυρες = Πλήθος ερωτηματολογίων με μία απάντηση στην ερώτηση, 1=Καθόλου, 5=Πάρα πολύ.

Κενές = Πλήθος ερωτηματολογίων χωρίς απάντηση στην ερώτηση.

M.O. = Μέσος όρος τιμών έγκυρων (Εγκ.) απαντήσεων.

T.A. = Τυπική απόκλιση τιμών έγκυρων (Εγκ.) απαντήσεων.

Γενική εικόνα Τμήματος - Μεταπτυχιακά Μαθήματα

Τμήμα:

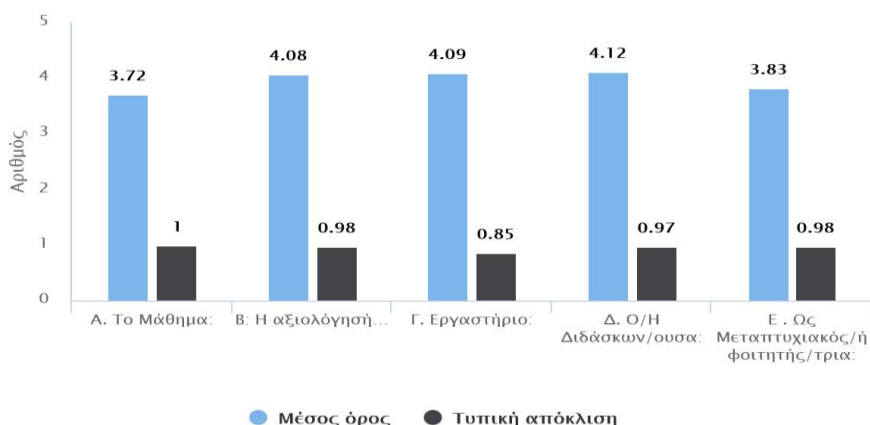
Τύπος Ερωτηματολογίου:

Μεταπτυχιακό

Ακαδημαϊκό Έτος:

2015-2016

Στατιστικά Ομάδων Ερωτήσεων

A/A Ερ.	Ερώτηση	Σύνολο Απαντήσ εων	Πο λ.	Δ. Ξ. Α.	Έγκυ ρες	Κ Ε Υ Ε Σ	M.O.	T.A.
------------	---------	--------------------------	----------	----------------	-------------	-----------------------	------	------

A. Το Μάθημα:

1	Οι στόχοι του μαθήματος ήταν σαφείς;	184	0	0	184	0	4.16	0.80
2	Η ύλη που καλύφθηκε ανταποκρινόταν στους στόχους του μαθήματος;	184	0	2	182	0	4.08	0.72
3	Οι διαλέξεις/παρουσιάσεις της θεματολογίας του μαθήματος ήταν καλά οργανωμένες;	184	0	0	183	1	4.10	0.88
4	Το εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε βοήθησε στην καλύτερη κατανόηση του θέματος;	184	0	0	184	0	3.89	0.92
5	Η προτεινόμενη βιβλιογραφία σας δημιούργησε το ενδιαφέρον για περαιτέρω έρευνα;	184	0	6	178	0	3.39	0.92
6	Πόσο εύκολα διαθέσιμη ήταν η βιβλιογραφία του μαθήματος στην Τμηματική/Κεντρική Βιβλιοθήκη;	184	0	69	113	2	3.11	1.23
7	Πόσο δύσκολο θεωρείτε ότι ήταν το μάθημα σε σχέση με το επίπεδο γνώσεων/δεξιοτήτων που διαθέτετε;	184	0	1	183	0	3.04	0.88
	Στατιστικά Ομάδας Ερωτήσεων						3.72	1.00

B: Η αξιολόγησή σας με γραπτές/προφορικές εργασίες:

8	Τα κριτήρια βαθμολόγησης/αξιολόγησης της επίδοσής σας ήταν σαφή;	184	0	11	173	0	3.97	1.02
9	Το/α θέμα/τα της/των εργασίας/ών σας ανατέθηκε/αν εγκαίρως;	184	0	0	184	0	4.38	0.80
10	Έχετε στη διάθεσή σας το απαραίτητο ερευνητικό υλικό (έντυπο/ηλεκτρονικό) στη βιβλιοθήκη;	184	0	43	141	0	3.71	1.06
11	Υπάρχει καθοδήγηση από τον/τη διδάσκοντα/ουσα;	184	0	1	183	0	4.06	1.03
12	Η/Οι συγκεκριμένη/ες εργασία/ες σας βοηθά/ούν να κατανοήσετε τη θεματολογία του μαθήματος;	184	0	2	182	0	4.19	0.86
	Στατιστικά Ομάδας Ερωτήσεων						4.08	0.98

Γ. Εργαστήριο:

13	Πόσο συναφείς ήταν οι εργαστηριακές ασκήσεις με το θεωρητικό μέρος του μαθήματος;	184	0	12	105	67	4.31	0.83
14	Πόσο σαφείς θεωρείτε ότι ήταν οι στόχοι των εργαστηριακών ασκήσεων;	184	0	11	103	70	4.20	0.76
15	Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι επιτεύχθηκαν οι στόχοι που είχαν τεθεί;	184	0	17	96	71	3.95	0.83
16	Σε ποιο βαθμό κάλυπταν οι εργαστηριακές ασκήσεις όσα διδαχθήκατε στη θεωρία του μαθήματος;	184	0	10	103	71	4.31	0.80
17	Σε ποιο βαθμό σας βοήθησαν να κατανοήσετε όσα μάθατε θεωρητικά;	184	0	10	103	71	3.99	0.83
18	Σε ποιο βαθμό σας βοήθησαν να αυξήσετε τις δεξιότητές σας σε σχέση με την ειδίκευσή σας;	184	0	10	103	71	3.98	0.88
19	Πόσο πλήρης είναι ο εξοπλισμός που χρησιμοποιείτε για την εκτέλεση των εργαστηριακών ασκήσεων;	184	0	9	104	71	3.84	0.89
	Στατιστικά Ομάδας Ερωτήσεων						4.09	0.85

Δ. Ο/Η Διδάσκων/ουσα:

20	Οργάνωσε σωστά την παρουσίαση της διδακτέας ύλης;	184	0	2	18 2	0	4.15	0.88
21	Κατόρθωσε να σας δημιουργήσει ενδιαφέρον για το αντικείμενο και τη θεματολογία του μαθήματος;	184	0	0	18 4	0	3.95	1.04
22	Σας ενημέρωσε επαρκώς για τα πιο πρόσφατα ερευνητικά πορίσματα σχετικά με το μάθημα;	184	0	2	18 2	0	3.79	0.96
23	Ανέλυσε και παρουσίασε τη θεματολογία του μαθήματος με τρόπο κατανοητό;	184	0	0	18 4	0	4.04	1.05
24	Σας ενθάρρυνε να συμμετέχετε ενεργά κατά τη διάρκεια των διαλέξεων;	184	0	0	18 4	0	4.13	0.97
25	Ήταν συνεπής στις υποχρεώσεις του/της (π.χ. παρουσία στα μαθήματα, έγκαιρη διόρθωση εργασιών);	184	0	0	18 4	0	4.50	0.74
26	Ήταν γενικά διαθέσιμος/η για συνεργασία μαζί σας;	184	0	0	18 4	0	4.27	0.96
	Στατιστικά Ομάδας Ερωτήσεων						4.12	0.97

Ε . Ως Μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια:

27	Συμμετείχα ενεργά στις διαλέξεις και στις συζητήσεις.	184	0	0	184	0	3.80	1.05
28	Παρέδωσα τις εργασίες/ασκήσεις εντός των προθεσμιών.	184	0	4	180	0	4.51	0.74
29	Μελετούσα συστηματικά την ύλη του μαθήματος.	184	0	0	183	1	3.66	0.83
30	Αφιέρωνα χρόνο για μελέτη του συγκεκριμένου μαθήματος σε εβδομαδιαία βάση: Καθόλου (0-2 ώρες), Λίγο (2-4 ώρες), Αρκετά (4-6 ώρες), Πολύ (6-8 ώρες), Πάρα Πολύ (8+ ώρες)	184	0	2	178	4	3.34	0.93
31	Θεωρώ πως αυξήθηκε το επίπεδο των γνώσεών μου με την παρακολούθηση του μαθήματος.	184	0	0	183	1	3.86	0.90
	Στατιστικά Ομάδας Ερωτήσεων						3.83	0.98

Σύνολο = Πολ. + Δ.Ξ.Α. + Έγκυρες.

Πολ. = Πλήθος ερωτηματολογίων με τουλάχιστον δύο απαντήσεις στην ερώτηση.

Δ.Ξ.Α. = Πλήθος ερωτηματολογίων με μία απάντηση στην ερώτηση, "Δεν ξέρω/Δεν απαντώ".

Έγκυρες = Πλήθος ερωτηματολογίων με μία απάντηση στην ερώτηση, 1=Καθόλου, 5=Πάρα πολύ.

Κενές = Πλήθος ερωτηματολογίων χωρίς απάντηση στην ερώτηση.

Μ.Ο. = Μέσος όρος τιμών έγκυρων (Εγκ.) απαντήσεων.

Τ.Α. = Τυπική απόκλιση τιμών έγκυρων (Εγκ.) απαντήσεων.